LETNIK XVI., ŠT. 27 (750) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 21. JULIJA 2011

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Igor Gregori

Vroče poletje

Tokratno poletje bo za slovensko narodno skupnost in za njene predstavnike - tako za predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Draga Štoko in Rudija Pavšiča, za senatorko DS Tamaro Blažina in deželna svetnika Igorja Gabrovca (SSk) ter Igorja Kocijančiča (Zveza levice) - še kako toplo.

Omenjeni predstavniki tvorijo namreč skupno zastopstvo, ki ima med drugim nalogo evidentirati odprta vprašanja slovenske narodne skupnosti in jih nato posredovati pristojnim oblastem: v tem obdobju je tovrstnih problemov kar nekaj, če pa bi jih zgostili v dve ključni tematiki, bi nedvomno morali omeniti položaj dvojezične šole v Špetru in skupno delovno omizje pri italijanski vladi. O teh vprašanjih je bil govor na zasedanju skupnega zastopstva v ponedeljek, 18. julija, na sedežu SSO v Trstu.

Vsi sogovorniki so bili zelo zaskrbljeni nad zapletom dogodkov v Špetru. Preveč pozitivna so namreč predvidevanja, da bi obnovo šolske stavbe dokončali v roku dveh let: trenutno so dijaki začasno nameščeni v prostorih Gorske skupnosti, ki še zdaleč ne odgovarjajo didaktičnim potrebam. Predstavniki manjšine se bojijo, da bi se nekateri starši spričo omenjenih okoliščin naveličali čakanja in bi se potemtakem odločili za vpis otrok v italijanske šole: to bi bila za nasprotnike filozofije špetrskega šolskega središča nedvomno velika zmaga. Res pa je tudi, da so se nekateri starši že aktivirali in zaradi diskriminatornega odnosa špetrske uprave sklenili odločno nastopiti tudi pri sodstvu. Predstavniki skupnega zastopstva so zatorej soglasno sklenili, da bodo v sozvočju z učnim in neučnim osebjem špetrske šole pri najvišjih upravnih in državnih organih (vse do predsednika italijanske republike) še naprej podpirali zahteve špetrskih staršev, ki skušajo zagotoviti svojim otrokom osnovno državljansko pravico po dostojnem šolanju. Zlasti deželna svetnika Gabrovec in Kocijančič sta se obvezala za aktivno posredovanje stališč staršev na deželni ravni, vključno s podporo v primeru njihovega morebitnega protesta pred sedežem deželnega parlamenta v Trstu.

Glede vprašanja skupnega delovnega omizja pri italijanski vladi pa so se mnenja prisotnih nekoliko razlikovala. Skupno gledišče je vsekakor temeljilo na prepričanju, da bo treba pri sogovornikih izpostaviti nujne oz. najnujnejše potrebe naše narodne skuposti (med vsemi redno in sistemsko rešitev financiranja manjšine). Drago Štoka je bil mnenja, da je treba v nadaljnjih dogovorih vedno imeti za temelj zaščitni zakon in mednarodne pogodbe, ki jih je Italija svoj čas podpisala glede odnosa do manjšine (čeprav nekateri v Rimu, zlasti osrednji sogovornik, podtajnik Mantica, bi ta vidik najraje zanemarili); tudi po mnenju Rudija Pavšiča je potrebno za izhodišče vzeti določila zaščitnega zakona oz. njegove najnujneše postavke, nikakor pa se spraševati, ali je zakon št. 38 po desetih letih še aktualen (kot je o tem razmišljal predsednik Paritetnega odbora Bojan Brezigar). Tamara Blažina je trdila, da bi to omizje moralo rešiti izključno vprašanja glede določil zakona št. 38, za udejanjanje katerih je neposredno poklicana vlada (to je financiranje manjšine, pisava slovenskih imen in priimkov na uradnih dokumentih ter področje šolstva). Senatorka je med drugim poudarila nujo po uskladitvi pogledov znotraj manjšine v zvezi s šolsko tematiko: v dogovore s pristojnimi oblastmi bi kazalo vključiti tudi vodjo urada za slovenske šole pri deželnem šolskem uradu Tomaža Simčiča v luči novih premikov glede poenotenja šol različnih stopenj. Igor Gabrovec je poudaril, da je specifika slovenske šole v italijanski šolski mreži takšna, da se njene sedanje ravni ne sme nižati.

Foto DPD

Razmišljanje

Si tudi ti islamofobik?

Ne mine dan, da ne bi pomislila na Indijo. Ne mine, res ne mine, pa čeprav skorajda ne govorim o Indiji. Redkokdaj. Vsaj tako se meni zdi. Od časa do časa pa pobrskam po spletu in prelistam, virtualno seveda, indijske časopise. Tokrat mi ni bilo treba brskati po indijskih straneh. O ponovnem atentatu v Mumbaju so namreč pisali vsi časopisi. Šlo je za napad na indijsko srce, na ekonomsko najnaprednejše mesto na podkontinentu.

Hudo mi je brati take novice. To pa zato, ker se dobro, prekleto dobro zavedam, da taki napadi ne prinašajo nič dobrega. S tem ne mislim na dejanske žrtve napadov oz. ne samo nanje. Žrtve so seveda tragična posledica takih atentatov. Mislim predvsem na islamofobijo, ki se bliskovito širi premo sorazmerno z vedno pogostejšimi napadi islamskih skrajnežev. Atentat v Mumbaju so namreč neuradno prisodili različnim nezakonitim skupinam muslimanskih fanatikov, čeprav krivec še ni znan.

Hudo mi je zato, ker vem, da tudi sama podlegam, hote ali nehote, splošni paniki, strahu pred drugim in drugačnim. Če ima človek temnejšo polt, si ne zasluži ničesar, tudi tega ne, da bi mu pogledali v oči. Ljudje se žal obnašamo tako.

Novica o bombnem napadu me je prizadela. Mogoče zato, ker je ta dežela ostala zapisana v mojem srcu. Islamofobija pa se širi. Širi se neverjetno hitro. Ljudje podlegamo slabim novicam, ustvarjamo paniko, bojimo se sprememb, bojimo se drugačnih ljudi. Na spletni strani italijanskega časopisa Corriere della sera sem prebrala članek o letaku, ki ga ljudje lahko najdejo v prodajalnah kebabov v Bologni. Gre za letak, ki nosi naslov **Spoznavati islam in muslimane**. *V članku je na kratko opisan letak in izjava odgovornega v bolonjskem muslimanskem centru, da oni nimajo opravka s tem, ker je letak delo nekaterih bengalskih priseljencev ter da je vsekakor le informativnega značaja. Presenetljivi pa so komentarji bralcev, polni sovraštva in nesprejemanja, s stereotipnimi izjavami, kot je ta: "Kaj pa bi bilo z Italijani, ki bi v Savdski Arabiji odprli pizzerio in tam delili letake z informacijami o katoliški veri"? Res je, ljudje se morajo prilagoditi državi, v kateri živijo, to pa ne pomeni, da se morajo vsem svojim navadam in verovanju kar naenkrat odreči. Ali ne bi bilo manj nestrpnosti, če bi se skušali med sabo spoznati? V idealnem svetu ...*

Lani septembra sem bila še v Indiji. Živela sem v mestu Pune, v okraju Phulenagar, v katerem je nešteto templjev, posvečenih različnim hindujskim božanstvom, tik ob Ganešovem templju pa stoji muslimanska mošeja in zraven nje krščanska protestantska cerkev, v sosednji ulici pa budistični tempelj. Nihče se ni pretepal, nihče se ni zmerjal, nihče se ni klal. Septembra je v Indiji čudovito vzdušje, ker se vsi pripravljajo na enega izmed najpomembnejših hindujskih praznikov: Ganeš festival. Lani se je začetek Ganeš festivala ujemal z Eid-ul-fitrom, zadnjim dnem ramadana. Celotna skupnost (mogoče ni odveč povedati, da je večina prebivalcev hindujske ali muslimanske vere) se je veselila, praznovala, plesala; po ulicah je iz hreščečih zvočnikov odmevala glasba. Vzdušje je bilo nepopisno. Muslimani so vzklikali Eid mubarak ('blagoslovljen praznik'), hindujci pa Jai Sai Ganesh Maharaj Ki ('naj živi gospod Ganeš'). Prijateljica Uzma, dekle iz soseščine, ki je tudi prostovoljno delalo v istem skavtskem centru kot jaz, nas je povabila k sebi domov. V preprostem stanovanju smo posedli na preproge na tla, prekrižali noge. Ponudili so nam zelo slastne jedi, ki jih tradicionalno jedo v muslimanskih družinah ob takih praznikih. Njihov sprejem je bil res topel, odprli so nam vrata svojega doma, tudi če smo se poznali le malo časa. Skupaj smo sedeli ljudje najrazličnejših veroizpovedi: budistične, krščanske (protestantske in katoliške), hindujske in muslimanske. Med sabo pa smo se razumeli mogoče celo bolje, kot se včasih razumemo z ljudmi iste veroizpovedi. (Podoben topel sprejem sem seveda doživela tudi v hindujskih hišah.) Odkar sem sodelovala s čudovitimi ljudmi, ki pripadajo različnim veroizpovedim, me islamofobija in nestrpnost še bolj motita. V idealnem svetu bi moralo biti tako, kot je bilo tisti večer pri muslimanski družini: skupaj bi se morali veseliti. Kljub napadom, nestrpnosti, strahom pred drugačnostjo, ki se vedno bolj širi, pa v ta idealni svet še vedno verjamem. Mogoče pa bo možen, prej ali slej.

Slavica Radinja

Pogovor

Prof. Vinko Lipovec je spregovoril o svojem izseljeniškem obdobju v Clevelandu, kjer je urednikoval dnevnik Ameriška domovina

3

Oglej

V starokrščanski baziliki je ob prazniku sv. Mohorja in Fortunata daroval mašo kardinal Gianfranco Ravasi

5

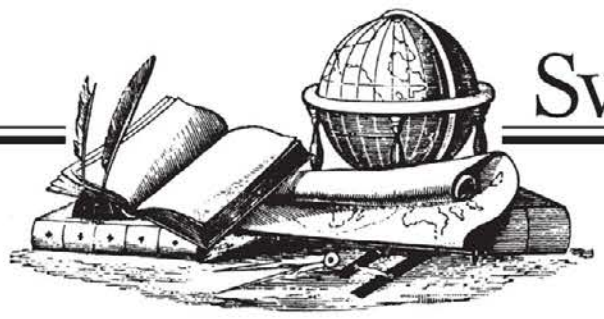

Svet slovenskih organizacij

Zasedal je izvršni odbor

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je zasedal v sredo, 13. julija, v Trstu. Bilo je to zadnje srečanje pred poletnim premorom, razen v primeru, da ne bo nujne potrebe, ki bi zahtevala izredno zasedanje.

V svojem uvodnem poročilu se je predsednik SSO Drago Štoka najprej spomnil na obletnico požiga Narodnega doma ter na tržaško srečanje treh predsednikov, ki je potekalo pred enim letom. Tistega dne je bil posebno pomenljiv njihov obisk v prostorih Narodnega doma, ki je simbol trpljenja Slovencev pod fašistično diktaturo. Zaradi tega in zaradi enkratnega vzdušja, ki ga je ustvarilo srečanje treh predsednikov, bi bilo koristno, da se obletnica primerno ovrednoti. V tem smislu gre izraziti priznanje prof. Samu Pahorju za njegovo pobudo 10+1.

Izvršni odbor SSO je v nadaljevanju poglobljeno obravnaval prostorsko problematiko dvojezične šole v Špetru. Tema je bila tudi glavna točka srečanja enotnega predstavništva, na katerem je spregovoril predstavnik staršev Igor Tull. Zaskrbljenost sta pri tem izrazila pokrajinski predsednik za Videmsko Giorgio Banchig in Riccardo Ruttar, ki sta potrdila stališča in skrbi odbora staršev. Oba sta tudi ocenila, da je nesprejemljivo stališče špetrskega občinskega sveta, s katerim se ustvarja negativno in škodljivo vzdušje do tako pomembne in nenadomestljive šolske inštitucije. Izvršni odbor SSO je po kratki razpravi izrazil solidarnost odboru staršev ter učnemu in neučnemu osebju špetrske dvojezične šole. Pri tem pa je podprl vse nadaljnje posege, ki jih je predsednik Štoka napovedal. Odbornik Ruttar je tudi poudaril, da bi bilo potrebno upoštevati možnost novih manifestacij in odmevnejših pobud.

SSO je poslušal poročilo o delovanju komisije za šolstvo in kulturo, ki ga je podala Jelka Cvelbar. Komisija je opravila pomembno delo skozi vse leto in stalno sledila problematikam slovenske šole. Veliko zaskrbljenost vzbuja sedanji finančni vsedržavni manever, ki tudi za šole predvideva težke posege.

Izvršni odbor SSO je nato razpravljal o preureditvi prostorov Narodne študijske knjižnice v Trstu. O tem je poročal predsednik Štoka, ki se je udeležil sestanka, na katerem je odbor NŠK predstavil ambiciozen prenovitveni načrt. Izvršni odbor je prenovo prostorov sicer vzel na znanje in obenem opozoril, da morajo biti med prenovitvenimi deli zagotovljene usluge knjižnice.

V zaključku je izvršni odbor SSO sprejel na znanje imenovanje Martine Repinc za novo urednico programskega oddelka slovenskega uredništva na RAI, kateri je predsednik Štoka že čestital in izrazil voščila za uspešno delo. Glede na to, da letos izvršnemu odboru SSO zapade mandat, je bilo sklenjeno, da bo volilni občni zbor SSO v petek, 25. novembra, v Gorici. Pri tem bo tudi priložnost, da se obeleži 35-letnica ustanovitve krovne organizacije, ki je potekala 16. decembra 1976 ravno v Gorici.

Slovenska skupnost / Deželno tajništvo

Senator Oskar Peterlini vložil amandma za slovenske šole

Na pobudo stranke Slovenska skupnost je senator Oskar Peterlini vložil popravek v prid slovenskim šolam na Goriškem in Tržaškem ter dvojezični šoli v Špetru. Popravek zadeva 4. in 5. odstavek člena 19. finančnega zakona, kjer so za šole postavljeni novi kriteriji ter je uvedena vertikalizacija. V omenjenih odstavkih so bile sicer že določene nekatere olajšave za šole, ki se nahajajo na posebnih področjih, in tam, kjer živijo jezikovne skupnosti. Kljub temu pa bi slovenske šole v Furlaniji Julijski krajini doživele zelo hude reze, ki bi se vsekakor poznali na šolskih programih ter na upravljanju.

Po vložitvi omenjenega popravka je sedaj treba počakati, kako bodo potekala dela v senatu. Odobravanje bo vsekakor spremljalo negativno vzdušje, ki ga je v zadnjih dneh ustvaril špekulativen napad na italijansko borzo. V sami Evropski uniji pa so se zelo resno odzvali na ogromen javni dolg italijanske države in pozvali italijansko politiko, naj nujno sprejme nakazani finančni manever, ki ga je pripravil minister Giulio Tremonti.

Predstavniki Slovenske skupnosti so na problematičen 19. člen finančnega zakona opozorili tudi poslanca SVP Siegfrieda Bruggerja, ki je obljubil pomoč, ko bo odobravanje prišlo v poslansko zbornico. Prav tako je pokrajinski tajnik SSk Peter Močnik opozoril evropskega poslanca Lojzeta Peterleta in slovenskega ambasadorja Iztoka Mirošiča.

Trst / Krovni organizaciji SSO in SKGZ

Koristni sestanek pri prefektu Giacchettiju

Predsednika krovnih organizacij dr. Drago Štoka (SSO) in Rudi Pavšič (SKGZ) sta se v petek, 15. julija, v Trstu srečala s tržaškim prefektom in vladnim komisarjem Alessandrom Giacchettijem, da bi ga seznanila z nedavnim srečanjem, ki sta ga imela v Rimu pri podtajniku na zunanjem ministrstvu Alfredu Mantici. Pavšič in Štoka sta izrazila zadovoljstvo z vsebino srečanja in sklepa, da bo predsedstvo vlade jeseni sklicalo prvo zasedanje vladnega manjšinskega omizja, kar sta krovni organizaciji predlagali že pred časom.

Povedala sta mu, da si manjšina od tega veliko pričakuje in si želi, kot je podčrtal tudi sam podtajnik Alfredo Mantica, da bi v taki obliki dogovarjanja izpostavili in rešili nekaj odprtih vprašanj, ki v prvi vrsti zadevajo neizvajanje zaščitnih norm. V ta namen naj bi do konca meseca prišlo na tržaški prefekturi do pripravljalnega sestanka, katerega se bodo udeležili tudi predstavniki SKGZ in SSO in zunanjega ministrstva. S tem v zvezi sta predsednika krovnih izročila sogovorniku dokument, ki sta ga v Rimu naslovila ministrskemu podtajniku. Prefekt Giacchetti je izrazil zadovoljstvo s takim načinom reševanja odprtih vprašanj naše skupnosti in izrazil pripravljenost na vsestransko sodelovanje, zato da se udejanji pozitiven duh sodelovanja in prijateljstva med sosednjima državama in v odnosih med italijansko državo in slovensko narodno skupnostjo.

In prav spričo take pozitivne klime je toliko bolj anahronistično zadržanje večine v Občini Špeter, ki se je zavzela za izločevalne izbire (nevarnost promiskuitete med otroki italijanske in dvojezične šole), ki ne sodijo v razmišljanje in politiko tretjega tisočletja. Pavšič in Štoka sta vladnega komisarja zaprosila za posredovanje pri odpravljanju zaprek, ki postavljajo v veliko negotovost obstoj in razvoj dvojezične špetrske šole. Prefekt Giacchetti je bil mnenja, da je treba postoriti vse, da se problemi v Špetru rešujejo pozitivno v korist vseh, in v tem smislu obljubil svoje posredovanje pri pristojnih šolskih in upravnih sredinah.

Na srečanju sta predsednika obeh krovnih organizacij izpostavila nevarnost, da bo odlok o finančnem manevru utegnil v precejšnji meri prizadeti mrežo šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Če bo namreč obveljala črka odloka, se utegne število samostojnih slovenskih šolskih ustanov v precejšnji meri skrčiti zlasti na Tržaškem, medtem ko je na Videmskem pod vprašajem špetrska dvojezična večstopenjska šola. Obvezna vertikalizacija in novi številčni kriteriji, ki jih finančni manever predvideva, postavljajo pod veliko vprašanje avtonomijo posamezne šolske ustanove. Predsednika Pavšič in Štoka sta s tem v zvezi opozorila na specifiko slovenskega šolskega sistema, ki ga ščitijo tudi mednarodni in državni zakonski normativi.

Od 9. julija 2011

Južni Sudan - nova afriška država

Ko so 25. aprila 1945 v San Franciscu (ZDA) ustanovili Organizacijo združenih narodov (OZN), je njeno ustanovno listino podpisalo 50 držav, danes pa je v njej včlanjenih 193 držav, vključno pravkar ustanovljeni Južni Sudan. Generalna skupščina organizacije je potrdila njegov sprejem z aklamacijo, potem ko ga je priporočil Varnostni svet. Dobrodošlico novi članici je izrekel generalni tajnik Ban Ki Moon. Izpostavil je tudi, da so pred novo državo velike naloge, a da ji bodo pomagali pri oblikovanju njene prihodnosti.

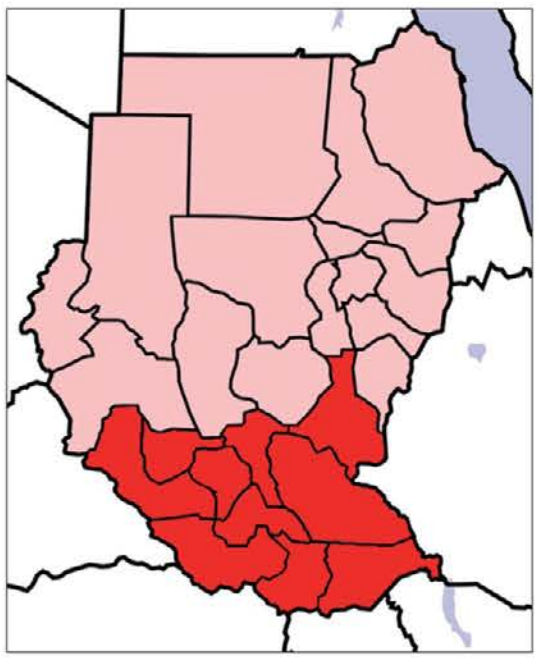

Južni Sudan je razglasil samostojnost v soboto, 9. julija, in s tem uzakonil ločitev od dotlej skupne države Sudan. Ključno dejanje v postopku za to ločitev je bil ljudski referendum, izveden od 9. do 11. januarja letos, na katerem se je njegovih 9 milijonov prebivalcev skoro soglasno odločilo za odcepitev od skupnega Sudana s 33 milijoni prebivalcev. Ta po površini največja afriška država je tako sporazumno razpadla na dva dela: v arabsko-muslimanski del in krščansko-animistični del. Tu velja tudi spomniti, da je Sudan postal neodvisen leta 1955, ko sta se Velika Britanija in Egipt odrekla kondominiju nad njim. Kmalu zatem so se začele pojavljati težnje po avtonomiji njegovega južnega dela. Zagovorniki avtonomije so se v obdobju do leta 2005 zapletli v dve vojni z osrednjo vlado v Kartumu, ki sta zahtevali več milijonov človeških življenj. Po posredovanju zahodnih velesil in Združenih narodov (OZN) je pred šestimi leti med obema stranema prišlo do mirovnega sporazuma, ki je utrl pot uveljavitvi volje prebivalcev juga države.

Glavna slovesnost razglasitve neodvisnosti Južnega Sudana je potekala v mestu Juba, ki je tako postala njegova prestolnica. Kljub mirni razglasitvi neodvisnosti pa čaka novo državo rešitev številnih problemov, kot je povedal njen prvi predsednik: "Vsi vemo, da nas sedaj čakajo številni izzivi, s katerimi se bomo soočili enotni, miroljubni in neodvisni". Med temi izzivi najbolj izstopajo oboroženi spopadi znotraj meja Južnega Sudana in nesoglasja s preostalim Sudanom glede razdelitve naravnih bogastev (rudnikov in naftnih ležišč). V zadnjih mesecih je namreč vojska severnega Sudana zasedla z nafto bogato obmejno pokrajino Abyei. Zadevna pogajanja potekajo v Adis Abebi, glavnem mestu sosednje Etiopije.

Zavedajoč se položaja nove države, je Varnostni svet OZN sprejel resolucijo o vzpostavitvi misije v Južnem Sudanu, ki bo štela sedem tisoč pripadnikov modrih čelad in več sto civilnih uslužbencev za preprečevanje nasilja in utrjevanje miru v novi državi.

Neodvisnost Južnega Sudana je kot prva država priznal "matični" Sudan, čeprav odnosi med obema državama niso najboljši zaradi mejnih sporov in ureditve vprašanja v zvezi z izkoriščanjem naravnih bogastev. Slovesnosti ob razglasitvi neodvisnosti se je kot častni gost udeležil tudi sudanski predsednik Omar al Bašir, ki ga nekatere mednarodne človekoljubne organizacije obtožujejo nasilnih posegov v medplemenske spore v ne tako oddaljeni preteklosti. Neodvisnost Južnega Sudana so že na dan razglasitve pozdravile in priznale številne tuje države, med temi ZDA, Velika Britanija, Francija in Nemčija. Vse omenjene pa še druge države, posebno Kitajska, so močno zainteresirane za urejene odnose z novo afriško državo in vzpostavitev oz. nadaljevanje sodelovanja pri izkoriščanju naravnih bogastev, gradnji prometnih infrastruktur in razvoju kmetijstva. Doslej so namreč kitajska podjetja, začenši z državno naftno družbo, skoro v celoti nadzorovala naftne posle, zahvaljujoč se politični naklonjenosti sudanskega predsednika Baširija. Tako je Kitajska v zadnjem desetletju zgradila izredno pomemben naftovod med pristaniščem Port Saidom ob Rdečem morju in črpališči nafte v južnem Sudanu.

Voditelji Južnega Sudana so doslej pokazali, da verujejo v pozitivnost demokratičnega načina urejanja odnosov tako med ožjimi kot širšimi družbenimi skupnostmi in državami. V javnih izjavah ob razglasitvi neodvisnosti so potrdili, da bo Južni Sudan demokratična in večetnična država ljudi različnih verskih prepričanj in poudarili zavezanost za prijateljske odnose z vsemi državami, vključno s Sudanom.

Ob razglasitvi neodvisnosti Južnega Sudana kot 54. afriške države, je pomenljivo spomniti, da so ob koncu druge svetovne vojne leta 1945 bile v Afriki le tri oz. štiri samostojne države, in sicer Egipt, Etiopija in Liberija ob Atlantskem oceanu (ustanovljena leta 1847 kot dežela osvobojenih ameriških črnskih sužnjev) ter Južnoafriška zveza kot britanski dominion. Ves ostali del črne celine so obvladovale evropske kolonialne sile (Velika Britanija, Francija, Belgija, Portugalska ter Nemčija in Italija).

Alojz Tul

Povejmo na glas

Kriza in klavrna solidarnost

Minuli dnevi v Italiji - gotovo tudi drugje v Evropski uniji ni bistveno drugače - so pokazali, da je ekonomska kriza zelo močna ter da naplavlja posledice svojega spodkopavanja. Rimska vlada je komaj sprejela nujno klestenje proračuna v višini 47 milijard evrov, očitno prešibek poseg, in že se je zgrnil na borze vihar in zatresel celo Evropo. Pokazalo se je, da gre zares in v nekaj dnevih se je "manovra" zvišala na dobrih 70 milijard evrov, ki jih je nujno prihraniti tja do leta 2014. Pustimo ob strani Berlusconija, ki krize še vedno sploh ne prizna, kjer se je mogoče vprašati, kako je takšna oseba lahko predsednik vlade, ter se raje osredotočimo na to, kdo in v kolikšni meri bo plačal, da bi si država opomogla. Ker gre za situacijo, ki jo bodo morale reševati tudi druge evropske države in celo Združene države Amerike, kjer je Obama sprožil alarm in že pričel s pogovori, je italijanski primer torej vsesplošno pomenljiv. Ne gre namreč samo za vse bolj škodljive notranje politične razkole, ki preprečujejo učinkovito skupno akcijo, gre tudi za siceršnji vse večji razkorak med bogatim slojem in tistimi, ki to niso. Ko je kriza, naj bi jo reševali vsi, ne pa vselej le najštevilčnejši nižji sloji. V tem smislu je Tremonti predlagal krčenje stroškov za politiko, pa ni bilo nič in se je vse skupaj ponovno odmaknilo v megleno prihodnost. Predlagal je večje obdavčenje lastnikov večjih avtomobilov, pa naj bi to obdavčenje doseglo le super luksuzno raven. Predlagal je tudi, naj bi prejemniki "zlatih pokojnin" vendar nekaj prispevali k reševanju sedanje krize in v tem je uspel. Toda če pogledamo številke, se nam zdi, da se kot navadni smrtniki znajdemo v nekem povsem drugem svetu. Petodstotni solidarnostni delež naj bi prispevali prejemniki, ki letno prejmejo več kot 90 tisoč evrov bruto, desetodstotni solidarnostni delež pa prejemniki, ki letno prejmejo več kot 150 tisoč evrov bruto. Ob tem se nasploh govori, da bogatih nima smisla dodatno obdavčevati, ker jih je premalo, kjer pa se velja spomniti, da deset odstotkov bogatih družin premore skoraj polovico celotnega zasebnega premoženja vseh Italijanov. Človek pomisli, kaj res ni mogoče povprašati tega izbranega sloja, da bi nekaj več dal za skupno dobro, če že ne zaradi drugega, pa zaradi hvaležnosti, da mu je v življenju tako dobro postlano. Tukaj pa se vse ustavi pri politiki, ki se obnaša podobno, se izvzema iz težav velike večine državljanov ter sprejema zakone, ki kar naprej ščitijo bogate, istočasno na ves glas zatrjuje, kako ukrepa v duhu krščanskih vrednot. Toda ena od teh vrednot je solidarnost, vendar ne zgolj kot lepo osebno čustvo, ampak kot družbena uresničenost, kjer solidarnost navdihuje sprejemanje zakonodaje in se kot solidarnost šele kot takšna uresniči. V krizi je priporočljivo družbo krepiti in najtrdnejša od vseh družb je solidarnostna družba, edina sposobna, da se ne sprevrže v nemire in upor vseh revnih.

Janez Povše

POGOVOR Vinko Lipovec

Če bodo naši časopisi utihnili, se bo porazgubila tudi naša skupnost

Ugledni ameriški Slovenec prof. Vinko Lipovec se je rodil 22. januarja 1915 v Spodnjih Jaršah pri Domžalah. Že v mladih letih je bil dejaven v katoliških organizacijah. V Ljubljani je diplomiral iz zgodovine in zemljepisa. Med vojno so ga Nemci kot vidnega predstavnika Slovenske legije - ilegalno je namreč vodil njeno vojaško organizacijo in obveščevalno službo v središču Ljubljane - poslali v Dachau. Po vojni je bil nekaj let v Münchnu, kjer je urejal list Slovenija.

Leta 1949 se je izselil v Cleveland in bil tri desetletja glavni urednik dnevnika *Ameriška domovina*, ki je bil do ukinitve leta 2008 najstarejši neprekinjeno izhajajoči slovenski časnik v svetu. Začel je namreč izhajati leta 1909, pa čeprav pod drugim imenom in še ne kot dnevnik. Tudi zadnja leta pred ukinitvijo je izhajal vse manj pogosto.

Prof. Lipovec živi že dobrih šest desetletij med Slovenci v Clevelandu in je pomemben protagonist povojnega dogajanja v tem predelu slovenskega zdomstva. Matično državo je po vojni obiskal leta 1992, v preteklih tednih pa se je mudil v rodnih Domžalah, kjer smo ga obiskali. Pri večurnem pogovoru nas je 96-letni sogovornik presenetil z neverjetno natančnim spominom na ljudi in dogodke, pa tudi s stvarnim in bistrim pogledom na sedanjost in prihodnost. Zaradi uredniških potreb smo intervju omejili na "ameriško obdobje", ki je resnici na ljubo najdaljše. Veliko izvirnih in nepoznanih anekdot pa nam je povedal tudi o prejšnjih desetletjih svojega življenja, saj je bil profesor Lipovec tako rekoč vedno v areni dogajanja in vseskozi v tesnem stiku z vidnimi in vodilnimi Slovenci.

Kdaj ste pravzaprav prišli v ZDA in kako se je začelo Vaše novo življenje?

V Cleveland sem dospel 11. septembra 1949. Okoli cerkve sv. Vida in Narodnega doma je bilo takrat veliko slovensko naselje in jezik, ki si ga slišal na cesti, je bil predvsem slovenski. Novonaseljenci smo imeli sprva težave le z iskanjem primernega delovnega mesta, saj smo bili brez državljanstva. Postopno so se zadeve urejale, zakonodajo so nekoliko omilili in tudi povojni val slovenskih priseljencev si je uredil življenje.

Slovenstvo v Clevelandu je cvetelo, mesto je bilo res "ameriška Ljubljana", prihod približno 2.000 novih povojnih slovenskih priseljencev - beguncev je dal skupnosti še novega zagona in zavesti. Škripati je začelo v sedemdesetih letih, ko je uradna politika določila, naj se pred nevarnostjo atomske vojne industrija seli na obrobja mest. Cleveland je imel veliko tovarn. Na robu slovenskega naselja je bila na primer večja tovarna, ki je proizvajala svedre, s 700 zaposlenimi. Med njimi je bilo veliko rojakov. Slovensko delovno silo so cenili in marsikdo se je zglasil pri Ameriški domovini in naša priporočila so upoštevali. To in druge tovarne so začeli seliti tudi iz Clevelanda, z njimi se je selila seveda tudi delovna sila, vključno s slovensko. Nekoč strnjeno slovensko naselje se je praznilo, prihajali so novi ljudje. Cleveland je štel leta 1950 skoraj milijon prebivalcev, danes jih ima okoli 450.000.

Zakaj ste se odločili za ZDA?

Če po pravici povem, sem si želel na Novo Zelandijo, vendar v Münchnu takrat ni bilo konzula in rekli so mi, da ga še dolgo ne bo. Argentina me ni privlačevala, v ZDA pa je kot mlad fant šel že moj oče in tako sem izbral to državo. Po dobrem mesecu sem dobil zaposlitev v tovarni za žimnice. Osnovna plača je bila 95 centov na uro, medtem ko je bila minimalna plača v ZDA 50 centov. Ko sva z dr. Zdravkom Kalanom posedala v neki slovenski gostilni, so nam nekateri sonarodnjaki rekli, da je plača v železniških delavnicah za tretjino višja. Tri mesece sem bil nato kovaški pomočnik.

Že takoj po prihodu v ZDA sem sodeloval pri Ameriški domovini, ki je bila takrat slovenski dnevnik. Na časnikarsko-uredniškem področju sem imel izkušnjo že iz Münchna, kjer sem izdajal časopis Slovenija, bil sem pa tudi star sodelavec ljubljanskega Slovenca. Ameriško domovino je takrat zapustil dr. Miha Krek, ki je odšel v New York na ustanovo Free Europe, iskali so zato nove sile in prišel sem na njegovo mesto. Po enem letu je lastnik in obenem urednik dnevnika Jaka Debevec umrl, po njegovi želji pa mi je njegova vdova zaupala urejanje časopisa, medtem ko je sama skrbela za finančno plat. Pri tem listu sem delal 30 let, dokler nisem leta 1979 stopil v pokoj. V upravi je delala moja rajna žena Mara, ki je tudi urejala svojo rubriko.

Kakšen je bil takrat ta slovenski časopis?

Ameriška domovina je bil narodno slovensko in katoliško usmerjen dnevnik, poudarjali smo solidnost in moralo katoliške vere ter slovenstvo. Časnik je takrat izhajal petkrat na teden. Običajno je bil tiskan na štirih straneh, ob petkih pa na šestih ali na osmih straneh, odvisno je bilo od potrebe in sodelavcev. Število naročnikov je nihalo, največ jih je bilo 3.500; ko sem šel v pokoj, jih je bilo 2.500. Časopis je nato iz dnevnika postal tednik, nato mesečnik, pred tremi leti pa je ugasnil po 107 letih izhajanja.

Kaj pa glede vsebin, katere novice ste prinašali?

Na začetku smo odgovarjali na potrebe ljudi. Dobršen del novodošlih Slovencev angleškega jezika ni obvladal v zadostni meri, da bi lahko bral ameriško časopisje ali poslušal radio. Prvo stran smo zato navadno namenjali političnim in gospodarskim novicam iz Amerike in Slovenije. O Sloveniji smo stalno poročali. V prvih letih smo vsak teden poročali tudi posebej iz Trsta, Gorice, Koroške in Argentine. Imeli smo dopisnike, v Avstriji so živeli še nekateri povojni begunci, ki so nam pomagali. Ko so se izselili, so še naprej sodelovali, na primer prof. Janez Sever, ki je v Clevelandu stalno spremljal dogodke na Koroškem. Iz Gorice bi omenil Zoro Piščanc. Pozneje sem se po pošti naročil na Katoliški glas in novice iz zamejstva smo črpali iz njega.

Kot priloga Ameriške domovine je ob torkih izhajala tudi Kanadska domovina, ki je bila namenjena kanadskim Slovencem, nekaj let je kot priloga izhajalo tudi glasilo Slovenske ljudske stranke Slovenija. V Ameriški domovini ni bilo dovolj strani za politične komentarje in razprave, tako da je enkrat ali dvakrat na mesec izhajal omenjeni politični list, ki je pisal predvsem o razmerah v Sloveniji in v Jugoslaviji.

Kako se je financirala *Ameriška domovina*?

Časopis se je financiral z naročnino in oglasi, sicer pa je bil njegov lastnik tudi lastnik tiskarne, kjer so tiskali še druga dva lista, in sicer tednik Kranjsko slovenske katoliške jednote, ki je imela 50.000 članov, Amerikanski Slovenec, ter Glas Slovenske dobrodelne zveze (AMLA), ki je bil glasilo podobne bratske zveze, omejene na državo Ohio. Delo tiskarne je pomagalo tudi financam časopisa.

Kaj pa glede prisotnosti slovenskega jezika?

Takrat so časopisi izhajali skoraj izključno v slovenskem jeziku, tudi Amerikanski Slovenec. V času mojega urejanja je bila pri Ameriški domovini angleščini namenjena le polovica strani v petkovi izdaji, kar je potem ostalo do leta 1979, ko je bila angleščini namenjena ena tedenska stran. Kljub pritiskom novega lastnika, Jima Debevca, sem glede slovenščine vztrajal. Uredniško odgovornost sem prepustil Rudolfu Suslu, ki je v Ameriki rojen profesor zgodovine iz družine "napredne" strani. Na tem mestu je ostal tri desetletja. Potrebnega je bilo nekaj časa, da se je urednik sprijaznil z uredniško linijo časopisa, pa tudi, da so ga sami bralci sprejeli, saj so bila trenja med levičarji in katoliškim delom še precej prisotna. V sami clevelandski skupnosti je bilo po vojni potrebnih dvajset let, da smo prišli do normalizacije odnosov med katoliškim in "naprednim" delom! V letih urednikovanja profesorja Susla, s katerim še danes skoraj tedensko prijateljsko razpravljam o aktualnih problemih, se je časopis spremenil. Vsaka številka je imela dva dela, angleškega, ki ga je urejal lastnik, in slovenskega, ki ga je urejal Susel. Vsebina je bila različna, saj ni šlo za dvojezično ponavljanje, temveč je imel vsak del svoje zapise.

Po ukinitvi *Ameriške domovine* je nastal nov časopis *Slovenski ameriški časi -Slovenian American Times*.

Gre za mesečnik, ki ima danes 2.000 naročnikov, prizadevajo si, da bi njihovo število zvišali. S finančnega vidika ima dobro podlago, saj je vanj investiralo nekaj premožnih Slovencev. List šteje več kot 30 strani, predlog, da bi postal štirinajstdnevnik, pa ni prodrl, saj bi to pomenilo dvakratne stroške zaradi tiskanja in poštnine. Pri časopisu je tretjina strani še slovenskih, ostal pa je to edini tak informativni časopis v ZDA.

Pred šestimi desetletji smo imeli v samem Clevelandu dva slovenska dnevnika, en slovenski dnevnik je izhajal v New Yorku, eden v Chicagu. Tiskal se je mesečnik Svoboda, v Kaliforniji pa tednik Proletarec. In še bi lahko našteval. Potem pa je začela prisotnost slovenščine postopno pešati. Med drugo svetovno vojno in po njej je bilo življenje časopisov in revij zelo živahno, vendar ko je raslo znanje angleščine, je pešalo znanje slovenščine. Poleg Slovenskih ameriških časov izhajajo v ZDA verski mesečnik Ave Maria v Lemontu, glasilo Slovenske ženske zveze Zarja in glasila bratskih zvez.

Glede kratkoročne prihodnosti pa nisem optimist, saj ni ljudi, ki bi pisali v slovenskem jeziku. Če ne bo zanimanja za slovensko stvar, bodo glasila ugasnila, z njimi pa se bo porazgubila tudi skupnost, ki ne bo več povezana.

Ob 20-letnici neodvisne Republike Slovenije se marsikdo postavlja z zaslugami glede uresničitve stoletnih sanj slovenskega naroda. V prvem povojnem obdobju in vse do konca osemdesetih let pa je bila ideja o samostojni Sloveniji doma le pri redkih zamejcih in zdomcih.

V tem smislu so bili na začetku angažirani predvsem nekdanji "stražarji". Gibanje za samostojno slovensko državo je imelo tudi svoje glasilo, Slovenska država, ki so ga tiskali v Chicagu in nato do ukinitve v Kanadi. S Cirilom Žebotom, ki je bil med vodilnimi pri gibanju, sva veliko predebatirala o samostojni Sloveniji in federativni Jugoslaviji. Samostojna Slovenija je bila takrat upanje in sanje, saj bi bila do padca Berlinskega zidu težko izvedljiva. Nismo seveda dvomili v možnost, da bi Slovenija lahko politično in gospodarsko zaživela in preživela, bali pa smo se sosedov in dvomili predvsem v odnos zahodnega sveta do samostojne Slovenije, saj so tako Združene države kot Velika Britanija računale na enotno Jugoslavijo in v njej videle najboljšo rešitev za nemirni Balkan. Nekaj realnega optimizma nam je prinesel Stane Kavčič, vendar so ga utišali in prišlo je do še tršega centralizma.

Sam sem bil do Jugoslavije zelo skeptičen že pred vojno, ko sem služil vojsko kot rezervni oficir kraljeve vojske. Odnosi med Srbi, Hrvati in Slovenci so bili težavni.

Če govorimo torej stvarno, ko smo le sanjali o samostojni Sloveniji, smo predvsem pričakovali, da se bo dalo spremeniti Jugoslavijo z neko obliko demokratizacije in večjo avtonomijo za republike. Kakorkoli pa je bilo osnovno vprašanje, do kdaj se bo držal komunizem. Ko so nekateri napovedovali, da se bo zrušil v osemdesetih letih, je malokdo verjel. Ko je padel Berlinski zid, so se stvari obrnile in se je pojavila realna možnost za samostojno Slovenijo. In takrat smo trdno verjeli v možnost njene uresničitve.

Kako ste sodelovali pri "slovenski pomladi"?

O samih prizadevanjih pred osamosvojitvijo in za kasnejše priznanje samostojne slovenske države, o čemer je bilo že marsikaj napisanega, bi omenil le en dogodek. Leta 1990 je dr. Dimitrij Rupel predaval na clevelandski državni univerzi in razlagal gospodarski položaj Slovenije in Balkana. Prve demokratične volitve so bile pred vrati. Po predavanju smo se zbrali v Baragovem domu in nato v župniji Marije Vnebovzete z namenom, da bi Slovenci iz Clevelanda gmotno podprli "pomladno" volilno kampanjo. Organizirali smo odbor. Dobro se spominjam, da je župnik pri Sv. Vidu Jože Božnar uvedel nabirko in prvi podpisal svoj ček za 500 dolarjev, sledili smo mu drugi, nekateri so darovali tudi 5.000 dolarjev. V treh tednih smo tako zbrali 90.000 dolarjev. Zbrano vsoto smo dva tedna pred volitvami poslali na Koroško in je nato romala v Ljubljano. 10.000 dolarjev smo namenili Ruplovi Slovenski demokratični zvezi, 80.000 pa Peterletovim Slovenskim krščanskim demokratom in Omanovi Slovenski kmečki zvezi. Kot so nam kasneje povedali, so s tem denarjem plačali prve oglase tik pred volitvami, kar je tudi pripomoglo k zmagi. Po volitvah so nato vsi prihajali k nam na obisk gledat, kakšna bratovščina je vse to izpeljala. Čeprav je bila clevelandska četrt St. Clair takrat že bolj malo slovenska, je bila akcija uspešna.

Clevelandski Slovenci so še veliko prej odigrali pomembno vlogo tudi pri zbiranju finančne pomoči za nakup zemljišča in nato za gradnjo Katoliškega doma v Gorici.

Sam sem bil med podpredsedniki ameriškega Sklada za Slovenski katoliški dom v Gorici, vendar sem se zaradi prezaposlenosti bolj poredko udeleževal sej. Odboru je predsedoval Anton Grdina. Pri Ameriški domovini smo redno objavljali vabila, pozive in podatke glede uspeha kampanje. Akcijo je dejansko vodil prof. Karl Bonutti. Kolikor je bilo uspeha, gre predvsem njemu priznanje. Med povojno emigracijo je bilo daleč več zanimanja in razumevanja za Gorico, Trst in Koroško kot pa med staronaseljenci. S tega vidika je bila pomembna moralna podpora škofa Gregorija Rožmana, ki se je zavzel za akcijo in prepričal tudi marsikaterega, ki je bil do problematike goriških Slovencev mlačen. V veliki meri pa so cilje odbora podpirali novonaseljenci.

Staronaseljenci, novonaseljenci, katoliško usmerjeni, napredno usmerjeni. Gre za oznake, ki so vezane na preteklost. Koliko so še aktualne in kakšna je pravzaprav danes slika Slovencev v Clevelandu?

Če smo pošteni, je danes največje središče in zbirališče Slovencev Slovenska pristava. Ljudje so navdušeni in je vsako nedeljo polna, pa čeprav je od Clevelanda oddaljena 30 milj. Pristavo smo kupili in organizirali novonaseljenci, da bi se tam poleti zbirala slovenska mladina, da bi prirejali poletne šole in kolonije, da bi se slovensko pogovarjali. V zadnjih letih smo preuredili in povečali tako bazen kot stavbo z Lauschetovo dvorano. Frank J. Lausche je bil kot sin staronaseljencev slovenski demokratski politik, župan Clevelanda, prvi katoliški guverner države Ohio in zvezni senator.

Danes se na Slovenski pristavi še vedno zbirajo mlajši in starejši, vendar le poredko govorijo slovensko. Predvsem pri mladini boste težko zasledili slovensko govorečega. Če greste na Pristavo, boste srečali veliko slovenskih ljudi, vendar boste slišali bolj malo slovenske govorice.

Kaj pa katoliška skupnost?

V Clevelandu živita še dve slovenski narodni župniji, in sicer Sv. Vid in Marija Vnebovzeta. Cerkvi sta prenovljeni, župnija Sv. Vid je v zadnjih desetih letih vložila za obnovo in izboljšave preko milijon dolarjev, ob cerkvi je tudi dom za ostarele Vas sv. Vida. Župnija Marija Vnebovzeta pa je za ureditev nove dvorane vložila tri milijone dolarjev. Gre za vsote, ki so jih zbrali ameriški Slovenci. Sam sem bil skeptičen, ali je investicija sploh smiselna, ko pa je prihodnost slovenske skupnosti pod vprašajem, vendar se zdi, da ljudje prihajajo in podpirajo slovenski fari, ki sta vsaj glede financ trdni. Problem slovenskih far je predvsem v tem, da se ljudje večji del vozijo od zunaj. Okoli Sv. Vida je ostalo, recimo, 100 župljanov, ostali, ki sem prihajajo, se vozijo 40 ali več kilometrov daleč, ker so se odselili, ko se je mesto praznilo ali so hoteli v lepše okolje. Pri Mariji Vnebovzeti beležijo podoben položaj. Nekdanji slovenski fari v Clevelandu Sv. Lovrenc in Sv. Kristina sta bili nedavno ukinjeni, cerkvi sta zaprti, verniki pa ostajajo povezani s preostalima farama.

V obeh župnijah je živahno zlasti ob nedeljah in ob sobotah popoldne, ko imajo slovensko šolo in se zberejo mladi. V organizaciji sobotne šole prirejajo čez leto tudi več srečanj, od miklavževanj do božičnic, pa čeprav se je število otrok bistveno zmanjšalo. Nekoč jih je bilo tudi do 150, danes ne vem, če jih je 50.

/ stran 9

Erika Jazbar

Goriško škofijsko romanje v Lurd

Globoka izkušnja vere

Letos se je 150 slovenskih romarjev pridružilo romarjem iz Goriške škofije, ki so pod očetovskim vodstvom g. nadškofa Dina De Antonija poromali v Lurd.

Med prošnjami smo Mariji izročili tudi dva molitvena namena msgr. dr. Antona Stresa, ljubljanskega nadškofa metropolita. Mariji smo priporočili sv. očeta in njegovo poslanstvo ob 60. obletnici mašniškega posvečenja. Prosili smo jo tudi, da bi bile naše družine res prostor ljubezni in povezanosti, v katerih je poskrbljeno za zdrav razvoj vseh družinskih članov.

Vodilo letošnjih romanj je bila molitev *Oče naš z Bernardko.* Ob tej molitvi smo lahko spoznali, da ni nasprotja med molitvijo in služenjem, med delom in premišljevanjem, med ljubeznijo do Boga in ljubeznijo do bližnjega.

Po besedah g. nadškofa Dina De Antonija nas bo ponavljanje besed njega, ki se nam je predstavil kot "tisti, ki služi", vzgojilo za tisto obliko služenja, ki izraža enkraten značaj naše pripadnosti Bogu.

Ob tem duhovnem uvodu v romanje smo med vožnjo z vlakom molili rožni venec v italijanščini, slovenščini, furlanščini in aramejščini. Na vlaku smo obhajali tudi sv. mašo in ponoči smo se zvrstili pri češčenju Sv. Rešnjega Telesa.

Ta vlak, ki je namenjen romanjem v Lurd v združenju UNITALSI, je prilagojen za potovanje bolnikov, ki ne morejo sedeti. Ima vagon z bolniškimi posteljami in bolniškim osebjem. Na vlaku je tudi veliko pomočnikov in pomočnic. Vsi prostovoljno služijo bližnjemu.

V Lurdu smo obhajali skupne maše tako z italijanskimi verniki kot tudi maše samo v slovenščini (tudi v votlini prikazovanja). Skupaj z več tisoč romarji smo se udeležili mednarodne maše v baziliki Pija X. Sodelovali smo tudi na križevem potu in se zvečer pridružili dvajset tisoč romarjem pri procesiji s svečkami in molitvi rožnega venca. G. nadškof Dino De Antoni je primerjal naše življenje s tapiserijo: podoba življenja, ki ga gledamo nazaj, je na videz lepa, v resnici je za to podobo tudi veliko vozlov, ki so potrebni, da gre življenje tako v skupnosti kot v zakonu ali samostanu naprej, da se ne razveže, prekine ... Za potek in končno podobo našega življenja ve le Bog, ki mu moramo zaupati. Preizkušnje so kot vozli, ki utrjujejo in bogatijo naše življenje – tapiserijo.

Bolniški duhovnik g. Miro je bolnike opogumljal, da je čas bolezni posvečen čas. Duhovniki so nas spodbujali, naj se izročimo Mariji in ji položimo na oltar vse naše stiske in radosti, bolečine in zdravje, skrbi in ljubezen, veselje in žalost.

Morda nismo razumeli vseh besed, razumeli pa smo božjo govorico – živeti in se darovati za bližnje.

Zadnji večer nas je g. nadškof Dino De Antoni nagovoril v slovenščini in nam podelil blagoslov.

Vtisi slovenskih romarjev:

- Romanja v Lurd sem se udeležil kot spremljevalec na povabilo bolniškega župnika. Ob spremljanju bolnikov na procesijah ter pri skupnih molitvah, obiskovanju Lurške votline, spoznavanju življenja sv. Bernardke ter osebja, sem doživel življenjsko izkušnjo.

- Pri Lurški votlini sem spoznala, da sem kot mama in stara mama premalo hvaležna Bogu za zdrave otroke in vnuke. Bog mi pomagaj.

- V Lurd, kamor se stekajo neskončne množice ljudi vseh preizkušenj, sem poromala tudi sama, prvič na vozičku. Presenečena sem bila nad množico mladih, ki so bili pripravljeni pomagati. Iz srca se jim zahvalim.

Vtisi mladih prostovoljk:

Biti teden dni na svetem kraju v Lurdu, čutiti povezanost z Bernardko, je res nepozabno doživetje. Delati z ostalimi pomočniki za dobro počutje bolnikov – romarjev je sicer občasno naporno, a delo smo opravljale z veseljem, saj nasmeh bolnika, ki mu pomagaš, poplača vse. Od romanja smo odnesle veliko več, kot smo pričakovale. Naučile smo se potrpežljivosti in strpnosti do drugih. Spoznale smo, da moramo na prvo mesto postaviti druge in ne gledati vedno nase.

Romanje je bilo res neverjetno doživetje, ki si ga vse želimo ponoviti. Marija pomagaj nam, da bi se znali na poti k nebeški domovini izročiti tebi in sami sebe darovati drugim – živeti življenje kristjana.

Ko je druženje prijateljic koristno

Utrinki iz študentskih dni

Preteklo soboto sem se po petih letih srečala s prijateljicami, ki smo se spoznale in zbližale na fakulteti. Prvo leto študija smo se povezale dve skavtinji in katehistinja (sicer že prej znanke z dnevov duhovnosti v Stržišču pod Črno prstjo), naslednje leto je prišla redovnica, nato se je pridružila še ena skavtinja. Delam nam krivico, ker smo bile in smo več kot to, kar sem v prejšnjem stavku napisala. Najprej pa nas je združila naša krščanska drža. Daleč od tega, da bi se zapirale v "klapico". V letniku nas je bilo le malo čez dvajset, zato smo med predavanji sedeli kar v krogu, atrij Pedagoške fakultete v Ljubljani pa nam je omogočal, da smo se dobro pozznali in družili tudi med odmori. Tudi sam način študija je bil tako zasnovan. Medsebojno dobro poznavanje pa je omogočilo tudi to, da smo obveljale kot tiste, "ki hodijo v cerkev". Kaj pomeni živeti in jasno izpričati svoje krščanstvo (tudi če z eno besedo ne omeniš Boga), sem spoznala prav v neskončnih debatah pri predmetu Teoretična pojmovanja težav v socialni integraciji, na podlagi seminarskih nalog ob leposlovnih knjigah, v katerih so bile obravnavane teme, s katerimi se bomo srečevali kot strokovnjaki na svojem področju. S tistim profesorjem sva redko prišla na isto valovno dolžino, a še danes ga cenim, ker nas je spretno pripravil, da smo si upali v resnici debatirati. Da si moral znati utemeljiti svoje izjave. Da si ostal spoštljiv ne glede na mnenje. In ko je šlo za obravnavo drog, prostitucije, splava, incesta, vprašanja o pomenu zakona in družine, celo obravnavanja mladoletnih prestopnikov, smo se navadno znašli (vsaj) v dveh taborih. Razprave so bile vroče, na trenutke ihtave. Takrat pa sem bila in sem še danes vedno tako zelo žalostna, ko vidim, da visoko izobraženi ljudje svoje mnenje gradijo na predsodkih. Takrat si lahko iz užaljenosti tiho in pustiš, da se predsodek napihne. Če poslušaš, potem na predsodek lahko odgovoriš s tehtno informacijo in se ta razblini. To je bilo eno najpomembnejših spoznanj. Za moj "ego" hujše, po drugi strani pa bolj zdravilno je bilo, ko so bile kritike tehtne. Opora, ki smo ji jo takrat nudile, je bila neprecenljiva. Ne v tolaženju, ampak v še bolj poglobljenem raziskovanju, kje ga "kiksamo", da nas vidijo tako zelo drugače. In v čem moramo biti drugačni. Upam si trditi, da smo v tistih štirih letih zrasli vsi. To so potrjevali mnogi pogovori v odmorih, ki so bili veliko bolj osebni in – lahko rečem – duhovni. Ne domišljam si, da smo koga spreobrnile, to ni bil ne naš namen ne naša domena. Samo odprle smo prostor še neki novi dimenziji strokovnega dela z ljudmi, o kateri prej nihče ni razmišljal. In to samo zato, ker smo si upale biti to, kar smo, četudi za ceno postrani pogledov in kakšne posmehljive opazke. Toda vez, ki nas je povezala, je presegla skupno guljenje študentskih klopi. Presegla razdalje. Pred enajstimi leti smo si zadale, da se bomo srečevale enkrat letno, drugače si bomo pisale in molile druga za drugo. Vsaka je dala svojo prošnjo za molitev, ob naslednjem srečanju smo to zamenjale. Odkar smo začele delati, odšle v misijone, pa na študij v tujino, si ustvarile družine, prevzele nove obveznosti v skupnosti, nam vsakoletno srečevanje ne uspeva več najbolje. Tudi za to srečanje smo se dogovarjale več kot pol leta, ga dvakrat prestavile, pa še tako nam ni čisto uspelo ... A, ko sem se polna lepih vtisov po tistih petih urah druženja, klepeta, smeha, resnih pogovorov vozila po avtocesti proti domu, sem se zavedela, da nam je z nekaj truda in veliko Božjega blagoslova uspelo ohraniti vez, ki bogati nas in vse, s katerimi bivamo. Da smo tudi zaradi tega boljše žene, mame, tete, sodelavke, prijateljice in kristjanke.

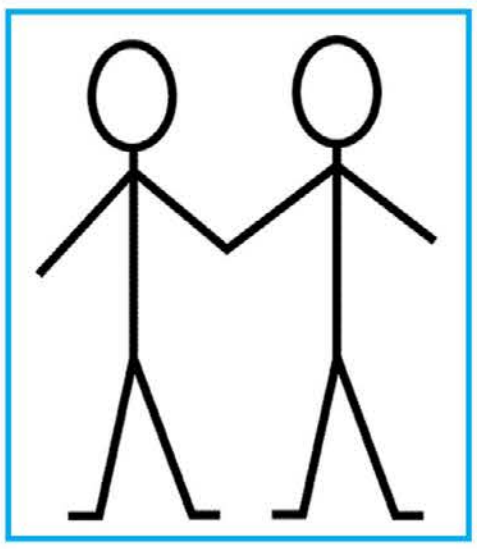

Alenka Hvalica

Štefan Tonkli 1908-1987

Nekaj spominov na Jamlje in Grahovo ob Bači (4)

Dobil sem obvestilo, naj pridem v Jamlje blagoslavljat prstane, ki jih prinesejo z goriške prefekture, da se zamenjajo za poročne, ki so bili zlati, prefekturni pa menda aluminijasti. Tisti dan je bil deževen in neprijeten. Maševal sem zjutraj v Selih in potem poskrbel, da sem prišel v Jamlje pribižno eno uro pred prefekturnimi uradniki. V cerkveni lopi smo postavili mizo, kjer naj bi bilo blagoslavljanje in zamenjava prstanov. Ker sem bil zgodnji, sem čakal pri ključarju Pahorju precej dolgo. Ko so se le pripeljali s prefekture, smo šli v cerkveno lopo. Tam je bilo vse pripravljeno za blagoslov. Uradniku rečem: "Prosim prstane, ki ste jih prinesli". Uradnik pravi: "Prstanov danes nimamo, jih prinesemo drugič. Jaz: "Povabljen sem bil za blagoslov prstanov. Ali imate vsaj enega, da blagoslovim tistega - in ko mi pošljete še ostale, jih blagoslovim sam in razdelim ljudem". Uradnik: "Prišli smo po zlate poročne prstane". Jaz: "Jaz sem prišel blagoslovit prstane, in ker ni tu kaj blagosloviti, nimam tu nič opraviti - zato vas samo pozdravljam in grem". In šel sem s svojim starim kolesom Atena, ki pravzaprav ni bilo moje, ampak mojega starejšega brata, pa je še vedno dobro služilo.

Ko mi je kvestor očital, da nisem hotel blagosloviti prstanov, sem imel na tisto obtožbo lahek odgovor in se mi zdi, da je kvestor spoznal, da je ta obtožba lažniva, in je začel bolj mirno govoriti.

Kar se tiče obtožbe, da ne odzdravljam na rimski pozdrav, sem odgovoril po svojem receptu: "Da danes malo ljudi pozdravi duhovnika in zato z veseljem odgovorim, če vidim, da me kdo pozdravlja".

Ne spominjam se več, ali sem takrat še upravljal Jamlje. Vsekakor sem se pripeljal na kolesu iz Brestovice, in ko sem šel mimo hiše, kjer je bival mož, ki so mu rekli "kompari bufetar", sem videl, da je stegnil roko, toda jaz nisem mogel pustiti kolesa na zelo grdi poti in pozdravljati po rimsko... Ko sem prišel leta 1961 na obisk v Evropo iz Argentine, sem šel obiskat neko jameljsko družino. Med drugim sem vprašal, ali je zdaj, ko je svoboda in ni več fašizma in je vsak zaveden Slovenec član Slovenske demokracije, če hoče - sem dobil odgovor: "On (kompari bufetar) je zdaj: Democrazia Cristiana".

Koritnica pri Grahovem

Seveda sem se precej začudil, da oseba, ki sem jo vprašal, je odgovorila: "Kaj hočete – oni ukažejo". Zdaj pride na vrsto tretji jameljski protiitalijanski greh: Razpust italijanskega pevsega zbora. Poslužiti sem se moral svojega recepta in sem kvestorju, ki mi je rekel, naj mu pisno odogovorim na vse točke, odpisal: Čudna obtožba – vedno sem pospeševal cerkveno petje".

Ko sem odhajal s kvesture, mi je rekel kvestor, naj mu pošljem pisni odgovor, sicer pa je dostavil, da me bo obiskal. Odpeljali so me na postajo in naložili na vlak, da ne bom morda takoj komu povedal, kako je bilo na kvesturi.

Ko sem se vrnil na Grahovo, sem nekoliko pozabil, da je kvestor rekel, da me pride obiskat. Pa pride nekega večera neki orožnik in pove, naj bom pripravljen, ker pride goriški kvestor ob desetih (to je ob 22. uri). Kvestor je – žal – res prišel približno ob 22.30 in brž omenil, da je on držal besedo, ker me je prišel obiskat, jaz pa ne, ker mu nisem pisal, kot je bilo dogovorjeno. Rekel sem, da imam vse pripravljeno, kaj naj napišem, pisma pa nisem mogel odposlati zaradi neke formalnosti. Kvestor: "Zaradi kakšne formalonosti"? Jaz: "Nisem vedel točnega naslova Vaše Šinjorije". "Oh", je rekel kvestor, "saj ne gre za mojo osebo, gre za zadevo". Jaz: "Prav – bom takoj pripravil in Vam pošljem". S kvestorjem sta bila domači brigadir (orožniški) in podbrški komisar. V župnišču sem živel takrat sam, ker je bila moja sestra Marija zelo bolna. Imela je paratifus in je bila tri tedne v nesprestani smrtni nevarnosti. Druga sestra, ki je bila navadno pri meni, je šla zato za nekaj časa v Breginj. Tako nisem mogel gospodu kvestorju skuhati niti malo kave, vina pa ni maral. Potem ko mi je dal mnogo dobrih naukov, kako naj se vedem, sva se pozno ponoči prijazno poslovila, kar me seveda ni rešilo zapora v gnili kleti orožniške grahovske kasarne na cvetno nedeljo 1941.

Ambrož Kodelja

Praznik sv. Mohorja in Fortunata / Kardinal Gianfranco Ravasi

Letos v znamenju odnosa med umetnostjo in vero

Tudi letos je bilo v Ogleju slovesno na praznik zavetnikov dežele Furlanije Julijske krajine, goriške nadškofije in Vidma, saj sta starokrščanska mučenca in svetnika sv. Mohor in Fortunat zavetnika vseh treh omenjenih stvarnosti.

Nabito polna oglejska bazilika v neznosni vročini in vlagi je v torek, 12. julija, povedala več kot vse besede, ki jih bomo zapisali, saj je kardinal Gianfranco Ravasi gotovo "medijsko ime", ki privlači množice, a vseeno je bil obisk nad vsemi pričakovanji. Predavanju kardinala Ravasija, ki je danes predsednik Papeškega sveta za kulturo in eden vidnejših krščanskih mislecev, je sledilo veliko vernikov, a le peščica slovenskih, zares skromno število vernikov, ki smo kasneje prisostvovali tudi slovesni sveti maši v petih jezikih, ob latinščini so bili še trije enakovredno zastopani jeziki: italijanščina, furlanščina in slovenščina, berilo je tudi tokrat v Ogleju prebral zvesti Paolo Posilippo, pozdrav pa je bil tudi v nemščini. Prav vidna odsotnost slovenskih vernikov je bila na slovesnosti v Ogleju boleča, če seveda odmislimo msgr. Oskarja Simčiča in gospoda Alessia Stasija ter Mirka Butkoviča, ki so ob slovenskih škofih Metodu Pirihu, Juriju Bizjaku in Antonu Jamniku, slovesno somaševali. Že res, da sta bili vročina in vlaga na praznik oglejskih mučencev neznosni, a to še ne pomeni, da se sami lahko odrekamo prisotnosti na pomembnem bogoslužju. Tudi sicer je deželna RAI neverjetno zamudila priložnost, ker je v Oglej ni bilo, v zameno pa smo lahko naslednji dan poslušali, kako so zavetnike Fortunata in Mohorja praznovali v Vidmu.

Msgr. Gianfranca Ravasija je v oglejski baziliki številnim prisotnim predstavil odgovorni urednik tednika Voce Isontina Mauro Ungaro, ki je dejal, da je sicer res, da je kardinal Ravasi prvič prišel v Oglej, a da je tu, v oglejski baziliki, doma, saj je veliko časa prijateljeval z velikim furlanskim pesnikom in duhovnikom Davidom Mario Turoldom, ki ga je nenehno nagovarjal, naj le odide v Oglej, da na kraju samem spozna korenine vere in kulture na severovzhodu Italije. Kardinal Ravasi je bil ganjen nad besedami Maura Ungara, iskreno se mu je zahvalil za lepo predstavitev, dodal je še, da so ponavadi vse druge strogo uradne, polne letnic, a brez duha.

Foto JMP

Da, na Turolda je bil zelo navezan, je dejal kardinal Ravasi, ki je najprej orisal njegovo prijateljstvo z velikim pridigarjem in pesnikom, nakar je skušal v slikovitem in duhovitem predavanju prikazati odnos med umetnostjo in vero. Začel pa je pri rani, ki jo povzroča vsaka odlična umetnost, kot tudi vsaka umetnost povzroča nemir in tu je z vero našel skupno točko, saj je vera brez nemira prazna, nobene ravnodušnosti ne prenaša namreč vera: "Umetnost razbija površnost, umetnost je sestra vere! " V predavanju je kardinal Ravasi pokazal svoje enciklopedično znanje, ki pa ga deli s poslušalci suvereno in nevsiljivo, citiral je slikarja Paula Kleeja in dejal, da se strinja z njegovo trditvijo, da "umetost prikazuje nevidno vidnega", kot je tudi citiral slikarja Braqua, ki je dejal, da je umetnost predvsem zato, da vzbuja nemir v gledalcu. "Umetnost nas dela nemirne in nas vabi, da gremo dlje, da pogledamo čez, onkraj! " je bil jasen kardinal Ravasi, ki je spregovoril o rani, ki jo povzroča umetnost, nekaj podobnega je z vero, je še dodal in citiral Juliena Greena, velikega ameriškega pisatelja, ki mu je med nekim pogovorom dejal: "Dokler je človek nemiren, je lahko gotov, miren!" Kardinal Ravasi se je poigral z besedama "ferita" in "feritoia" (rana in strelna linija, odprtina za topove in puške na grajskem obzidju) ter dejal, da je umetnost, ki te ne pusti ravnodušnega v bistvu odprtina, ki pelje in kaže vpogled v neznano, v Absolutno, v Božje, v tisto, kar človeka presega in ga osmišlja.

JUP

Dunaj in Gorica / Pogreb Otona Habsburškega

Počival bo v grobnici kapucinske cerkve

V soboto, 16. julija, so na Dunaju z vsemi častmi pokopali Otona Habsburškega, sina zadnjega avstro-ogrskega cesarja, blaženega Karla I., in vnuka slavnejšega Franca Jožefa. Umrl je 4. julija na Bavarskem, kjer je preživel večji del svojega življenja, star 98 let, počiva v cesarski grobnici kapucinske cerkve na Dunaju, njegovo srce pa so po družinski tradiciji pokopali na Madžarskem.

Po prvi svetovni vojni je s staršema zapustil domovino, kamor se je lahko ponovno vrnil v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Pred kratkim je Avstrija preklicala še zakon, ki je prepovedal članu habsburške družine vstop v politiko. Oton je vodil Habsburžane od očetove smrti leta 1922 vse do leta 2006, ko je prepustil vlogo sinu Karlu.

Oton Habsburški je zaslovel predvsem kot zagovornik evropske ideje, svoja prizadevanja je uresničeval v evropskem parlamentu kot poslanec iz Bavarske celih dvajset let, bil je tudi predsednik panevropske unije, ki ji v Sloveniji predseduje France Bučar. Ko to še ni bilo modno, je glasno zagovarjal pravico vzhodnoevropskih držav do članstva v Evropski uniji.

Otona Habsburškega so se spomnili tudi v Gorici. V četrtek je bila v cerkvi sv. Karla Boromejskega spominska maša, ki jo je daroval Walter Milocco, priredili so jo v organizaciji Molitvene zveze cesarja Karla za mir med narodi. Molitvena zveza je začela delovati po Karlovi smrti za njegovo razglasitev blaženim in ima člane po vsem svetu. Do razglasitve je prišlo leta 2004, ko je cesarja Karla razglasil za blaženega papež Janez Pavel II. Oltar goriške cerkve je bil odet v rumeno-črno zastavo, mašno daritev, ki je potekala v italijanskem jeziku, je spremljala glasba. Milocco je v svoji pridigi poudaril pomen in vsebino srednjeevropske ideje, ki je posebej aktualna še danes, posebno pozornost je namenil preminulemu in evropski viziji, kateri je Oton posvetil več desetletij svojega življenja.

Dunajskega pogreba se je v soboto udeležil tudi ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik. V svoji zahvali in spominu je poudaril, da je bil pokojnik velik prijatelj Slovenije in je v procesu demokratizacije in nastanka samostojne države odigral eno ključnih vlog, saj je imel v takratni evropski politiki viden vpliv. Ključnega leta 1991 je dvakrat obiskal Slovenijo in takratnega nadškofa Alojzija Šuštarja, s katerim sta si bila prijatelja, svojo pomoč pa je pokazal tudi v delikatnem obdobju priznanja slovenske države.

EJ

Ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik

Zahvala in spomin na Otta von Habsburga

Cesarski naslednik Otto von Habsburg, sin blaženega Karla von Habsburga, je bil tesno povezan z dogodki slovenske samostojnosti. Konec devetdesetih let, ko so bile v Sloveniji prve demokratične volitve, se je v Evropskem parlamentu zavzemal za samostojno državo Slovenijo.

Ko sem bil tajnik ljubljanskega nadškofa msgr. dr. Alojzija Šuštarja, ga je Otto von Habsburg večkrat obiskal, vendar najpomembnejša sta bila dva obiska leta 1991. Prvi obisk je potekal januarja, kmalu po decembrskem plebiscitu in takrat se je z nadškofom Šuštarjem zadržal v daljšem pogovoru. Otto von Habsburg je tedaj posebej izpostavil pravico slovenskega naroda do samostojnosti, saj je ocenil, da nekdanja Jugoslavija ne more obstajati, ker je temeljila na totalitarnem komunističnem sistemu. Prav tako je izpostavil, da mnogi visoki politiki, ki so imeli pomembne položaje v partijskih strukturah Jugoslavije in Slovenije, ne bodo naklonjeni tem zgodovinskim spremembam, saj bodo s tem izgubili zelo pomembne privilegije in politične pozicije.

Kot človek evropskega formata je dobro poznal dogajanje v Vzhodni Evropi. Ko so začeli propadati komunistični sistemi, se je zgodila tako imenovana implozija komunizma, ki se je sesul vase v vsej praznini in nihilistični dekadenci. Ob tem je Otto von Habsburg poudaril, da je ta prehod nepredvidljiv, zato je potrebno storiti vse, da ne bi prišlo do velikih žrtev, vojne in medsebojnega uničevanja. V januarskem pogovoru je nadškofu Šuštarju obljubil tudi vso pomoč in podporo Sloveniji na poti do samostojnosti.

Njegova obljuba in podpora je imela v tistem času in tudi pozneje velik zgodovinski pomen, saj je imel Otto von Habsburg odlične povezave z vsemi evropskimi voditelji, pa tudi širše po svetu. Njegova podpora in osebno prijateljstvo z nadškofom Šuštarjem sta se posebej potrdila 6. julija 1991, ko je vodil prvo delegacijo Evropskega parlamenta, ki se je dlje časa zadržala v pogovoru z nadškofom Šuštarjem. Po desetdnevni vojni za Slovenijo so bili dogodki nepredvidljivi, predvsem pa je bila največja težava v tem, ker so visoki politiki, ki so pripadali prejšnjemu komunističnemu sistemu, zagovarjali določeno obliko konfederacije nekdanje Jugoslavije. To so bile ovire, na katere sta takratna vlada in parlament odgovarjala z jasno trditvijo, da "Jugoslavije ni več", kot je tudi po plebiscitu leta 1991 zelo jasno dejal dr. Jože Pučnik.

Otto von Habsburg se je tudi po osamosvojitvi Slovenije srečeval z nadškofom Šuštarjem ter z osebno zavzetostjo in prijateljstvom do Slovenije prispeval vse, kar je bilo v njegovi moči, da je prišlo tudi do mednarodnega priznanja leta 1992. Posebnega pomena je bilo priznanje s strani Svetega sedeža 13. januarja 1992.

Ko se poslavljamo od cesarskega naslednika Otta von Habsburga, lahko posebej poudarimo:

- Bil je velik prijatelj Slovenije in je v procesu demokratizacije in nastanka samostojne države odigral eno ključnih vlog, saj je imel v takratni evropski politiki viden vpliv.

- Bil je velik osebni prijatelj nadškofa Šuštarja, kar dokazujejo tudi korespondenca ter uradni in prijateljski obiski.

- Hvaležen sem, da sem ga mogel nekajkrat osebno srečati, kajti bil je velik človek, preprost in poln upanja. Verjel in živel je tisto, kar je govoril, in je bil pravi vizionar.

- Osebno je bil globoko veren in ko je bil na obisku, je želel biti tudi pri sveti maši.

- Evropsko unijo je videl predvsem v njenem izvoru, ki je medsebojno povezovanje, prizadevanje za mir in spravo med narodi, zavzemanje za temeljne vrednote človeškega dostojanstva, temeljnih pravic, dialoga, sprave, prizadevanja za skupno dobro, pluralnost in spoštovanje prava ter svobode na področju verovanja.

Otto von Habsburg je bil človek, ki je Evropi in Sloveniji veliko podaril. Njegova dediščina je oporoka in naročilo, naj si prizadevamo za demokratično in pluralno družbo, ki temelji na vrednotah. Evropa ne more zaživeti, če bo pozabljala na svoje krščanske korenine, iz katerih raste in so jedro njene identitete.

V Sloveniji smo hvaležni za tega velikega človeka, ki nam je bil v naporni poti do demokracije zgled, kako lahko živimo iz svoje identitete samo takrat, če smo trdni v sebi, če smo spravljeni s seboj in z drugimi, ustvarjamo prostor dialoga, medsebojnega spoštovanja, poslušanja in preprostosti, ki izvira iz notranje svobode in globoke, pristne osebne vere.

Ob slovesu tega velikega Evropejca in prijatelja Slovenije naj bo to slovo spodbuda, da bi v Evropi in Sloveniji zaživeli bolj odgovorno. Naj bo tudi spodbuda za bolj velikonočno krščanstvo, da bi prinašali radost in upanje, bili prepričani v dobro ter preganjali vsakršne sovražne misli in predsodke, ki so ovira do bolj pristnih odnosov.

Kratke

Romanji štandreške dekanije

Štandreška dekanija na Goriškem vabi na romanje na Sv. Višarje, ki bo potekalo v soboto, 20. avgusta: maša ob 11. uri (avtobus, žičnica in kosilo: 40 evrov). Romanje na Barbano pa bo v ponedeljek, 29. avgusta; maša ob 11. uri (avtobus in barka: 15 evrov). Vpisovanje v župnijah.

23. Romanje treh Slovenij na Svete Višarje bo 7. avgusta 2011

Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenskih duhovnikov vabita rojake iz zamejstva, izseljenstva in domovine, naj se prvo nedeljo v avgustu udeležijo romanja na Sv. Višarje. Pešpot se bo začela ob 8. uri ob vznožju gore nad Žabnicami, od koder se bodo udeleženci ob premišljevanju križevega pota povzpeli k cerkvi Matere Božje. Kdor želi, ima za vzpon na voljo žičnico. Ob 10.30 bo predavanje g. Viljema Černa iz Terske doline. Slovesno mašo bo ob 12. uri daroval ljubljanski nadškof dr. Anton Stres. Ob 13. uri bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program, ki mu bo sledilo družabno srečanje. Pri maši in kulturnem programu bo sodeloval pevski zbor Slovenski cvet iz Nemčije.

Pomagajmo prizadetim družinam na Kozjanskem in Obsotelju!

Neurje, ki je 12. julija pustošilo po Kozjanskem in Obsotelju, je mnogim družinam povzročilo veliko škode. Veter in toča sta poškodovala tudi precej streh. Škofijska Karitas Celje se je že vključila v pomoč prizadetim. Iz sklada Slovenske Karitas za pomoč ob naravnih nesrečah so v ta namen že prejeli 10.000 evrov za realizacijo prve pomoči. Škofijska Karitas Celje pričenja z dobrodelno akcijo in dobre ljudi vabi, naj po svojih močeh pomagajo. Darovalci lahko sredstva posredujejo na naslov: Škofijska Karitas Celje / Muzejski trg 8 / 3000 Celje / TRR: 0600 0097 7538 266 / Namen: Neurje Obsotelje 2011 / Sklic: 00 29218.

Izvedba akcije Brezplačni delovni zvezki za osnovnošolce iz družin s petimi in več otroki

Škofijska Karitas Ljubljana bo s pomočjo donatorjev in založnikov izvedla akcijo Brezplačni delovni zvezki za osnovnošolce iz družin s petimi in več otroki. Na pobudo nadškofa msgr. dr. Antona Stresa in s finančno podporo Nadškofije Ljubljana, Škofije Celje, Škofije Koper ter revije Ognjišče, ki bodo krili polovico stroškov, bo tudi letos izpeljana dobrodelna akcija, ki številnim družinam omogoča brezplačne delovne zvezke. Drugo polovico stroškov bodo pokrile založbe, ki sodelujejo v akciji: i 2 d. o. o., Modrijan založba, d. o. o., Založba Rokus Klett d. o. o., Založba Tangram in Mladinska knjiga Založba d. d. Brezplačne delovne zvezke za osnovnošolce bodo prejele družine s petimi vzdrževanimi otroki, če povprečni dohodek na družinskega člana ne presega 30% povprečne plače v RS. Navodila za starše in obrazec za vlogo so objavljeni na spletnih straneh (www. lj. karitas. si, www. karitas. si in ostalih škofijskih Karitas). Vloge s prilogami je potrebno oddati do 29. julija na Škofijsko Karitas Ljubljana, Poljanska 2, 1000 Ljubljana.

Zbiranje sredstev za pomoč v Vzhodni Afriki

Slovenska Karitas je 15. julija začela z zbiranjem sredstev za pomoč ljudem v Afriki, ki jih je prizadela uničujoča suša. Akcija poteka v sklopu skupne pomoči, ki jo koordinira Caritas Internationalis. Sodelavci mreže Caritas Internationalis, ki so prisotni na kriznem območju, opisujejo tokratno sušo kot eno najhujših doslej. Opozorili so, da bo kljub pomoči, ki prihaja počasi, suša povzročila veliko pomanjkanje hrane, pitne vode, izpad pridelkov ter pogin na sto tisoče glav živine. Na območju Vzhodne Afrike in Afriškega roga živi okrog deset milijonov ljudi, ki se soočajo z uničujočo sušo. Nekatere članice mreže Caritas Internationalis, kot so Irska, Anglija in Wales, Švica ter Luksemburg, so že začele z zbiranjem pomoči za prizadete države. Prizadetim bodo pomagali z osnovnimi življenjskimi potrebščinami, pitno vodo, hrano, sanitarijami in zdravstveno oskrbo. Karitas Švice in Luksemburga sta v zbiranju sredstev že zbrali 612.000 USD, s čimer bodo 70.000 prebivalcem v Vzhodni Somaliji pomagali pri oskrbi s pitno vodo in sanitarijami. Pomoč lahko nakažete na: Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1,1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, namen: Afrika, Sklic: 6254.

Kratke

Pritrkovanje v Doberdobu

Marca letos smo se mladi Doberdobci Aleš, Jakob in Jurij, ob spodbudi Marija Vizintina, udeležili tečaja pritrkovanja, ki je potekal v Gradišču. Navdušeni nad to umetnostjo smo se odločili, da bomo

tak tečaj ponovili v Doberdobu in priklicali k sodelovanju še prijatelje Gabriela, Christiana, Alana, Sašo in Aleksandra. Učitelj Andrea Nikolausig nas je v prvem tednu julija z veseljem popeljal v svet pritrkovanja. Z njim smo se učili enostavnih melodij zvonjenja pa tudi težavnejših. Na doberdobskem zvoniku smo izmenično stopili pod tri ogromne zvonove in se preizkusili v preigravanju ritmičnih melodij. Ob koncu tečaja nas je čakal še kratek izpit, ki smo ga kar uspešno prestali. Ob okusni zakuski smo se zahvalili našemu učitelju in mu obljubili, da bomo še vztrajno nadaljevali pritrkovati. Zahvaljujemo pa se tudi Mariju Vizintinu, ki je organiziral in uspešno izpeljal ta tečaj, ter župniku Ambrožu Kodelji za razpoložljivost. / Jakob, Jurij

Svetnica goriške občine Marilka Koršič o parkirišču pri slovenskem vrtcu v Pevmi

Goriška občinska svetnica SSk Marilka Koršič je spet posredovala pri občinskem uradu za urbanistiko glede problema parkirišča pri slovenskem otroškem vrtcu v Pevmi. V pogovoru s pristojno funkcionarko je izvedela nič kaj spodbudne vesti. Zdi se namreč, da se je celoten birokratski postopek popolnoma ustavil in predvsem s tehničnega vidika je v tem trenutku težko nadaljevati. Glavni problem je v pristojnostih, ki se križajo med Občino, Deželo ter privatnikom, ki je od Dežele FJk dobil koncesijo za uporabo zemljišča.

Pristojna funkcionarka na uradu za urbanistiko je goriški svetnici sporočila, da bo urad poslal pisni odgovor na svetniško vprašanje, ki je bilo predstavljeno pred časom, in da bo v njem podrobno razloženo trenutno stanje in težave.

V pričakovanju na pisni odgovor je Koršičeva sprejela v vednost izjave pristojne funkcionarke, pri tem pa poudarila, da ne glede na birokratski postopek ostaja predvsem resen problem varnosti ob vhodu in izhodu otrok in njihovih staršev iz otroškega vrtca v Pevmi.

Prejeli smo / Ambiente newco in raba slovenščine

Pred kratkim so gospodinjstva na Goriškem prejela sporočilo za javnost št. 1 družbe Ambiente newco srl, ki ima sedež v Ronkah.

Podjetje, po preoblikovanju nekdanje družbe IRIS, skrbi za ravnanje z odpadki, dejansko pa službo opravlja podjetje Sangalli Giancarlo s sedežem v Monzi, ki je zmagalo na dražbi.

Obvestilo - prvo po dolgem času - opozarja na nekaj osnovnih pravil, da bi javna služba ravnanja z odpadki potekala na najboljši način in navaja niz koristnih podatkov, kje so naprodaj vrečke za sortiranje posameznih vrst odpadkov.

Pametno, potrebno in koristno. Družbo Ambiente newco pa bi rad opozoril, da na območju moje (sovodenjske) in tudi drugih občin na Goriškem veljajo določila zaščitnih zakonov glede javne rabe slovenščine. Verjamem, da je šlo za pozabo in pričakujem, da bodo to v prihodnje tudi upoštevali. / S spoštovanjem, Vlado Klemše

CTA Gorica / Lutkovnega festivala v Nadiških dolinah letos ni

Z veliko grenkobo je umetniški vodja Luktovnega festivala v Nadiških dolinah (Marionette& Burattini nelle Valli del Natisone) Roberto Piaggio, ki z Antonelllo Caruzzi vodi Deželno središče za animirano gledališče (CTA) v Gorici, sporočil javnosti, da letošnje izvedbe tega festivala, ki je prijetno in vsebinsko bogato razgibal

življenje v teh slikovitih krajih, letos ne bo. Po osemnajstih letih uspešnega prirejanja te lutkovne pustolovščine, ki je iz leta v leto postajala bolj prestižna in ni bila poznana samo v deželnem in državnem merilu, pač pa tudi v evropskem in je potekala nekako vzporedno z mednarodnim čedajskim festivalom Mittelfest ter so je bili veseli predvsem otroci, a tudi odrasli, je zaradi finančnih težav letos odpadla. Prirediteljem, CTA iz Gorice, so letos vse ustanove, ki so podpirale to lutkovno popotovanje, obrnile hrbet. Piaggio se je kljub grenkemu priokusu zahvalil vsem tistim, ki so si po svojih močeh na razne načine prizadevali, da bi priljubljena prireditev bila na sporedu tudi letos. Na sestanku, ki ga bo Piaggio imel predvidoma konec julija z odbornikom De Anna, se bo odločala nadaljnja usoda festivala, ki je spletel nešteto trdnih vezi z različnimi lutkovnimi gledališči srednjeevropskega prostora. / IK

Ob koncu šolskega leta na SCGV Emil Komel

Odlični rezultati nekaterih gojencev

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice je končal šolsko dejavnost z odličnimi rezultati in uspehi. Šolo je obiskovalo skoraj 400 učencev, ki so med letom intenzivno delali in se pogosto predstavljali javnosti s številnimi nastopi. Leto je bilo zelo delavno, naporno, a je prineslo tudi veliko zadoščenja bodisi na pedagoškem področju bodisi tudi zaradi zamisli in organizacije koncertnih večerov. Med temi velja gotovo omeniti že 6. izvedbo pomladanskega ciklusa koncertov *Snovanja 2011*, ki je ponudil 14 glasbenih večerov. Ti so pestrili večerno dogajanje po celi goriški pokrajini in tudi v bližnji Sloveniji. Letošnja izvedba je bila posebno posrečena, saj se je delovanje šole predstavilo tudi "neobičajni" publiki z novimi sodelovanji z društvi in organizacijami, ki bogatijo kulturno ponudbo na našem območju. Didaktično delo pa je vlilo novo samozavest sodelavcem na Centru Komel, saj so bili učenci letos zelo uspešni bodisi na raznih državnih in mednarodnih tekmovanjih kot na notranjih in državnih izpitih. Učenci so se tudi lepo izkazali na rednih razrednih in skupinskih šolskih nastopih. Vseh teh nastopov je bilo 36, in to na sedežu na Drevoredu 20. septembra v Gorici ter na podružnicah v Doberdobu, Mirnu, na Plešivem in v Devinu.

Delo v učilnicah je prineslo lepe sadove tudi pri državnih izpitih bodisi na nižji Glasbeni šoli v Sloveniji kot na italijanskih konservatorijih. Po slovenskih učnih programih so učenci s prav dobrimi in odličnimi ocenami opravili izpit Nauka o glasbi, klavirja, violine in flavte, medtem ko se je enajst učencev predstavilo na izpit na italijanskih konservatorijih. Med temi velja opozoriti na izredno kakovasten in talentiran klavirski razred prof. Sijavuša Gadjieva. Njegovi učenci so blesteli na tekmovanjih, na izpitih in na koncertnih odrih.

Že jeseni je 19-letni učenec Giuseppe Guarrera po intenzivnem študiju prejel 1. absolutno nagrado na tekmovanju *Premio Venezia*, ki mu je omogočila številne nastope na pomembnih odrih v

Italiji in v tujini. Giuseppe je bil tudi gost beneškega gledališča La Fenice ob dnevu praznovanja italijanske republike, izvedel je solistični recital pred najvidnejšimi političnimi predstavniki italijanske vlade ter v nabito polnem gledališču, ki mu je poklonilo veliko pozornosti in toplih aplavzov.

Spomladi pa se je izkazal mladi 13-letni Alessandro Villalva. Prejel je 1. nagrado na tekmovanju *"Giovani Musicisti - Citta' di Treviso"*. V mesecu juniju pa je prejel 1. absolutno nagrado na mednarodnem tekmovanju *"Piano Talents"* v Milanu in 1. absolutno nagrado med vsemi prvonagrajenci v vseh starostnih kategorijah. Alessandro je prejšnji teden opravil nižjo stopnjo študija na konservatoriju v Ceseni in prejel desetico s pohvalo.

/ stran 16

Odprtje Ljubljanskega festivala

Prisotni so tudi učenci šole Komel

Med velikimi uspehi Centra Komel v šolskem letu 2010/11 velja omeniti sodelovanje štirih učencev v izjemnem dogodku ob odprtju festivalskega poletja 2011 in ki je postavil mejnik v kulturno-umetniški zgodovini mesta Ljubljane.

3. julija se je na prenovljenem Kongresnem trgu v slovenski prestolnici zbralo okrog 1100 glasbenikov iz Slovenije, Hrvaške in Rusije. Pod taktirko slovitega ruskega dirigenta Valerija Gergijeva so Orkestra Slovenske in Zagrebške filharmonije, 21 zborov in osem solistov izvajali Simfonijo št. 8 Gustava Mahlerja in tako proslavili 20 let slovenske in hrvaške države, 310 let ustanovitve Academie Philharmonicorum in stoto obletnico smrti Gustava Mahlerja. Med izvajalci Simfonije tisočev, kot jo je poimenoval skladatelj, so bili tudi učenci Centra Komel, in sicer

Anamarija Mozetič, Jure Ferletič, Eva Brumat in Gaja Prinčič, zbrani v vrste Slovenskega otroškega zbora, ki je prav tako sodeloval v množičnem zboru pevcev. Slovenski otroški zbor je projektni zbor, ki se vsako leto konec junija zbere v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani. Pevci teden dni prepevajo, se ukvarjajo z raznimi športnimi aktivnostmi, najrazličnejšimi delavnicami in se družijo z izbranimi mladimi pevci in vrstniki iz vse Slovenije. Zbor sestavljajo mladi pevci iz vse Slovenije, v starosti od 10 do 15 let. Pevci so sprejeti v zbor samo po pozitivni avdiciji in še prej morajo dokazati, da že pojejo v otroških oz. mladinskih zborih, ker na prijavnici zahtevajo tudi mnenje zborovodjev. Učenci centra Komel so lahko to briljantno pokazali, saj so vsi 4 otroci člani otroškega zbora šole, ki ga vodi Damijana Čevdek Jug in ki se je večkrat odlično izkazal na raznih prireditvah, revijah in tekmovanjih. Nadarjeni pevci tako imajo priložnost, da nadgradijo svoje zborovske izkušnje, pevsko znanje in glasbeno razgledanost v izvajanju različne in zanimive zborovske glasbe. Umetniški vodja SOZ-a je skladatelj in dirigent Damijan Močnik, do sedaj pa so ga vodile tudi dirigentke, ki so se že izkazale na slovenski in mednarodni zborovski sceni: Martina Batič, Helena Fojkar Zupančič in Bernarda Kink.

Letošnji projekt je bil za Slovenski otroški zbor precej naporen, saj so organizatorji razdelili svoje delo na dva projekta. Prvi je bil sodelovanje v mogočni Mahlerjevi 8. simfoniji in dva nastopa v Ljubljani in Zagrebu, poleg tega pa še zaključni koncert v Cerkvi Zalog Kašelj, kjer so kot gostje nastopili tudi člani vrhunskega otroškega zbora I Piccoli musici iz Casezze pod vodstvom Maria Mora.

Anamarija, Gaja, Jure in Eva so ta teden doživljali intenzivno in nabrali mnogo lepih spominov. Poleg intenzivnega dela od jutra do večera in seveda velikega napora, so bili navdušeni, da so lahko aktivni člani tako nepozabnega spektakla. Celo Maestro Gergijev je potrdil, da ni nikoli videl tako velikega ansambla. Zagrebška in ljubljanska izvedba sta zbrali več izvajalcev, kot jih je imel Mahler, ko je svoje delo premierno predstavil v Münchnu leta 1910.

Govor je bil tudi o krčenju rajonskih svetov

SSk in SSO posredovala pri goriškem občinskem odborniku Pettarinu

Odprta vprašanja slovenske narodne skupnosti v občini Gorica so bila tema pogovora med predstavniki Sveta slovenskih organizacij in stranke Slovenska skupnost ter goriškim občinskim odbornikom Guidom Germanom Pettarinom (30/6). Srečanja so se udeležili tudi član paritetnega odbora Damjan Paulin, občinska svetnica SSk Marilka Koršič in predsednik rajonskega sveta v Štandrežu Marjan Brescia.

Kot prvo je bilo na vrsti vprašanje glede krčenja števila rajonskih svetov, pri čemer je bila izpostavljena zaskrbljenost zaradi posledic, ki bodo prizadele tri rajonske svete v Pevmi-Oslavju-Štmavru, Podgori in Štandrežu. Dejstvo je, da bi na podlagi določil deželnega zakona 1/2011 možno ohraniti le štiri rajonske svete. Pri tem pa zakon ne upošteva določil, ki so predvidena v členu 21 zaščitnega zakona 38/2001. Prav zaradi tega je bilo sklenjeno, da bo potekalo usklajeno prizadevanje v luči primerne rešitve, ki bi ohranila sedanjo specifiko. Predvsem bi bilo najboljše, če bi Dežela sprejela spremembo zakona.

Na koncu je bilo sklenjeno, da bo občinskemu odborniku Pettarinu čimprej posredovan dokument, ki s pravno podlago utemeljuje ohranitev rajonskih svetov.

V tem smislu je tudi SSk nastopila na skupnem srečanju (4. julija) z goriškim podžupanom Gentilejem, kjer je leva sredina predstavila skupen dokument, ki ocenjuje kot nesprejemljiv predlog o krčenju rajonskih svetov. Končna skupna odločitev pa je bila, da se skuša najprej doseči spremembo deželnega zakona. Prav zaradi tega se ne razume, zakaj je SKGZ že pripravljena odpreti zeleno luč za združevanje rajonskih svetov. Trije predsedniki rajonov Pevma-Oslavje-Štmaver, Podgora in Štandrež so jasno izrazili nasprotovanje za združitev. Pri tem pa sta goriški SSO in SSk mnenja, da bi bilo, ob nadaljevanju neustreznega obravnavanja problematike rajonskih svetov, potrebno zadevo predstaviti tudi Sloveniji. Ravno tako so predstavniki SSO in SSk opozorili goriškega odbornika na problematiko slovenskih jasli v ul. Rocca, za katere ni bila uvedena posebna lestvica, po kateri bi prednost pri vpisu imeli otroci iz slovenskih družin oz. iz družin, kjer je vsaj eden od staršev Slovenec. Odborniku Pettarinu je bilo dano v vednost, da se podpirajo predstavljeni predlogi občinske konzulte za Slovence. Slednja je pristojne urade in odbornico seznanila z že ustaljeno in večletno prakso za slovenske jasli v Trstu. Na vpisni poli starši navedejo, med ostalim, da je otrok pripadnik slovenske narodne skupnosti, kar mu omogoči vključitev na lestvico za slovenske jasli. Podoben notranji kriterij pa velja tudi za vpis v slovenske vrtce in osnovne šole na Goriškem. Prav zaradi tega je za slovenske jasli v ul. Rocca nujno potrebno, da se uveljavi posebna lestvica, na podlagi katere imajo prednost otroci, ki pripadajo slovenski narodni skupnosti.

POGOVOR Ivan Vogrič

"Turisti se tudi pri nas radi ustavljajo!"

Že vrsto let stoji v Klancu v Števerjanu kmetija Vogrič, ki jo sedaj vodi Ivan Vogrič. Pred kratkim je uredil novo sprejemnico za goste in me povabil na pogovor. Pokazal je prostore in povedal marsikaj. Zahvaljujem se mu za izredno lep in topel sprejem in mu želim veliko obiskovalcev.

Koliko časa obstaja kmetija Vogrič?

Vsi moji predniki so bili kmetje, torej obstajamo že veliko let. Ko sta se moj nono in moja nona poročila, sta se dve majhni kmetiji združili, vendar je bilo takrat posestvo v lasti vaške gospode in sta zato obdelovala zemljo le kot kolona. Šele v šestdesetih letih prejšnjega stoletja so kmetijo odkupili in postali gospodarji. Kmetijo je obdeloval njun sin, torej moj oče, Lucijan, ki mi še vedno pomaga pri delu. Najprej smo se ukvarjali pretežno s sadjarstvom, šele kasneje smo se osredotočili tudi na vinogradništvo. Sam sem diplomiral kot enolog na čedajski kmetijski šoli in v začetku devetdesetih let prevzel kmetijo. Počasi sem odkupil nekaj zemlje tudi od sosedov, ki so obdelovanje zemlje opustili. Posest obsega sedaj petnajst hektarjev, od katerih je enajst zasajenih s trtami. Leta 2004 sem se odločil, da bom prodajal tudi ustekleničeno vino. Na kmetiji dela cela družina in s svojimi močmi lahko vse obdelamo.

Zakaj ste se odločili, da boste zgradili ta sprejemni prostor?

Pred leti sem spoznal svojo ženo, ki je doma na avstrijskem Koroškem. Že pred poroko sva začela razmišljati o direktni prodaji vina Avstrijcem in Nemcem, ker jih precej prihaja na obisk v Števerjan. Spomladi sva odprla to sprejemno sobo. Nekoč je bil tu svinjak in gnojišče; to pa ne izgleda lepo pri sodobnih kmetijah. Prostor smo torej spremenili v degustacijsko sobo, kjer sprejemamo stranke, tako tiste, ki opravljajo večje nakupe, kot tiste, ki se tu ustavijo z družino in nabavijo le kaj malega.

Ljudje se tu že ustavljajo, si ogledujejo razgled, klet, pokusijo vino, včasih tudi narezek in se tu dobro počutijo. Ker nemško govoreče ljudi sprejema moja žena, ti gostje to zelo cenijo.

Mislim, da se je turizem v zadnjih letih spremenil. Pred štiridesetimi leti so družine hodile na morje za cel mesec ali za kakšen teden ter preselile vsakdanjik iz mesta na obalo, torej so na morju živele v približno enakem življenjskem ritmu kot doma. Sedaj pa grejo res na počitnice; privoščijo si mogoče malo več spanja zjutraj. Veliko gostišč v naših krajih že nudi obilen koroški zajtrk, ki se lahko konča tudi sredi dopoldneva ali tik pred poldne. Tak turist seveda ne bo potreboval kosila in bo lahko na takih kmetijah, kakršna je moja, v miru degustiral. V enem popoldnevu bo lahko obiskal več kmetij in si nato zvečer privoščil večerjo. Ker bo s tem opustil en obrok, bo lahko denar, ki ga bo prihranil, porabil za nabavo vina, ki ga bo lahko nato užival doma v družini.

Kdaj ste začeli sprejemati stranke v tem prostoru in koliko ljudi lahko sprejmete?

Stranke smo tu začeli sprejemati že pomladi. Marca smo sobo opremili z mizami in stoli. Sem je prišel na obisk tudi avtobus iz Koroške, ker so bili Korošci na izletu po Primorski. Počasi začenjamo uporabljati ta prostor in smo zelo zadovoljni. V njem lahko sprejmemo približno dvajset ljudi, smo pa že imeli hkrati tudi petintrideset ljudi, kolikor je bilo pač ljudi na avtobusu, ko so prišli sem Korošci. Večinoma pa prihajajo ljudje nenapovedano, v parih ali manjših skupinah. Pred nekaj časa se nam je zgodilo, da je prišel k nam par iz Avstrije. Ker jih je sprejela žena in se je z njimi pogovarjala po nemško, so vprašali, zakaj ne napišemo zunaj, da govorimo zelo dobro nemško, ker bi tak napis privabil več ljudi.

Kako vas stranke odkrijejo? Imate mogoče spletno stran?

Spletna stran še nastaja in bi morala biti dokončana v kratkem. Za zdaj pa nas najdejo slučajno, ko gredo mimo. Naši gostje se potem večinoma vrnejo navdušeni domov. Prezgodaj pa je, da bi ocenjevali, ali naši gostje doma delajo reklamo za nas ali ne. Če se bodo vrnili, pomeni, da so se tukaj imeli lepo in smo dobro opravili svoje delo.

Kdaj pa vas lahko najdejo? Imate kakšen urnik?

Nimamo vnaprej določenega urnika, a skušamo biti čim več tu, predvsem med dnevom, ko so turisti na poti. Včasih se zgodi, da pridejo na obisk tudi zvečer, a po navadi se vnaprej dogovorijo za obisk.

Katere sorte vina pa prodajate?

Večinoma imam bele sorte: sivi pinot, sauvignon, beli pinot, chardonnay in naš stari tokaj, sedaj friulano. Imam pa samo eno rdeče vino: cabernet sauvignon.

Ali se turisti ustavijo pri vas tudi jeseni?

Lansko jesen še nismo imeli tega prostora, mislim pa, da je za turiste zelo zanimivo, če se lahko ustavijo tukaj tudi jeseni. Vem, da se pri drugih vinogradnikih radi zaustavljajo med trgatvijo. Ti jim pokažejo klet ter kako poteka stiskanje grozdja in vretje mošta v sodih.

Pred leti me je kontaktirala skupina vojakov iz Aviana. Želeli so priti na trgatev. Žal je to odpadlo zaradi vremena in zaradi birokratskih zapletov. Za zdaj ne obstaja možnost, da bi kdo pri meni delal brezplačno. Vem, da v Toskani že imajo tak tip turizma. Sam ga podpiram že vrsto let, a ne kaže, da bi bilo pri nas kmalu možno. Lepo bi bilo namreč, če bi lahko družine prišle sem, prespale kje v okolici, saj tod okoli obstajajo tudi kmečki turizmi, ki nudijo ležišča. Potem bi vsaj pol dneva preživeli na trgatvi in bi tudi sami trgali grozdje. Naslednje leto pa bi prejeli dve steklenici vina, ki bi bilo iz tistega grozdja, ki so ga sami leto prej trgali. Mislim, da bi bilo to v veliko zadoščenje tudi njim. Žal, doslej birokracija ni bila najbolj naklonjena temu. Mislim, da bo prej ali slej gotovo prišlo do take vrste turizma, saj se že pojavlja marsikje.

Bee

Obvestila

Poletne delavnice Mavrica (prireja jih ŠC Melanie Klein v sodelovanju z občino Sovodnje) potekajo od 4. do 22. julija za otroke od 3. do 10. leta starosti; vpisovanje in informacije po tel. 334-1243766 Martina Šolc, vsak dan od 15. do 18. ure ali na goriškem sedežu ŠC Melanie Klein v Sovodnjah, ul. Pot na Roje 25, Peč, vsako soboto od 9. do 12. ure. www.melanieklein. com, solcmartina@gmail. com.

V prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je prosto stanovanje pribl. 90 kv. metrov. Zainteresirani naj predstavijo prošnjo na upravi Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

SSO sporoča, da goriški urad deluje po poletnem urniku od ponedeljka do četrtka, od 9.00 do 13.00. Ob petkih bo urad zaprt. Poletni urnik bo v veljavi do petka, 26. avgusta 2011.

Feiglova knjižnica bo v poletnem času od 27. 6. do 29. 8. 2011 odprta od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.00. Za dopust bo knjižnica zaprta od 1. 8. do 12. 8. 2011.

SD Sončnica in AŠZ Olympia prirejata poletno središče Srečanja 2011 za otroke od 3. leta dalje do 29. julija v Zavodu Sv. Družine. Tel. št. 335 5952551 (Damijana).

Čestitke

Ob opravljeni maturi z najvišjo oceno na klasičnem liceju Primož Trubar v Gorici se s svojo mlado pevko Ivano Paljk iz srca veselijo člani MePZ Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem in se ji iskreno zahvaljujejo, da je kljub zahtevnemu študiju vse leto obiskovala vaje in se udeleževala nastopov. Obenem ji želijo, da bi čim lepše preživela počitnice in se z novimi močmi lotila študijskega dela na izbrani univerzi. Upajo tudi, da ne bo povsem zapustila pevske druščine.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 22.7.2011 do 28.7.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 22. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 24. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 25. julija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti in humor.

Torek, 26. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 27. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Škržati pojejo vročemu soncu - Izbor melodij.

Četrtek, 28. julija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in praktični nasveti.

G. ALESSIO STASI

je bil pred kratkim sprejet
kot akademik v nemško akademijo
Goerres Gesellschaft iz Bonna.
Ob pomembnem priznanju mu iz srca
čestitajo

GORIŠKI PRIJATELJI

AMFITEATER GRADU KROMBERK Festival ljubiteljske kulture

Prepletanje glasbe, gledališča in likovne umetnosti

Niti poletna pripeka ne zaustavlja dramskega odseka PD Štandrež na njegovem "pohodu" z odra do odra. Na 9. Zamejskem festivalu v Mavhinjah je njegova zadnja uspešna predstava, komedija *Zbeži od žene* Rayja Cooneyja, v iskrivi režiji Jožeta Hrovata, naštela kar tri nagrade, kot najboljša predstava odrasle kategorije (ex aequo s števerjansko uprizoritvijo komedije *Harvey* Mary Chase v dovršeni režiji Franka Žerjala), posebno nagrado je prejel Matej Klanjšček za vlogo protagonista Stanleyja, in nagrado publike. Pri tem je seveda zelo pomembno, da uprizoritev komedije ni prepričala le strokovne komisije, ampak občinstvo, kar ni lahko. Medtem ko so v nedeljo, 3. julija, na slovesnem zadnjem večeru festivala v Mavhinjah podeljevali nagrade, so člani dramskega odseka PD Štandrež kar trikrat nastopili v zelo dobro zasedenem amfiteatru gradu Kromberk in seveda osvojili pozornost in srca gledalcev najprej z dvema kratkima enodejankama, *Na trimu* in *Ah, te pravljice!*, ter z omenjeno celovečerno predstavo *Zbeži od žene*. V sugestivnem okolju kromberškega gradu sta Javni sklad Republike Slovenije, Območna izpostava Nova Gorica, in Zveza kulturnih društev Nova Gorica pripravila v soboto, 2. julija, in v nedeljo, 3. julija, Festival ljubiteljske kulture, ki je letos ponudil v pogled glasbo, gledališče in likovno umetnost. To je bil vpogled v umetniške dosežke, ki nastajajo na bogati ljubiteljski prsti. Goriški festival z naslovom *Doma narejeno / Doma izvedeno* želi vsako leto prikazati "raznovrstne kulturno-umetniške stvaritve ljubiteljskih snovalcev, ki že vrsto let bogatijo prostor, v katerem živijo in delajo". Ob domačih ustvarjalcih bodo vsakič nastopili tudi gostje. Lepo vreme je botrovalo prvima festivalskima dnevoma, na katerih so v soboto izzvenele slovenske domoljubne pesmi ob recitalu dramske igralke Mire Lampe Vujičić, članice SNG Nova Gorica, ki je na svoji dolgi umetniški poti pronicljivo izoblikovala ničkoliko močnih dramskih likov. Njeno interpretacijo pesmi so spremljali MoPZ Vinko Vodopivec, Kromberk (zborovodja Vojko Pavlin), MePZ Slavec, Solkan (Miran Rustja), Ženska vokalna skupina Danica, Vrh Sv. Mihaela (Patricija Rutar Valič), MePZ Jože Srebrnič, Deskle (Adela Jerončič) in MoPZ Provox, Renče (Ivan Mignozzi). Nedelja je bila pa namenjena likovni in gledališki umetnosti. Od 9. do 18. ure je bila likovna kolonija Kromberk 2011, pod naslovom *Gledališče v parku*, pa so si v Amfiteatru gradu Kromberk sledile gledališke predstave. Dopoldne sta igralca Maja Gal Štromar in Gregor Geč odigrala predstavo *Cifromanija*, ki jo je za otroško publiko napisala Štromarjeva, popoldne je publiko razveselila *Klovnbufova vesela karavana 2011*, kalejdoskop klovnovskih predstav v izvedbi Zavoda Bufeto Slovenija, Aleksej Mironov, Rusija, popoldne in večer pa je prevetril humor, s katerim so prežete omenjeni enodejanki *Na trimu* in *Ah, te pravljice!* , vzeti iz zimzelenega repertoarja štandreških komedijantov, in seveda njihova zadnja uspešnica *Zbeži od žene*. Zabava je bila zagotovljena in je prilila kanček iskrivosti prijetnemu poletnemu večeru.

Foto DP

Ob priljubljenih štandreških igralcih, Majdi Zavadlav, Božidarju Tabaju in Marku Brajniku, ki so odigrali *Čudno bolezen*, enodejanko, ki že več kot desetletje zabava gledalce na raznih koncih zamejstva in Slovenije, so se nasmejali gledalci v Pečinah blizu Mosta na Soči v nedeljo, 10. julija. V nedeljo, 17. julija, ob 21. uri pa je dramski odsek PD Štandrež gostoval v čudovitem Štanjelu na Krasu na prireditvi *Grajsko poletje*; gledalcem je ponudil obilico smeha s komedijo *Zbeži od žene*. Z isto predstavo bo 28. avgusta gost v Kanalu na slikoviti Kontradi. Predstava *Zbeži od žene* je bila uvrščena v finalni del jubilejnega, 50. Linhartovega srečanja, festivala gledaliških skupin Slovenije, ki bo v Postojni od 29. septembra do 2. oktobra. Leta 2004 je dramski odsek PD Štandrež na tem festivalu ljubiteljskih gledališč prejel prvo nagrado za predstavo Stara garda Alda Nicolaja, ki jo je ganljivo režijsko spletel Janez Starina, nekdanji odličen član SNG Nova Gorica.

IK

Kratki

Spominska svečanost v Branici

Zelo velika vročina, rekordnih 35 stopinj, ni preprečila velike udeležbe ljudi na žalni spominski svečanosti 10. julija. Kot že mnogo let, se je v Gornji braniški dolini darovala sv. maša za pobite iz družine Brecelj. Letos prvič je bil pobudnik srečanja združenje Concordia et Pax, katerega ustanovni član je bil tudi preč. g. Bogomil Brecelj. Prisotnih je bilo kar lepo število vernikov in članov združenja italijanskega jezika. Preč. g. Bogomil Bracelj je meseca januarja umrl in prav v njegov spomin kot članu združenja so se oddolžili s sv. mašo na kraju umora njegovih dragih: očeta Jožefa, sester Angele in Marice ter štirinajstletnega brata Martina. Ta strašni umor je zaznamoval njegovo življenje, ki je bilo edinstveno in posebno, saj se je razdajal med našim ljudstvom, kjer je služboval. Njegov vedri značaj in skromnost sta bila vsepovsod sprejeta, verniki in vsi tisti, ki so ga poznali, ga imajo v najlepšem spominu.

Tam v gozdu ga tokrat ni bilo med nami, toda njegov duh, njegova vedrina je bila prisotna, saj je bil vesel ljudi, ki so se tam zbrali, in jih je iz sinjih višav blagoslavljal. Bilo je zelo vroče, toda v zaledju gozda, visokih dreves, ki so obdajala kraj, ki je zaznamovan s križem, tega nismo toliko občutili. Rahel vetrič in hladna sapica, ki sta zavela med visokimi drevesi, sta vnesla posebno melodijo med zvoke lepega petja, ki se je končalo z nam vedno priljubljeno Marija, skoz' življenje. / Kj.

Pevma / Praznovanje sv. Ane

Prosvetno športno društvo Naš prapor in krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje prirejata v sodelovanju z župnijo in Združenjem pridelovalcev rebule-Oslavje ob prazniku sv. Ane v športno-kulturnem središču v Pevmi ob koncu tega tedna bogat niz prireditev. V sredo, 20., in četrtek, 21. julija, bo od 19.30 dalje potekal turnir v odbojki 2 proti 2 (memorial David Sossou), sledi glasbeni večer (DJ Filip). V petek, 22. t. m., bo ob 20.30 nastopilo Beneško gledališče z igro Moja žena je sveta; ob 21.30 rock marathon (Antioksidanti, Statale 56, Daccapo). V soboto bo ob 21.30 imel koncert Lorenzo Pilat. V nedeljo, 24. t. m., pa bo ob 9. uri maša s procesijo, ob 11. uri razstava slik, prikaz diapozitivov natečaja V domačem vrtu cvetijo... Delovali bodo kioski z domačimi dobrotami, ob prisotnosti domačih vinogradnikov bo možna pokušnja vin iz treh vasi.

Literarno tekmovanje za nagrado Ingeborg Bachmann

Letošnja zmagovalka je Maja Haderlap

Letošnje že petintrideseto celovško bralno tekmovanje za nagrado, ki je poimenovana po v Celovcu rojeni in v Rimu umrli avstrijski avtorici Ingeborg Bachmann in ga je prenašala tudi televizija, se je 10. julija končalo z razveseljivim presenečenjem. Nagrado, za katero se je potegovalo štirinajst avtoric in avtorjev, je namreč prejela v Železni Kapli rojena koroška Slovenka Maja Haderlap, ki je bila petnajst let glavna dramaturginja celovškega Mestnega gledališča in je na slovenskem literarnem področju znana predvsem kot pesnica. V slovenščini je namreč objavila dve pesniški zbirki, leta 1983 *Žalik pesmi* in leta 1987 *Bajalice*, v katerih je na pesniško zanimiv način združila osebna doživetja z elementi starega slovenskega narodnega izročila. Za zadnjo pesniško zbirko je v Ljubljani prejela nagrado iz Prešernovega sklada.

Tekst, ki ga je tokrat prebrala v Celovcu, je napisala v nemščini, kot zahtevajo določila celovškega tekmovanja z uradnim naslovom Dnevi literature v nemškem jeziku. Je odlomek iz njenega proznega prvenca, romana v nemškem jeziku z naslovom *Angel pozabljenja* (Engel des Vergessens), ki je pravkar izšel pri založbi Wallstein v Göttingenu v Zvezni republiki Nemčiji in o katerem bo treba še poročati.

Celovškemu odlomku iz romana je avtorica dala nekoliko vojaško zveneči naslov *V kotlu* (Im Kessel). Je pravzaprav spominski zapis iz avtoričinega otroštva o sprehodu z očetom skozi temni koroški gozd, ki ga na spreten način poveže z nevarnim dogajanjem v drugi svetovni vojni, s partizanstvom in trpljenjem koroških slovenskih ljudi v času nacionalnosocialističnega nasilja.

Lahko bi rekli, da je priznanje, ki ga je po daljši diskusiji in različnih protipredlogih izrekla Maji Haderlap celovška žirija pod vodstvom Burkharda Spinnena, istočasno tudi priznanje slovenskemu prebivalstvu avstrijske Koroške, ki je trpelo in se kalilo skozi hude dni druge svetovne vojne, o kateri se v nagrajenem tekstu mlada deklica pogovarja s svojim očetom.

V besedilu Haderlapove je ves čas prisotna tudi nekakšna drugačnost, namreč posebna lirična melodija, poetični podton, ki izdaja avtoričino prvotno literarno izhodišče, globoko zasidrano v metaforični govorici slovenske izpovedne lirike. S to je Maja Haderlap, ki je bila nekaj časa tudi urednica nekdanje koroške slovenske literarne revije *Mladje*, sploh stopila v literarno življenje.

Večkrat pravijo, da je liričnost posebna značilnost slovenskega melosa, s katerim je pretkan tudi literarni svet nagrajenkinega učitelja na osnovni šoli v Lepeni pri Železni Kapli, znanega pisatelja Florjana Lipuša, z liričnostjo pa so prepojeni tudi teksti nekaterih značilnih nemško pišočih avtorjev z južnega koroškega področja, na primer Petra Handkeja ali pa tudi nagrajenca prvega tekmovanja za nagrado Ingeborg Bachmann iz leta 1977, zdaj že pokojnega Gerta Jonkeja.

To liričnost je Maja Haderlap v nagrajenem tekstu povezala ob opisih sprehoda skozi gozd čez nekdanjo avstrijsko – jugoslovansko mejo na matično slovensko stran s pripovedmi in osebnimi izpovedmi različnih očetovih znancev, ki vedno znova poglabljajo osnovnice teksta. Na plastičen način se pred očmi bralca ali poslušalca zvrstijo dogodki iz vojne preteklosti, ko so se nekateri domačini priključili partizanom in borili proti krivicam in nasilju. Lovci, drvarji, partizani, sosedje so nekateri razpoznavni znaki pripovedno mirno tekočega, a čustveno močno razvejenega teksta.

Seveda bi tekstu mogli očitati tudi določeno mero konvencionalnosti. Vendar je napisan spretno in jedrnato, v kratkih stavkih, delno z romantičnim pridihom temnega gozda, ki spominja z zarisi nedoločljive nevarnosti, ki zbuja strah v otrokovi duši, na literaturo avstrijskega klasika Adalberta Stifterja, pa tudi na temne globače v *Solzicah* Prežihovega Voranca.

V slovenski literaturi se je s podobno partizansko tematiko spopadlo precejšnje število avtorjev, med katerimi so nekateri, na primer Ciril Kosmač, ustvarili trajne umetnine. A vseeno. Pomen nagrade, ki so jo podelili Maji Haderlap, je velik in skorajda prestižnega pomena. Nagrada vabi bralce, da sežejo tudi po avtoričinem romanu *Angel pozabljenja*, iz katerega je bil med drugim v sobotni prilogi dunajskega časnika *Die Presse*, 25. junija, objavljen zanimiv odlomek o avtoričinem skorajda arhaičnem starokmečkem otroštvu z babico.

Poleg nagrajenke Maje Haderlap, ki je kot priznanje prejela tudi 25.000 evrov, so stranske nagrade podelili še štirim nemškim avtoricam in avtorjem: Steffenu Popu (nagrada KELAG – 10.000 evrov) za zgodbo iz nemškega provincialnega življenja, Nini Bussman (nagrada televizijske zveze 3 SAT – 7.500 evrov) za pripoved o napetem odnosu med nekim učiteljem in njegovim učencem, Leifu Randtu (nagrada Ernsta Willnerja – 7.000 evrov) za tekst o "/s/lepem" kozmetičnem svetu naše današnjosti ter Thomasu Kluppu (nagrada občinstva – 7.000 evrov) za besedilo o raziskovalcu pornografije.

Lev Detela

e-knjige prednost za male založnike

Na Slovenskem bodo morda konec leta

Izvršni direktor svetovalnega podjetja za e-knjige The Idea Logical Company Mike Shatzkin je na Svetovnem vrhu knjige predstavil nekaj ugotovitev z ameriškega trga e-knjig. Najpomembnejša prednost e-knjige je konkurenčnejša cena, ki se giblje od 0,99 do 20 dolarjev (0,7 do 14,14 evra), večina e-knjig pa ima ceno okoli 10 dolarjev (7 evrov). Shatzkin je ocenil, da se potrošniku investicija v bralnik izplača pri približno treh kupljenih e-knjigah na mesec, ciljne potrošnike bralnikov in e-knjig pa je poimenoval za "strastne bralce".

Takojšen učinek prihoda e-knjig na tržišče je zapiranje klasičnih knjigarn. Shatzkin predvideva, da bodo te sicer še vedno ostale na tržišču, a bolj kot podpora e-knjigam in spletnim knjigarnam. Dolgoročno so e-knjige dobra novica za male jezike. Izdati knjigo je veliko enostavneje in ceneje v digitalni obliki.

Na globalnem trgu e-knjig za prevlado tekmujejo Amazon, Apple in Google, "aduta v ozadju" trga e-knjig sta po njegovem mnenju spletni knjigarni z e-knjigami in bralnika korporacij Kobo in Sony ter OverDrive in Ingram Content Group, ki bosta v prihodnosti najverjetneje lokalnim knjigarnam in knjižnicam razdeljevala e-knjige in druge digitalne vsebine v angleščini.

Pozornost potrošnikov je e-knjiga sicer pritegnila z bralnikom kindle, ki ga je novembra leta 2007 na trg poslala največja svetovna spletna knjigarna Amazon. Trenutno so na globalnem trgu prisotne številne spletne knjigarne z e-knjigami in različne znamke bralnikov.

Slednji se od namiznih, prenosnih in tabličnih računalnikov razlikujejo po zaslonski tehnologiji, imenovani "elektronski papir", ki bralno izkušnjo približuje tiskani knjigi, omogoča večjo avtonomijo baterije in branje pod neposredno sončno svetlobo.

Lokalnim spletnim knjigarnam z e-knjigami Shatzkin svetuje, naj se ne omejujejo le na lokalne jezike in naj prodajajo naslove v angleščini. Založnikom priporoča dvojezične izdaje e-knjig, v lokalnih jezikih in v "lingui franci" globalnega sveta, angleščini. Ponudbo e-knjig lahko podprejo s prodajo večfunkcijskih naprav, ki omogočajo posojanje e-knjig drugim, opombe v besedilu, vgrajene slovarje in drugo.

Predvidena posledica razmaha spletnih knjigarn se kaže tudi v spremenjenem modelu knjigotrštva. Založniki se bodo morali naučiti, kako preko spleta vzpostaviti neposreden stik s potrošnikom.

Profesor in glavni urednik Mladinske knjige Miha Kovač je dejal, da je na evropski celini spletna prodaja tiskanih in e-knjig manjša kot v ZDA, a se z angleščino kot najbolj razširjenim drugim jezikom na svetu in največjo svetovno knjigarno Amazon pospešuje.

Mladinska knjiga ima pripravljenih že okoli 150 e-knjig za trženje, testirala pa je tudi več kot deset bralnikov različnih proizvajalcev. Kot pravi, je pogoj za delovanje trga e-knjig bralnik s 3G in Wifi tehnologijo. Računajo, da bo do konca leta tudi v Sloveniji trg e-knjig zaživel.

Po Kovačevih predvidevanjih bosta e-knjige za tablične računalnike najverjetneje ponudila še Mobitel in Simobil. Iz založniškega stališča pa bo pomembno, kdo bo imel nadzor nad avtorskimi pravicami in kdo bo izvajal tržni proces. To pa da bodo verjetno še vedno klasične založbe.

Poslušajmo ... z branjem

Hindi Zahra – Handmade (Blue note, 2010)

V Parizu živeča maroška femme fatale berberskega rodu Hindi Zahra (izgovarjaj Zara) je obnorila Evropo odprtih misli in ušes. V drugi besedni poslušalnici Novega glasa se tokrat posvečam elegantnemu in visokokakovostnemu izdelku sveže lahke glasbe, ki jo lahko simbolno uokvirim v sceno "etno je fletno". To je mišmaš raznolikosti svetovnih kultur v obliki zvoka. Danes je glasba iz sveta (t. i. world music) in njene etno ali folk različice izstopila iz dometa bizarnih zaljubljencev oddaljene eksotike ter vstopila v zvočnike širokih množic. Tako je prav, hočeš nočeš smo vsi malo bolj svetovljani. Barvitost osebne zgodbe pevke Hindi Zahra se izraža tudi v njeni glasbi. S svojim singlom Beautiful Tango in nato še s prvencem Handmade, ki ga je izdala leta 2010 za prestižno založbo Blue Note, nam ponuja okusno zvočno pojedino, polno magrebškega melosa, kakor tudi pariške elegance, čuti se vpliv tradicije tanga, natančnost sodobne pop glasbe, svobodo berberskega bluesa. Za hitro pokušnjo si lahko zavrtite skladbe Stand up, Imik Si Mik ter Fascinacion. Na albumu Handmade, "ročno izdelano", kako pa drugače, večinoma prepeva v angleščini z le redkimi dialektološkimi ekskurzi, zato ne čudi strmo se dvigajoče število prodanih izdelkov in koncertna turneja, ki nam jo je pripeljala maja letos tudi v Ljubljano. Hindi Zahra s svojim nežnim mačjim glasom in prefinjenim občutkom za melodijo naravnost boža naš senzorični aparat, ne le ušesne receptorje, temveč tudi najosebnejše čutnice duše. Elegantno se sprehaja med bluesom in soul-folkom, z občasnimi pogumnimi izleti v temnejše vode. Intenzivno, intimno in poetično.

Jernej Šček

Kratki

Popotniške risbe in akvareli Franca Goloba v Paviljonu Poslovnega centra Hit

V četrtek, 7. julija, so v Paviljonu Poslovnega centra Hit v Novi Gorici odprli razstavo popotniških risb in akvarelov priznanega slikarja in pedagoga Franca Goloba. Avtorja in njeno delo je predstavila likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, razstava pa bo odprta do 30. septembra.

Po razstavi del grafičnega oblikovanja Bojana Boleta in po razstavi del slikarke Jane Dolenc se v štirinajsti galerijski sezoni Hitovega Paviljona tokrat s svojimi deli predstavlja akademski slikar Franc Golob.

Franc Golob, rojen 1941 v Celju, je študiral pri profesorjih Mariju Preglju in Maksimu Sedeju na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Od leta 1970 je ustvaril številne opuse, multimedijske projekte in sejemske postavitve, sodeloval z različnimi podjetji in se udeleževal likovnih slikarskih kolonij in simpozijev, doma in v tujini. Do upokojitve je poučeval risanje in slikanje na Pedagoški gimnaziji v Tolminu in Umetniški gimnaziji v Novi Gorici. Med njegovimi cikli izstopajo njegovi "Tminski akvareli", grafični listi "Multipli", fotomonografija Nova Gorica 1976 in Postojnska jama, ciklus digitalnih grafik "Simulakris" ter ciklus akrilnih slik "Klicanje pomladi". Franc Golob živi in ustvarja v Oseku.

Ob svoji sedemdesetletnici se predstavlja s popotniškimi risbami in akvareli.

"Skupaj z avtorjem tudi gledalci postajamo popotniki po Italiji, Hrvaški, Franciji, Grčiji, Turčiji, Poljski, Škotski, Indoneziji in vselej znova po naši domovini Sloveniji. Nabor motivov je bogat in raznolik, med njimi je tudi nekaj takih, h katerim se slikar ponovno vrača, stilno in tehnično drugače, pa tudi z novimi avtorskimi refleksijami. Paleto pristopov in načinov likovne vizualizacije ključno sooblikujejo različni pripomočki za likovno beleženje, ki že a priori vnašajo svojstven karakter v posamezni likovni zapis. Belina papirja postane prizorišče neštetih linij: zdaj mehkih, nato ostrih, tankih in debelih, tekočih in segmentiranih, ravnih in vzvalovanih, napetih in "mlahavih", močnih in nežnih, dolgih in kratkih, s sledmi različnih struktur in tekstur. Zdi se, da linije potujejo po belini papirja tekoče, dinamično, sproščeno in sveže, hkrati pa zanesljivo in odločno. Zapisi niso le kataloško beleženje, ampak izražajo notranje videnje". (Anamarija Stibilj Šajn)

Letošnja nagrajenka ZDSLU je slikarka Klementina Golija

Letošnja nagrajenka Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU) je likovna ustvarjalka Klementina Golija. Nagrajeni cikel del Uvid - ok (n) o v dušo ponuja pogled v globinsko strukturo zavednega in nezavednega.

V slikarskem opusu poskuša umetnica "notranji pogled" oblikovati v različne likovne podobe, simbole in znake. Poslužuje se tehnike kolaža, pri čemer uporablja raznovrstne papirje od izrezkov iz revij do strukturiranih papirjev. Za umetničina dela je značilna črna ekspresivna risba. Risbe s tušem so namreč začetni del umetničinega ustvarjalnega procesa.

Slikarko je za nagrado predlagal umetniški svet Društva likovnih umetnikov Kranj, in sicer za njen obsežni opus, nastal v zadnjih treh letih, ter za kontinuirano likovno raziskovanje, ki ga opredeljuje prepoznaven in samosvoj likovni slog.

Nagrajenko je predstavil muzejski svetovalec in kustos Sarival Sosič, ki je v obrazložitvi med drugim zapisal, da Golija sodi med prepoznavne likovne umetnice v slovenskem kulturnem prostoru. Njen likovni jezik je jasno izoblikovan in sledi premišljeni obravnavi slikarskega polja, odnosov med barvami in svetlobo ter kolažnemu plastenju različnih elementov.

Umetnica skozi cikle in serije slik krepi zanjo značilno enovitost podobe, ujeto v zaporedje pogledov. Posamezna slika je enkraten pogled v globino, daljavo, svetlobno jedro ali na izpostavljen likovni element, ki ga poudarja bodisi v središču slike ali na njenih robovih.

Nagrado v ZDSLU podeljujejo od leta 2005 za najboljše likovno delo, razstavo ali izvajano delo, prikazano v javnosti v preteklih treh letih. Svet za podelitev Nagrade ZDSLU je Golijo izbral izmed petih nominirancev, to so bili še Igor Banfi, Nataša Ribič Štefanec, Marjan Skumavc in Manja Vadla.

Golija, ki se ukvarja s slikarstvom, oblikovanjem in grafiko, se je rodila leta 1966 na Jesenicah. Po Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo je diplomirala iz slikarstva na milanski "Accademia di Belle Arti di Brera", pozneje pa se je na ljubljanski likovni akademiji specializirala še v grafiki in slikarstvu. Študijsko se je izpopolnjevala v Bostonu, New Yorku in Parizu.

Kratki

SSG Trst na Mittelfestu s predstavo Zlati zmaj

Slovensko stalno gledališče je na festivalu Mittelfest predstavilo enkratno ponovitev produkcije Zlati zmaj v nedeljo, 17. julija 2011, v samostanu Svetega Frančiška v Čedadu. Predstava, ki je doživela veliko odobravanje publike in kritike in je prejela primorsko gledališko nagrado Tantadruj za ustvarjalni dosežek ter je uvrščena v tekmovalni program letošnjega Borštnikovega srečanja, je zanimivo, sodobno razmišljanje o aktualni temi priseljevanja. Avtor, nemški dramatik Roland Schimmelpfennig, je

za tekst prejel nagrado kot najboljši dramatik leta 2010 na festivalu Mülheimer Theatertagen. Režijo je podpisal priznani poljski režiser Janusz Kica, ki je s poglobljenim poznanjem gledaliških dinamik postavil na oder zgodbo, ki se plete okrog tajsko-kitajsko-vietnamske restavracije v nekem zahodno evropskem mestu. Vsak od petih igralcev, vsi so člani umetniškega ansambla SSG, Romeo Grebenšek, Maja Blagovič, Lara Komar, Vladimir Jurc in Primož Forte, odigra več vlog v predstavi, ki se na svoj način, brez pretencioznega moraliziranja dotakne tem legalnega priseljevanja, vzvišenega odnosa do drugačnih, ravnodušnosti civilne družbe do pravic, do humane dimenzije in kulture izvenevropskih sosedov.

S ponovitvijo Zlatega zmaja na Mittelfestu se je končala sezona 2010/2011 Slovenskega stalnega gledališča v pričakovanju na najavo repertoarja nove sezone, ki bo predstavljen v ponedeljek, 1. avgusta, v prostorih SSG.

Upodobitve zgodovinskega in kulturnega dogajanja v Idriji

V organizaciji prizadevnih članov Društva ARS Bovec, v katerem delujejo farani iz bližnjih župnij, so 1. julija odprli slikarsko razstavo Nandeta Rupnika iz Idrije pod naslovom Sledi časa. Prijetnega kulturnega dogodka se je udeležil tudi idrijski rojak Tomaž Pavšič, nekdanji generalni konzul RS v Trstu.

Kot je v predstavitvi povedala Cecilija Ostan in kot je v katalogu slikarjevih del zapisala Anamarija Stibilj Šajn, avtorjeva slikarska razmišljanja niso le sprehod skozi zgodovino Idrije in proučevanje

njene svetovne vloge, ampak tudi odgovori na aktualna vprašanja sedanjega časa.

Nande Rupnik je tudi sicer vsestransko dejaven, prepoznaven pa po svojem likovnem upodabljanju domače Idrije in se s tem najbolj vključuje v njeno kulturno in družbeno dogajanje, pretežno s to vsebino pa tudi v širši slovenski in evropski prostor. Gre predvsem za elemente stare arhitekture rudarskih, pa tudi večjih in razkošnih meščanskih hiš in drugih objektov. V upodabljanju vsega tega se skrivajo emocionalna težišča spominskega gradiva umetnika. Do vsega, kar mu je v mestu bilo in mu je še danes dragoceno in kar želi na svoj način trajno ohraniti, pristopa z velikim spoštovanjem in ljubeznijo. Sproščenost barvnih vrednosti obiskovalce razstav njegovih novih del vedno znova preseneča z živahnostjo, svežino, vedrino, svetlobo, toploto in obenem jasno razvidno svečano noto. Njegovo dosedanje delo obsega preko 1200 slik v različnih tehnikah, ki izpričujejo vsestranskega in domiselnega ustvarjalca. S svojim obsežnim slikarskim opusom je sodeloval na številnih razstavah v Sloveniji, Nemčiji in Italiji.

Lansko leto je, npr. ob odprtju tretjega izmed kamnov "mozaika upanja, svobode in ljubezni" v Psihiatrični bolnišnici Idrija sodeloval s predstavitvijo (filatelističnih obeležij) osebne poštne znamke, priložnostnega poštnega žiga in ovitka, za katere je, ob takratni priložnosti, poskrbelo Filatelistično društvo Idrija, v katerem je dejaven, in pri predstavitvi logotipa bolnišnice "upanje, svoboda in ljubezen", katerega avtor je prav slikar in vodja delovne terapije Nande Rupnik.

Nande Rupnik je začel kot amater in s svojim smislom za umetnost in oblikovanje se je izkazal tudi kot organizator, sodelavec ali samostojni izvajalec, ki se posveča tudi številnim društvenim in kulturnim dejavnostim in prireditvam. Oblikoval je mnoge publikacije, kulise za prireditve, izkaznice, simbole, znamke. S posebnim veseljem se loteva novih izzivov in tako se je uspešno spoprijel tudi z reliefno spomeniško plastiko (del te je tudi na tej razstavi), izdelovanjem vitrajev in stenskimi dekoracijami, ki v tehniki grafita krasijo stavbe v Idriji, Spodnji Idriji, bližnjem Godoviču in še kje. / MM

Dekliški pevski zbor Krasje se uspešno vrača s tekmovanja v grški Prevezi

Srebrno priznanje in spodbudne novice za prihodnost

Čezmejni dekliški pevski zbor Krasje ima za seboj še eno bogato izkušnjo. Pevke in spremljevalci so se pred nekaj dnevi vrnili z devetdnevnega delovnega potovanja v Grčiji, kjer je DPZ Krasje pod vodstvom dirigenta Matjaža Ščeka nastopil na mednarodnem zborovskem tekmovanju in festivalu Preveza v istoimenskem kraju na severozahodu države. Na tekmovalnem delu pevskega srečanja, ki je potekal od 7. do 10. julija, so mlade pevke nastopile v kategoriji mladinskih zborov do 25. leta starosti in si prislužile srebrno priznanje, nato pa nadaljevale skupno pot z nekajdnevnim oddihom.

DPZ Krasje je mlad, tri leta star čezmejni zborovski projekt, ki se marljivo razvija in raste. Mlade pevke vzgaja v duhu kulture in plemenite glasbe v obliki nastopov in koncertov, a tudi tekmovanja so pomembna, predvsem kot možnost samopreizkušnje in primerjave s širšim pevskim okoljem. Zborovsko tekmovanje v grški Prevezi je ob koncu letošnje sezone omogočalo preizkušnjo zdrave tekmovalnosti, hkrati pa tudi pomemben vidik skupnega doživetja, ki je nezanemarljiv aspekt v dinamikah zborovstva. V dveh tekmovalnih dneh so zbori iz Evrope in sveta nastopali v kategorijah mladinskih sestavov do 17. leta, mladinskih zborov do 25. leta, odraslih zborov in komornih skupin. Pevke DPZ Krasje so z dobrim nastopom dosegle zastavljen cilj srebrnega priznanja, v skupnem seštevku pa je zmaga šla mladinskemu zboru Chuncheon city iz Južne Koreje.

Dober tekmovalni nivo je oplemenitila izvrstna žirija, ki je s svojo strokovnostjo podeljevala ocene, primerljive z najvišjim nivojem Velike nagrade Evropa za zborovsko petje-Grand Prix. Žirijo so sestavljali trije člani, ki imajo obilo izkušenj iz sveta Grand prix-a: prof. dr. Eva Kollar iz Madžarske, predstojnica oddelka za zborovsko dirigiranje na glasbeni akademiji Liszt Ferenc v Budimpešti, svetovna predavateljica in pomembna članica organizacije Europa Cantat, Darina Krosneva-Stemenova iz Bolgarije, velenagrajena dirigentka in glavna organizatorica slovitega mednarodnega zborovskega tekmovanja v Varni, ter Lorenzo Donati iz Arezza, komponist in zborovodja, priznani predavatelj in žirant. Pevke DPZ Krasje so vsi trije osebno pohvalili, predvsem nastavke zvoka, glasovnega razpona, obsega ter izjemni potencial skupine. Kraška dekleta so poleg štirih obveznih sakralnih del, in sicer Gallusove Pueri Hebraeorum, Sanctusa Andreja Capleta, Messorejeve Puer in Ave Marie Siegfrieda Strohbacha, zapele še ljudsko priredbo Jaz bi rad cigajnar bil Tadeje Vulc, ki je zbor uokvirila v domači kulturni kontekst. Žirija je iskreno zaupala skupini, da bo lahko ob marljivem delu dosegla visok zborovski nivo, potrebno bo seveda še delati na nekaterih tehničnih elementih.

Mlade pevke so si po tekmovanju privoščile še nekajdnevni skupni oddih na bližnjem otoku Lefkas, potipale in pokusile pa so še marsikaj, od idilične Itake, ošabnega Onassisovega otoka Skorpios, bogate Kefalonije in divjih grških plaž, do tipičnih lokalnih jedi in prijetnih srečanj z domačini. Ravno pravšnja poletna izkušnja za motivirano družino, ki bo ponovno stopila k vajam konec meseca avgusta.

Pevke čezmejnega DPZ Krasje se domov vračajo bogatejše. V drugem delu letošnje sezone, predvsem od januarja 2011 dalje, si je namreč zbor zadal zahtevno nalogo preskoka na višjo kakovostno raven, predvsem z izbiro vsebinsko, tehnično in interpretativno težjega programa. To je posebej cenila tudi tekmovalna žirija, ki je poudarila prav kvaliteto programa. Ta je pokrival vsa stilna obdobja zgodovine glasbe in odražal zrelost mladih pevk. Srebrno priznanje je zato velik dosežek, saj so dekleta stopila na najvišjo zborovsko raven.

Gostovanje je bilo seveda zahtevno tudi s finančnega vidika, zato se SPD Krasje zahvaljuje Zvezi slovenskih kulturnih društev in Slovenski prosvetni matici za podporo.

JŠ

Ob 70-letnici Tomaža Šalamuna

Že skoraj 50 let pisanja žive poezije

Pesnik Tomaž Šalamun, ki velja za enega najbolj mednarodno uveljavljenih slovenskih literatov, je 4. t. m. dopolnil 70 let. Svoj prihod na pesniško prizorišče je zaznamoval s pesniško zbirko Poker leta 1966. V skoraj pol stoletja delovanja je izdal okoli 40 pesniških zbirk, njegova dela pa so dostopna tudi v številnih prevodih in antologijah. Šalamunovo otroštvo so zaznamovale selitve. Rodil se je leta 1941 v Zagrebu, kasneje se je z družino preselil v Ljubljano, nato v Mostar. Po informbiroju se je družina lahko končno vrnila v Slovenijo, a ne v Ljubljano, temveč v Koper. V obmorskem mestu je zaradi izjemnega igranja na klavir mladi Šalamun obveljal za čudežnega dečka, treniral pa je tudi veslanje. Ko mu je oče prepovedal obiskovati treninge veslanja, je hkrati opustil klavir in se ga ni nikoli več dotaknil. Glede študija je bil Šalamun v dvomih. Sprva se je vpisal na medicino, da bi sledil očetovim stopinjam, a je študij nato opustil in se dokončno predal študiju zgodovine in umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Prav na fakulteti je nekega dna prisluhnil Danetu Zajcu, ki je bral svoje pesmi ter v sebi odkril strast do poezije. "Nisem vedel, kaj se mi dogaja, silno sem se ustrašil, a čutil, da gre za nekaj usodnega", je Šalamun dejal v nedavnem pogovoru za posebno poletno izdajo Mladine. Šalamun je tako v slovensko poezijo vstopil leta 1963 s stavkom: "Utrudil sem se podobe svojega plemena in se izselil", dokončno pa prodrl z izidom zbirke Poker leta 1966.

"Šalamunovo ikonoklastično pesništvo je bilo od vsega začetka mnogo več kot nočna mora za ljudi starega kopita in bogato lovišče za številne umetnostne teoretike in interprete. Z izjemno recepcijsko odmevnostjo v ameriških akademskih krogih je že okoli leta 1970 nakazovalo možnost do tedaj nepredstavljivega planetarnega 'resonančnega prostora' slovenske literature", piše v knjigi Sto slovenskih pesnikov.

Foto JMP

Za časa študija je Šalamun sodeloval s skupino OHO, s katero se je predstavljal po vsej nekdanji skupni državi. Leta 1970 je bila skupina vabljena k sodelovanju pri razstavi newyorškega Muzeja moderne umetnosti (MOMA) z naslovom *Information*, ki še dandanes velja za izredno odmevno. Kmalu zatem je Šalamun prejel osebno vabilo v New York. V ZDA si je Šalamun v kratkem pridobil tudi naklonjenost ameriškega bralstva. Šalamun je v ZDA napisal več kot polovico svojih zbirk, zelo močno pa ga je navdihovala tudi Mehika. Med letoma 1996 in 1999 je opravljal funkcijo kulturnega atašeja na slovenskem veleposlaništvu v ZDA, še danes pa po ameriških univerzah predava kreativno pisanje. Pesnik je za svoje delo prejel številne nagrade, med njimi tudi veliko Prešernovo nagrado leta 1999. Pesnik pa je o svojem poslanstvu tudi povedal: "Poezija ni sporočilo. Sporočila preberete in jih razumete. Imam zelo intenziven sanjski svet. Prejemam 'sporočila', čutim jih, a jih ne razumem". Za svojega idealnega bralca pa je opredelil tistega, ki po prebiranju njegovih poezij postane "bolj živ in prisoten".

S 3. strani

Če bodo naši časopisi ...

Na kulturno prosvetnem področju imamo v Clevelandu zbora Korotan in Fantje na vasi, najmlajša generacija pevcev pa sestavlja skupino Mi smo mi, ki v zadnjih letih navdušuje poslušalce. Od prejšnjih generacij staronaseljencev delujeta zbora Glasbene matice in Zarja. Na prireditvah nastopata tudi folklorna skupina Kres in dramska družina Lilija. Pri treh radijskih postajah v Clevelandu imamo tri slovenske oddaje, ki so v glavnem tedenske, ena od teh, in sicer Petkovškova o polki, pa je vsak dan.

Kaj si obetate za prihodnost?

Kot rečeno, nisem velik optimist. Pomembno vlogo ima Republika Slovenija. Če se bo Ljubljana zanimala za tukajšnje Slovence, če bo skušala povezati skupine in skupnosti, če bo vzbudila zanimanje za Slovenijo, slovenske stvari in dogodke, se bo skupnost ohranila. Sicer bo to zelo težko. Nekaj starih vezi še ostaja iz povojnega begunstva, ko so se novonaseljenci porazdelili vsepovsod in ostali povezani. Vendar teh danes skoraj ni več.

Ameriška družba je zelo tolerantna, če sprejmeš njena pravila in govoriš njen jezik. Le če si trdovraten, postane do tebe ostra. Slovenski naseljenci so se temu odlično prilagodili. Za stare priseljence je bilo težje, bili so to preprosti ljudje, ki niso poznali jezika, in zato so imeli komplekse. Vem za starše otrok, ki so obiskovali ameriške šole, da so se ob obisku ameriških sošolcev svojih otrok skrivali v kletne prostore, da jih ne bi srečali, saj jezika niso govorili in jim je bilo nelagodno.

Odtlej smo prehodili dolgo pot, vendar med potjo smo izgubili predvsem jezik in močno zavest. Če bomo pravilno motivirali zanimanje za slovensko stvar, se nam bo pisala prihodnost, ki bo tudi slovenska, sicer je po mojem ne bo.

Dom Ieralla na Padričah

Proslava 40. obletnice mašniškega posvečenja nadškofa msgr. Crepaldija

Tržaški nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi je prejel mašniko posvečenje 17. julija 1971 v rojstni župniji v kraju Villadose v pokrajini Rovigo. Sklenil je, da bo 40. obletnico tega dogodka praznoval skupaj z ostarelimi duhovniki, ki prebivajo v Domu Ieralla. Po njegovi izjavi mu je ta Dom ljub tudi zato, ker se v njem naredi mnogo dobrih del, del usmiljenja.

Ker je bilo vreme naklonjeno, smo imeli proslavo na prostem, že v soboto, 16. julija, z mašo ob 16.30. Že mnogo prej je bila zelenica pod bori in platnenimi strehami polna domačih gostov na vozičkih in v manjši meri na klopeh in stolih. Nabralo se je tudi precej sorodnikov in drugih obiskovalcev. Blizu lepo okrašenega prenosnega oltarja sta sedela prefekt Alessandro Giacchetti in komandant tržaške pristaniške kapitanerije admiral Antonio Basile z ženo. Prav pred oltarjem pa so sedeli na vozičkih naši štirje ostareli duhovniki z zelenimi štolami okrog vratu. Med obiskovalci so

bile tudi tri redovnice, ena sosestra naše ravnateljice s. Primizie, dve pa iz drugega reda in po obrazih sodeč orientalki.

Ob 16.30 se je prikazal sprevod. Pred nadškofom je hodilo šest semeniščnikov, šest duhovnikov in diakon, vsi v belih albah. Razvrstili so se ob oltarju in za njim. Lepo jih je bilo videti.

Pred mikrofon na amboni je stopil predsednik Doma dr. Dario Rinaldi. V imenu vseh prebivalcev in sodelovalcev v Domu se je nadškofu zahvalil za obisk in mu voščil ob 40-letnici mašniškega posvečenja. Pozdravil je tudi prefekta in admirala. Nato so mikrofon prinesli meni. S. Primizia me je namreč izbrala, da čestitam nadškofu v imenu ostarelih gostov in osebja. To sem storila čisto na kratko v italijanščini in v slovenščini, želeč mu božjega blagoslova pri nadaljnjem delu. Nadškof je stopil k meni in me poljubil. Bil je vidno ganjen. (Ganjen je bil tudi marsikateri gost in član osebja, kakor so mi naslednjega dne hiteli pripovedovati.) V imenu duhovnikov tržaške škofije je nadškofa nagovoril generalni vikar msgr. Salvade'. Potem se je začela maša, ki jo je vodil nadškof ob somaševanju vseh prisotnih duhovnikov. Evangelij je bral eden izmed duhovnikov v italijanščini, bazoviški – in naš – župnik g. Žarko Škerlj pa v slovenščini. Gospod nadškof je imel zelo lepo pridigo. Najprej se je zahvalil za čestitke, nato se je zahvalil Bogu, da ga je poklical v Svojo službo. Obujal je spomine na dan svojega posvečenja in povedal, da mu je ta škof v testamentu zapustil svoj škofovski prstan, ker je postal škof prvi med duhovniki, ki jih je ta škof posvetil. V pridigi je govoril o važnosti duhovništva v Cerkvi in o važnosti Cerkve za duhovnika, o važnosti družine, prijateljev in okolja za duhovniške poklice.

Med mašo je ubrano pel zbor iz cerkve "San Gerolamo". Ob koncu maše nam je nadškof podelil svoj posebni blagoslov. Po maši je škof s spremstvom odšel. Nam so pa postregli z okusno mrzlo večerjo kar na vrtu. / Nada Martelanc

Sv. Ivan pri Trstu

Praznovanje farnega zavetnika

Tudi letos so Svetoivančani slovesno obhajali praznik farnega zavetnika sv. Janeza Krstnika. Kot običajno se je slavje pričelo v tednu pred samim praznikom: v goste so namreč prišli pevci Slovenskega okteta, ki so s svojim petjem očarali poslušalce. Nastopili so v kinodvorani blizu trga, saj je župnijska cerkev že dalj časa zaprta zaradi popravil, šotor, v katerem poteka bogoslužje, pa ni primeren za tovrstne nastope. Uvodoma jih je pozdravila Katja Pasarit, predsednica društva Marij Kogoj, ki je poskrbelo za tako lep večer. Pevci Slovenskega okteta so ponudili bogat izbor pesmi: začeli so s skladbami predvsem sodobnih skladateljev svetovnega formata, končali pa z izborom pesmi s svoje zadnje zgoščenke. Kljub soparnemu večeru - pošalili so se, da je to bil njihov najtoplejši nastop v sezoni - so z ubranim petjem potrdili sloves, ki ga Oktet že 50 let uživa doma in v svetu.

Po tem lepem uvodu je praznovanje farnega zavetnika stopilo v živo 23. junija s tradicionalnim bogoslužjem v stari cerkvici, kateremu je sledilo prižiganje kresa na bližnjem Stadionu 1. maja. Cerkvica je bila ob tej priložnosti

G. Milan prejema knjižni dar in cvetje

okrašena s svetoivanskimi "kranclji": kot zanimivost naj zabeležimo, da sta dve požrtvovalni Svetoivančanki, gospe Boži Tagliapietra in Ida Klarič, sprejeli povabilo staršev otrok, ki obiskujejo slovenski vrtec pri Sv. Ivanu, in že drugo leto vodili delavnico o izdelavi svetoivanskih venčkov. Bogoslužje v stari cerkvici se je ponovilo tudi na praznik sv. Ivana zvečer.

Na predvečer svetoivanske procesije je bila v Marijinem domu predstavitev publikacije *Rožmarin in roženkraut* o verskem življenju pri Sv. Ivanu od leta 1858 do 2010, ki jo je napisala Neva Zaghet ob sodelovanju Katje Pasarit, izšla pa je v sozaložbi Društva Marij Kogoj in založbe Neothesis. Pobudo za publikacijo je dal g. Milan Nemac, kaplan za slovenske vernike, ki je želel trajno obeležiti bogato versko življenje pri Sv. Ivanu, kot je sam povedal na predstavitvi. Knjiga obsega izčrpen zgodovinski uvod Milana Pahorja in vrsto zapisov o stari cerkvici, farni cerkvi, slovenskih duhovnikih, ki so službovali v tem mestnem okraju ali so se rodili pri Sv. Ivanu, ter o raznih verskih dejavnostih, ki so si sledile v tem dolgem obdobju. Publikacijo dopolnjujejo pogovori z domačini in bogato slikovno gradivo.

V nedeljo, 26. junija, je bilo slovesno bogoslužje s procesijo po svetoivanskih ulicah; vodil jo je svetoivanski župnik, g. Fabio Gollinucci. Tudi letos so se je udeležile slovenske narodne noše s skupinico otrok, prav tako oblečenih v narodna oblačila. Dvojezično sv. mašo je spremljalo petje slovenskih in italijanskih pevcev, ki so skupaj zapeli nekaj latinskih skladb ter vrsto slovenskih in italijanskih pesmi. Ob koncu bogoslužja so slovenski verniki pripravili presenečenje za svojega kaplana, g. Milana, ki letos obhaja 38-letnico mašniškega posvečenja, bliža pa se tudi 30-letnica njegovega delovanja pri Sv. Ivanu: v znak hvaležnosti so mu slovenski verniki poklonili knjižni dar in dve spominski sliki, medtem ko mu je šopek cvetja prinesla Vera Repini, ki ga je na enak način, še kot otrok, obdarovala ob njegovem prihodu k Sv. Ivanu.

S tem se je na najlepši način končalo bogato praznovanje farnega zavetnika.

SV. KRIŽ Poletni oratorij

Učenje medsebojnega spošovanja ob igri in zabavi

Tradicijo oratorija, ki ga je svoj čas v Svetem Križu pri Trstu uvedel openski dekan in sedanji škofov vikar za slovenske vernike g. Tone Bedenčič, že tretje leto nadaljuje g. Maks Suard, dušni pastir v prelepi vasici z pogledom na Jadran.

G. Suarda in mlade udeležence oratorija smo v Slomškovem domu v vaškem jedru obiskali v četrtek, 14. julija, v zgodnjih popoldanskih urah, ko je poletna vročina z vso silo kazala svoje zobe. "Na srečo se lahko naši otroci hladijo v bazenu ob našem domu", nam je povedal g. Suard. "Strma pot do kriškega brega bi bila v takih pogojih res neznosna", je dodal. Okrog njega so se tedaj že zbrali nekateri navdušeni obiskovalci oratorija, ki so 'drug nad drugim' dopolnjevali njegovo pripoved.

Petra, Lara, Maja, Mairim in ostali so zelo cenili izlet do vrha Sv. Primoža nad Svetim Križem in gozdni pohod do Nabrežine. "Lepo smo se imeli tudi zato, ker smo se igrali 'na skrivanje'...", so nam povedali. "Jutri – to je bilo v petek, 15. Julija - pa si bomo ogledali remizo openskega tramvaja", je dodal g. Suard, ki bo od 3., do 13. avgusta s skupino najstnikov taboril v Bohinju.

Poletni oratorij se je začel v ponedeljek, 11., in se končal v soboto, 16. julija, s skupinsko razstavo ročnih izdelkov in izdelkov iz gline, ki so jih otroci izdelali na delavnicah pod mentorstvom domače umetnice Anice Pahor. Oratorij je bil tudi letos za mlade udeležence lepa priložnost, da so se ob igri in razposajenosti učili skupnega bivanja ob spoštovanju drug drugega. Oratorija v Svetem Križu se je letos udeležilo 23 otrok, ki jim je ob g. Suardu stalo ob strani osem animatorjev. Kot so nam otroci sami povedali, so 'ključni' del oratorija tvorila še slastna kosila, ki jih je pripravljala izkušena kuharica – župljanka.

In kaj ste najraje jedli? "Polpete in pure! ", in – seveda – "pohano meso! "

Narodna in študijska knjižnica

Občni zbor o posodobitvah prihodnjih dejavnosti

Na rednem občnem zboru Narodne in študijske knjižnice, ki je bil v ponedeljek, 11. julija, je bil govor o nizu argumentov, med katerimi je izstopala varianta o obnovi poslopja na Frančiškovi ulici, za kar se dalj časa zavzema zlasti SKGZ. Predsednik Rudi Pavšič je namreč v svojem posegu izpostavil prednosti, ki bi jih NŠK bila ob koncu prenovitvenih del deležna: prostor na razpolago bi se najbrž kar potrojil, saj bi knjižnici namenili še dodatno nadstropje. Prenovitvena dela naj bi se začela v začetku prihodnjega leta: takrat naj bi se delovanje knjižnice preneslo v Narodni dom v ul. Filzi; vprašanje skladišča, ki se trenutno nahaja v posloplju na Frančiškovi, pa ostaja odprto. Predsednik SKGZ je obenem poudaril, da je načrt o prenovi stavbe vselej zastavljen v luči interesov NŠK, ki ostaja za krovno organizacijo temeljnega pomena za slovenko narodno skupnost v Italiji.

Predsednik SSO Drago Štoka je na občnem zboru povedal, da se veseli vsakega obnovitvenega posega, ki bi pozitivno učinkoval na razvoj slovenske narodne skupnosti v Italiji, kar velja tudi za obnovo prostorov v stavbi na Frančiškovi. "To vprašanje pa sodi izključno v domeno lastnika poslopja", nam je povedal Drago Štoka, ki pa je na občnem zboru izrazil skrb, da bo tovrsten korenit poseg potekal ravno v času hude finančne in gospodarske krize. "Upam le, da se bo delovanje skupne ustanove, kakršna je NŠK, tačas čim bolj gladko nadaljevalo. Hudo bi bilo, da bi se mladi obiskovalci, študenti, skratka vsi zainteresirani do storitev knjižnice, v obdobju prenove porazgubili. SSO je dal preko

Slovenskega doma na razpolago nekaj prostorov za začasno skladiščenje knjig. Dobra varianta bi bila tudi koristenje prostorov ZTT na ul. Montecchi", je dejal Drago Štoka. V svojem posegu je predsednik SSO izpostavil tudi dejstvo, da je treba nekatere dejavnosti knjižnice posodobiti, modernizirati je treba obenem tudi nekatere prireditve: med vsemi proslavo v spomin na Bazoviške junake, ki naj pridobi nek širši evropski pridih. "Poleg Odbora za proslavo Bazoviških junakov, ki ga že leta sestavljajo isti osebki, bosta k organizaciji pristopili tudi krovni organizaciji. Menim, da proslava na bazovski gmajni poteka že vrsto let po istem kopitu – včasih celo tendenciozno -, treba je zato najti nek nov način, da bi v sodobnejšem duhu ovrednotili žrtvovanje naših štirih junakov". Predsednik SSO je tudi povedal, da so bili junaki ustreljeni leta 1930, se pravi v obdobju, ko nam dobro poznanih povojnih ideologij še ni bilo. "Padli so zaradi narodnega čuta in narodne pripadnosti. Dosedanji vzorec je treba posodobiti na podlagi današnega duha, ki se na tej zemlji simbolno izpričuje v treh zastavah - slovenski, italijanski in evropski; vse druge zastave so postranskega pomena", nam je na sedežu krovne organizacije povedal predsednik SSO.

Modernizacija delovanja je bila v ospredju tudi posega predsednice upravnega odbora NŠK Martine Strain, ki je med drugim napovedala novo spletno storitev, saj bodo interesenti lahko knjige NŠK naročali tudi preko interneta. Tudi predsednico Strajnovo skrbi vprašanje skladiščenja knjig, ki je že danes pereč, v primeru obnove poslopja pa bo ta problem postal primarne narave. V tej luči je predsednica omenila možnost uporabe Narodnega doma pri Sv. Ivanu (ki pa je danes kratkomalo ruševina), spomnila pa je še na obljubo pokrajinske predsednice Marie Terese Basse Poropat, da bodo v poslopju na ul. Cologna odprli Dom spomina. Tako kot predsednika krovnih organizacij je tudi Martina Strain poudarila pomen, ki naj ga mladi imajo v prihodnjem delovanju NŠK, s čimer se je strinjal ravnatelj ustanove Milan Pahor, ki pa je v svojem posegu izpostavil težave v zvezi s finančnim stanjem NŠK. Denarnih sredstev je žal vedno manj, varčevalni ukrepi pa so dejansko prikrajšali delovanje knjižnice: edina rešitev iz finance stiske ne more pa biti krčenje osebja. Tudi za Milana Pahojra je pridobitev ustreznega skladišča neobhodno potrebna, glede spominskih svečanosti za Bazoviške junake pa je bil ravnatelj mnenja, da je treba nadgrajevati dosedanje pozitivne elemente, vsi pa naj prispevajo svoj doprinos.

Župan Cosolini in njegov odbor so obiskali Občine

Skrbeti za teritorij po načelu transparentnosti

Tržaški župan Roberto Cosolini je držal besedo. Med volilno kampanjo je namreč obiskal dejansko ves občinski teritorij in obljubil, da v primeru zmage ne bo skrbel le za strogo mestno središče, temveč tudi okoliškim področjem namenil pozornost, ki je doslej niso bila deležna. Prvi korak v to smer je storil v četrtek, 14. julija, ko je s skorajšnjo celotno odborniško ekipo obiskal Občine in se na sedežu občinske izpostave srečal s predsednikom vzhodnokraškega rajonskega sveta Markom Milkovičem in okrožnimi svetniki. Javno srečanje z domačini pa je nato imel v dvorani ZKB.

Foto IG

Dokajšnja novost v naravovarstvenem duhu je bilo koristenje slavnega openskega tramvaja, s katerim so se Cosolini in njegovi odborniki pripeljali na Kras. Pred sedežem rajonskega sveta je goste sprejel predsednik Milkovič, ki se je nato v sejni dvorani rajonskega sveta županu zahvalil za posluh, ki ga je s svojim obiskom izkazal do problematik kraškega področja tržaške občine. Teh ni malo, saj je bil Milkovičev seznam dolg, posameznim postavkam pa je obenem namenil prioritetno težo. Med vsemi je najprej izpostavil krizno stanje javnih del, ki so svoj čas dobila določen zagon, v zadnjih letih pa so se domala ustavila. Položaj je kritičen tudi pri večini šolskih poslopij, v tem vidiku je treba na primer rešiti stavbo nekdanje gropajske šole. Milkovič je poudaril pomanjkljivost v zvezi z javno osvetljavo na Občinah, kjer bo treba čim prej urediti tudi krožišče v vaškem osrčju. Bazovica potrebuje ureditev novih parkirišč, saj postaja prometno stanje vasi nevzdržno; s tem je povezana obnova jeder vzhodnokraških vasi, premisliti bo treba namembnost kasarne pri Banih, nekdanjega begunskega središča v Padričah in hotela Belvedere na Openski cesti; posodobiti bo treba tudi trg pred tramvajsko remizo. Semafor pri obelisku pa se lahko kratkomalo odpravi, saj zlasti ob praznikih ustvarja kolone, ki se vijejo do vaškega središča. Čim prej pa bo treba urediti grezničnо omrežje na Občinah, saj je vanj vključena manj kot četrtina gospodinstev. Predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta je poudaril še zlasti potrebo po celovitem gospodarsko-kmetijskem načrtu, ki bi Občinam in ostalim vasem vlil novega zagona. Glede tega bo treba nov regulacijski načrt zasnovati na podlagi dejanskih potreb ljudi, ki na teritoriju živijo, ga oblikujejo in zanj dejansko skrbijo. Nedvomno bi kraško področje postalo bolj prikupno, ko bi dobilo drugačno podobo od sicerščnje, namreč tako, kot jo je imel svoj čas.

Na srečanju v sejni dvorani je v slovenskem jeziku spregovoril tudi svetnik SSk Marko De Luiza, ki je izpostavil zlasti vprašanje Parka miru na Pikelcu. Na podlagi dogovora med občino in srenjo je bil urejen le spomenik, strelišče pa ostaja še odprto.

Srečanje v dvorani ZKB je bilo izredno dobro obiskano: župan se je sestal z občani in predstavniki krožkov ter trgovskih združenj in se tako neposredno seznanil z utripom teritorija. Resnici na ljubo je občinstvo poudarilo nekatere pomanjkljivosti, ali bolje prave težave, ki jih je bil poprej naštel že Milkovič, zlasti v zvezi z grezničnо mrežo in ureditvijo vaških jeder: k temu je občinstvo še dodalo zahtevo po izboljšavi prevozne mreže in ureditev javnega prostora, namenjenega druženju mladih in starejših občanov.

Župan Cosolini je bil v svojih replikah jasen. Odnos med mestom in teritorijem mora sloneti na ravnovesju, pravice in možnosti morajo biti za vse občane enake. Glede specifik in potreb vzhodnokraškega območja (in dejansko celotnega občinskega teritorija) pa je treba vendarle evidentirati "prioritete med prioritetami" v skladu z dejansko finančno zmogljivostjo občinske blagajne. "Neodgovoren bi bil v primeru, da bi vam obljubljal to, česar dejansko ne morem zagotoviti", je dejal župan. Javni proračuni bodo namreč v prihodnje še bolj pod udarom kot doslej, in v tej perspektivi je treba načrtovati občinsko politiko. "Vsega ne bomo mogli storiti, vsem pa lahko vendar prisluhnemo", je obljubil župan. Cosolinijev odbor namreč načrtuje obisk v vsakem rajonskem okrožju vsaj dvakrat letno. Župan računa torej na ploden dialog med občinsko upravo in terotorijem, se pravi z okrožnimi institucijami, katerim bi rad v prihodnje poveril večje pristojnosti. Določene ukrepe pa bo treba nedvomno udejanjiti, saj je bil doslej odnos mestne uprave do rajonskih okrožij (se pravi tudi do vzhodnokraškega) nelojalen tudi zaradi pomanjkanja transparentosti: jasnost odnosov med občino in občani bo zatorej prvenstvenga pomena pri delovanju njegove uprave.

IG

Obvestila

V soboto, 23. julija 2011, bo romarski izet v Belo Krajino. V Starem trgu ob Kolpi bo sv. maša, nato bo kosilo v kraju Prelesje. Po kosilu bo čas za čolnarjenje z raftingi po reki Kolpi. Za osebe, ki jih ne zanima vožnja po Kolpi, bo možen sprehod po krasni naravi ob reki. Avtobus bo odpeljal s trga Oberdan ob 7. uri; iz Sesljana ob 7.15; iz Nabrežine ob 7.20; iz Sv. Križa ob 7.25; s Proseka ob 7.30 in z Opčin ob 7.45. Za vpis in vse ostale informacije pokličite čim prej na tel. št. 347 9322123.

Oratorij na Kontovelu za otroke od 1. razreda osnovne šole do 3. razreda nižje srednje šole bo od 25. do 30. julija ter od 1. do 6. avgusta, od 8.30 do 16. ure v stavbi (hišna št. 523) ob avtobusni postaji. Vodili ga bodo izkušeni animatorji; zagotovljena bo dobra hrana in tudi možnost, da starši pripeljejo otroke predčasno, sicer po potrebi. Za vpis in druge informacije pokličite čim prej na tel. št. 347 9322123.

KRUT obvešča, da poteka vpisovanje za skupinsko počitnikovanje z vključenim paketom za zdravje in dobro počutje od 28. avgusta do 7. septembra v Šmarjeških in Dolenjskih toplicah. Sprejema pa tudi prijave za individualna bivanja v termalnih centrih v Sloveniji. Podrobnejše informacije in prijave na sedežu krožka v Trstu, ul. Cicerone 8/b od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure ali po telefonu 0481 530927.

SSO sporoča, da deželni urad deluje po poletnem urniku od ponedeljka do četrtka, od 9.00 do 13.00. Ob petkih bo urad zaprt. Poletni urnik bo v veljavi do petka, 26. avgusta 2011. Zaradi dopusta bo urad zaprt od 20.7. do 26.7.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Kraševec Lidija 25, Cvitan Štefanija 10, Vončina Adelka 20, N. N. 200 evrov; za misijonarja Ernesta Saksido (Brazilija): N. N. 30, N. N. 180 evrov.

OBČINA TRST Nov regulacijski načrt

Varianta 118 je za v smeti!

Županovanje Roberta Dipiazze je bilo v zadnjem času pod udarom zlasti zaradi sporne variante 118, to je urbanističnega načrta. Ob njej so se kresala mnenja samih veljakov desne sredine, njeni nasprotniki pa so nasprotovali zlasti postopku, s katerim je župan hotel speljati zadevo, namreč v kalnih okoliščinah nedorečenosti in tajnosti.

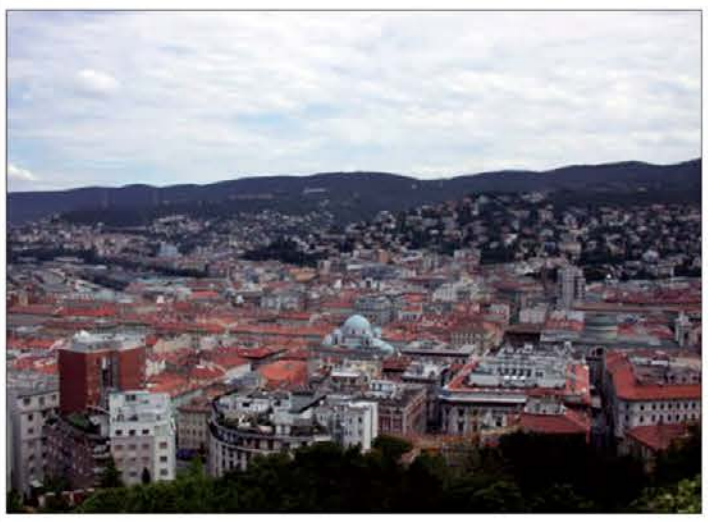

Novi župan Roberto Cosolini – ki si je obenem obdržal resor za urbanistiko prav zaradi te sporne afere - se je zato odločil, da bo varianto 118 dokončno umaknil in začel z načrtovanjem nekega novega in originalnega urbanističnega načrta, ki bo v skladu s programatičnimi smernicami njegove uprave.

To je bilo med drugim izpostavljeno na tiskovnem srečanju, ki ga je župan Cosolini sklical v torek, 12. julija, da bi predstavnikom medijev predstavil svoje namene. Župan je najprej pojasnil birokratske razloge in časovno stisko, zaradi katerih bi bilo vsakršno ohranjanje variante 118 nemogoče. "Ta varianta je namreč postala izredno skrotovičen problem, ki so ga šibili nešteti kritični elementi. Varianta je bila pomanjkljiva zlasti v zvezi z neko temeljno idejo glede razvoja teritorija: pomanjkljiva namreč do tolikšne mere, da je nekatera strateška področja prepuščala presoji privatnim osebkom", je dejal Cosolini. Napočil je obenem tudi problem t. i. varstvenih ukrepov: 6. avgusta bo namreč potekel rok sprejetja Splošnega regulacijskega načrta, istega dne bo potekel tudi režim varstvenih ukrepov, ki jih predvideva varianta 118. To pomeni, da bi naposled najbrž obveljali varstveni ukrepi nekdanje variante št. 66 iz leta 1997, ki so bili z gradbeniškega vidika dokaj 'dopustljivi'... Sprejetje variante 118 do tistega dne z vsemi spremembami, ki bi odražale vizijo novega občinskega odbora, bi bilo torej objektivno nemogoče. Po mnenju župana Cosolinija gre nemilostno usodo variante 118 pripisati potezi prejšnjega občinskega sveta, ki je aprila meseca sklenil, da bo varianto sprejela nova uprava.

Cosolini se je zatorej odločil za nov postopek, ki naj bi zagledal luč predvidoma čez tri leta. Župan je zgotovil, da bo zasnova urbanističnega plana temeljila na odkritem soočanju z vsemi dotičnimi osebki – občanskimi odbori, združenji, zbornicami profesionalnih delavcev. "Nova varianta bo morala jasno pokazati neko jasno strateško vizijo, ki naj bi vselej odražala rešitve na probleme in vprašanja našega teritorija in iskala sinergične vezi z bližnjimi območji, tudi onkraj meje. Zlasti ta vidik je bil v varianti 118 odsoten. " Župan je obenem napovedal tudi javno srečanje na to temo, predvidoma 26. julija. Temeljna filozofija novega regulacijskega načrta naj bi tako temeljila na okoljski, energetski in družbeni vzdržljivosti zoper špekulativno logiko, ki daje prednost velikim gradbenim podjetjem na račun dejanskih potreb prebivalstva. Nova uprava bo sicer morala takoj postopati, da se rok t. i. praznine načrtovanja ne bo povečal in dal tako možnost odprtja tridesetim novim gradbiščem.

IG

LONJER Že deveto leto zapored

Umetnost, fotografija in ples na letošnjem Artednu

"Letos so bili na Artednu v ospredju umetniki s svojo razstavo, ne pa spremni dogodki, kot se je dogajalo v prejšnjih letih. Z letošnjo izvedbo eksperimentalne delavnice likovnega izražanja smo zelo zadovoljni, ker so tokratni umetniki nadpovprečno aktivni", je povedala organizatorka in duša tega dogodka Jana Pečar.

Artedna v Lonjerju se vsako leto udeleži šest mednarodno znanih umetnikov, ki en teden živijo in ustvarjajo v stiku z okolico. Letos so bili to Gabor Gyenes, Cvetka Hojnik, Elena Nieves, Katerina Pruzkova, Franko Vecchiet in Natalia Todorova. Organizator pobude je Slovensko kulturno društvo Lonjer - Katinara, v sodelovanju z Mladinskim združenjem Lonjer - Katinara, z društvom Foto video Trst 80 in s Kulturnim društvom za umetnost Kons. Pobudo je omogočila Zveza slovenskih kulturnih društev, Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina, Pokrajina Trst, Občina Trst in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Foto IG

Od ponedeljka do sobote so se v prostorih športno kulturnega centra v Lonjerju zvrstile številne zanimive pobude, pri katerih so prišli na račun tudi najmlajši. Otroci so ustvarjali od ponedeljka do petka v jutranjih urah: najmlajše je vodila Maddalena Mura, večje pa Luisa Tomasetig. Slednja je zelo pohvalila tako letošnje umetnike, ki imajo vsak svoj stil izražanja, kot tudi otroke, ki so se kljub starosti izredno izkazali.

Poleg otroških delavnic je v večernih urah potekala tudi delavnica digitalne fotografije za začetnike, ki ga je vodila članica Fotokrožka Trst 80 Mirna Viola: "Tečaja se je udeležilo devet začetnikov, pravzaprav smo začeli že teden prej. Tečajniki so osvajali prvine teorije, v soboto pa so šli v Štanjel, kjer so se spopadli s prakso. Moram reči, da so bili vsi zelo navdušeni. Nekateri so celo priznali, da opazijo razliko med slikanjem pred tečajem in po njem".

V soboto je bil svečan zaključek Artedna s skupino Nomos Ensemble Wind Quartet, ki je z znanimi skladbami popestrila umetniški večer, in pa z odprtjem razstave AT Vernissage, ki jo je predstavila likovna kritičarka Jasna MerkĚ. Slednja se je najprej osredotočila na katalog, ki ga je oblikoval Studio Link: "Na naslovnici je podoba, ki spremlja letošnji Arteden. Šop živobarvnih žebljev izraža to, da skupaj nekaj gradimo in se s tem spletajo močne vezi, čeprav se pred enim tednom še nismo poznali. Oranžna podlaga pa izraža energijo". Poudarila je, kako so umetniki občutili stik z našim krajem in črpali navdih iz njega. Zato je neizmerno hvaležna tako gostom kot tudi Lonjercem za gostoljubnost in zavzetost.

Likovna kritičarka je v nekaj obrisih opisala vsakega umetnika: likovni objekti Gaborja Gyenesa izpričujejo usklajevanje različnih elementov in inovativno skladanje urbanega sveta z različnih zornih kotov, Cvetka Hojnik reliefno uporablja platno, njena govorica je prečiščena. Za Eleno Nieves je risba ključni element njenega ustvarjanja; uporablja stilizirane oblike z reduciranjem na bistvene sestavine. Katerina Pruzkova uporablja digitalne fotografije nenavadnih izsekov. Jasna MerkĚ je poudarila še poliedrično osebnost Natalie Todorove, ki ustvarja z uporabnimi materiali iz okolja, povečini z betonom in plastiko, v katere zna ujeti prostorsko razsežnost. Franko Vecchiet pa je razpet med tradicijo in inovativnostjo.

Naslednje leto bo že desetletnica Artedna. Jana Pečar nam je zaupala, da "bi radi spremenili formulo, a bi kljub temu še naprej ohranili eksperimentalnega duha pobude, da ne bo postala nekaj klasičnega in tradicionalnega".

Metka Šinigoj

Na Mangartu so praznovali 20-letnico RS osamosvojitve in 90-letnico Skale

Je čas praznovanja in skrajni čas upora

V organizaciji Gorniškega kluba Zgornjesoške doline so 25. junija pripravili praznovanje ob 90-letnici ustanovitve Slovenskega gorniškega kluba Skala in 20-letnici samostojnosti Slovenije v počastitev vseh, ki so skozi slovensko zgodovino delali za slovenstvo in gorništvo, ter v zahvalo Božji previdnosti, da nas je lepo obdarila za trud in številne žrtve skozi zgodovino, po drugi strani pa smo se pred dvajsetimi leti brez večjih izgub in škode rešili totalitarnega režima ter tuje nadvlade.

Glavna slovesnost je potekala pred znamenjem in gozdarsko brunarico, ki jo je Gorniški klub Gornjesoške doline popravil in najel za svoje potrebe. Zjutraj se je najprej kakih 200 udeležencev povzpelo na vrh z imenom Skala (2133m) nad Mangartsko planino (na vrhu so domači gorniki pred leti postavili značilen stolpič v obliki Aljaževega stolpa za vpisno knjigo in žig) ali pa na vrh Mangarta (2.679m).

Maša pred znamenjem in obnovljeno brunarico

Po sestopu z obeh vrhov so se zbrali na Mangartski planini, kjer sta, ob skromni pogostitvi, prisotnim spregovorila predsednik SGK Skala dr. France Sevšek in častni predsednik dr. Anton Jeglič, zapel (tudi pri sv. maši) pa je pevski cerkveni zbor iz Volč. Predsednik France Sevšek je spregovoril o zgodovini Skale in njeni obuditvi ter zakaj so sodobna gorniška svobodomiselnost, rodoljubje in odnos do gora in narave ter ne nazadnje domovinska zavest, prav tako še danes. Prvi povojni in danes častni predsednik Anton Jeglič je apeliral na nujnost ne le besed, ampak dejanj generacije, ki je danes na vrsti s svojo mlado močjo; tako dejanj graditve kot dejanj upora, ko nam kdo krade to domovino, ki so jo ljudje dejanj pred 20. leti osvobodili totalitarizma in si priborili ustanovitev svoje države. Toda demokracija je omogočila prevzem oblasti tudi tistim, ki vidijo domovino in svojo oblast v nasprotnem smislu, kot je delo za skupno dobro. Slovenci smo kar tiho, ko nam kradejo imetje in še marsikaj. Toda, ko so nam gornikom hoteli vzeti besedo, slovenstvo, smo se uprli, in generacija, ki odhaja, izroča mlajši v roke vse, od poštenja do upora za njegove vrednote.

Splošno mnenje prisotnih je bilo, da smo v minulem 20-letnem obdobju samostojne države naredili veliko korakov v gospodarskem in političnem življenju, prepoznavni smo po svetu, dvignil se je standard, zrasla je samozavest državljanov, a ne tako kot smo si želeli in ne toliko, kot smo sposobni. Očitno pa nismo bili politično sposobni podpreti "pomladne" politične opcije, ki je bila motor pozitivnih demokratičnih političnih sprememb in osamosvojitve, da je na oblast prišla opcija, ki je nadaljnji razvoj demokratičnih pridobitev kmalu zatem blokirala, kot bi razumela, da je državno imetje njen plen. Posledica tega je bilo slepo kopičenje dobrin in užitkov tistih, katerim se je v duše priplazila neobčutljivost za skupno dobro, za državo, za bližnje, še zlasti tiste, ki so pristali ob robu družbe. Danes, namesto pričakovane duhovne rasti, nenadoma zaznavamo splošno duhovno plitvino širših množic (posebej mladih, ki jih obvladujeta nemoč in nihilizem), razen tistih, ki temu niso sledili ali se mu celo vseskozi upirajo.

Pred znamenjem, ki so ga nekoč postavili pastirji, je bila še maša za domovino, ki jo je daroval bovški kaplan Niko Čuk. Lepo je poudaril tesno povezanost dveh domovin: tukajšnje zemeljske in nebeške. Brez povezanosti s Kristusom – z delom za dobro v tej domovini - ne moremo pričakovati in upati, da bomo skupaj z Njim vstali v nebeško domovino ...

MM

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ne-evropski pogled

Včasih me je naravnost sram, da si občasno dovoljujem krajše padce v neko neumno - in neupravičeno - svetobolje. Takrat, ko te zagrabi nek vrtinec nečesa nedefiniranega in ti neutrudno in zelo otročje ponavlja, da je življenje navsezadnje kratko, da ti je morda dimenzija usojena v nekem drugem kraju in v neki drugi življenjski dejavnosti... Na srečo so ti momenti kratki in prehodni, na srečo si potem odgovarjam, da si sebi primerno dimenzijo človek ustvarja z veliko mero občutljivosti in poguma v bistvu celo življenje. Morda v različnih krajih ali pa tudi ne, morda je lasten in potreben polet treba iskati prvenstveno v sebi.

Življenje daje odgovore, na tak ali drugačen način. Mojemu iskanju določenega smisla je na pladnu serviralo stik s šestletno deklico iz afriškega Čada, ki mi ni izrekla ene same besede, kljub temu pa bila povsem zgovorna. Na drugačen način. Pred kakimi tremi leti ji je eksplozija iznakazila desno nogo, desno roko pa pošteno oplazila. V Trstu so jo operirali, letos ji je končno namenjena proteza. Njena vrstnica iz Kosova je navihana mala deklica, ki mi je takoj namenila plaz vprašanj in skupnega igranja, z njenim posredovanjem sem začutila, da se je čokoladno dekletce vsaj za silo sprostilo in zaupalo. Zvečer sem si doma na spletu ogledala fotografije izpred dveh let, ko so jo prvič sprejeli v Italijo. Našla sem ravno tisti pogled, ki ga ima tudi danes. Šestletno dekletce, ki z neko povsem ne-evropsko umirjenostjo gleda okrog sebe in predvsem oddaja neko sporočilo, ki ga nikakor nismo vajeni:

"Ne drznite si me pomilovati, ker tega ne dovolim".

Pohabljena nogica, ki jo je pokrivala z dolgim afriškim krilcem, ni stopila vame s tako močjo kot tisti umirjeni pogled, poln nekega dostojanstva, nekega afriškega ponosa, ki ga ne znam opisati. Morda, ker je tako nepredstavljiv za otroka tiste starosti. Vem, da je pogumna, vem, da je in vedno bo, predvsem pa vem, da bo tisti njen pogled vedno prežet s tistim odporom do vsakršnega pomilovanja, ki ga tako malo dekletce brez noge takoj izzove.

Potem se od tega srečanja oddaljiš, vprašaš se, čemu gore balasta, ki ga imamo v tem našem svetu, kupi vragolij za tukajšnje otroke, mali likalnički in miniaturni pudri, otroški mobiteli in televizorji. In vprašaš se tudi, kdo je sploh ta odrasli človek po celem svetu, ki ne uspe videti, kaj je postal.

Kolesarsko tridnevje junij 2011 (1)

S Krasa v Polesine

Četrtek, 16. junija 2011

Medtem ko se Kras prebuja v jutranji svetlobi, stopam sem ter tja po svojem bivalnem prostoru in čakam, da se zajtrk na plamenih štedilnika segreje. Še misliti si ne upam, na kakšne vrste kolesarsko turo se odpravljam. Prijatelji in znanci, ki sem jim v preteklih dneh dal ta namig, so me vprašali, kam se nameravam pripeljati. Odgovoril sem jim, da bo vse odvisno od trenutnega razpoloženja.

Ko je še zadnja prtljaga nared in naložena na kolo, se odpeljem. Peljem mimo trt v Velikem Dolu in naposled prispem do Gorjanskega. Nato uživam ob zadnjem spustu po klancu, ki s Krasa vodi proti Tržiču in Furlaniji. Med Timavo in Sočo se promet gosti. Redkejši postane le onkraj Cervignana.

Prvi daljši postanek naredim v kraju Torviscosa. Računalnik na kolesu je medtem preštel že šetdeset kilometrov. Malo se peljem po ulicah mesta, ki je nastalo po ukazu Benita Mussolinija in je zato tudi urejeno v fašističnem slogu. Pod opekastim stebriščem me ogovori upokojenec in me vpraša, kam rinem s kolesom, naloženim z vso ono ropotijo. Odvrnem mu, da se odpravljam na turo po Italiji in da bom sproti izbiral cilje.

Torviscosa

Peljem dalje. Sonce, ki je bilo do tedaj skrito za lahno oblačno kopreno, začne močno pripekati nad furlansko ravnico. Nekaj senčnega zatočišča je mogoče najti le tam, kjer ob državni cesti št. 14 rastejo vrste visokih topolov. Pokrajina se spreminja, in ko se približujem Latisani, sonce peče vedno močneje, topolov in njih sence pa ni nikjer več. Za mano se nekajkrat prilepijo kamioni, ki me zaradi ožine ceste in nasproti vozečega prometa ne morejo zlahka prehiteti. Nekajkrat mi je prisotnost velikega vozila za mojim hrbtom dovolj, zato se pred prometnim zamaškom, ki nastaja za menoj, umaknem na stransko cestico ali izvoz.

V Latisani drugi daljši, tokrat nekajurni postanek. Precej časa prebijem na klopci latisanske železniške postaje, mimo katere švigajo vlaki. Sonce res močno pripeka, ko pa sem pospravil nekaj v želodec in vase zlil večjo količino tekočine, se odpravim dalje. Kilometrov je doslej skoraj devetdeset. Onkraj Tilmenta me na ozemlju dežele Veneto pozdravijo polja turščice, ki bodo postala nekakšen leit motiv mojega tridnevnega kolesarskega potovanja. Pokrajina ob poti, ki pelje proti naseljema Lugugnana in Sindacale, je vedno enaka, in sicer v znamenju turščice. Tu pa tam je cesta obdana z drevoredom, in sicer platanami oziroma topoli. Kolesarjenje v sončni pripeki pa ni tako hudo, kot bi si na prvi pogled lahko mislil. Ko prispem do kraja La Salute di Livenza, se odločim, da bom tistega dne potegnil še do Eraclee, manjšega mesteca ob reki Piavi nedaleč od letovišča pri Jesolu. Pred Jesolom naredim postanek v baru, kjer me gostobesedni lastnik vpraša, kam grem. Odvrnem mu, da načrtujem izlet po Italiji. Svojo politično pripadnost pa mi razkrije tedaj, ko mi pove, da po njegovem Italija ni več tako združena, čeprav letos praznujemo njen stopetdeseti rojstni dan. Ob cesti, po kateri vozim, namreč na marsikaterem kraju visijo lepaki z napisom Veneto Stato in podpisom Liga Veneta Repubblica. Najbrž ima ta politična skupina v tistih krajih kar veliko podporo.

Ko prispem v Eracleo, je števec na kolesu preštel 136 kilometrov. Prenočišče si poiščem v baru-gostilni nedaleč od glavnega mestnega trga, na katerem stoji glavna cerkev. Prav po njej namreč gostilna nosi ime "Al Duomo". Družbeni sestav gostilne je dokaj zanimiv. Popoldne namreč v njej sedijo v glavnem starejši krajani, ki igrajo karte in pijejo belo vino, zvečer pa se družba spremeni in njene prostore zasedejo moški srednjih let, v glavnem južnjaki, ki prijateljujejo z upravitelji lokala, prav tako iz južne Italije. V zgornjem nadstropju, kjer so sobe, pa je družba spet različna. Tu imam za sosede v glavnem priseljence iz severne Afrike, katerih vlogo bom odkril naslednje jutro.

Kar se tiče gospodarstva in gostinstva, je v Eraclei zanimivo opazovati, da mestece premore kar dve pizzerii, v kateri stranke pridejo naročit pizzo, nato pa jo gredo domov pojest. Ko 'picopeka' vprašam, zakaj v Eraclei ni mogoče dobiti delujoče pizzerie, v kateri bi se lahko usedel, mi odvrne, da se je v zadnjih časih s krizo spremenil koncept delovanja gostinstva. Ljudje in še posebej družine, ki nimajo več toliko denarja in ki si pizzo hočejo vseeno privoščiti, jo gredo iskat v take vrste pizzerio in jo potem pojedo doma.

Večer preživim ob gledanju poročil v prostorih bara, nad katerim je moje prenočišče. Kmalu se k mizi prilepi ne preveč trezen možakar srednjih let, ki mi začne razlagati, da je vojaščino služil v Bračanu nedaleč od Krmina in da ima na naše kraje zelo lepe spomine.

Primož Sturman

Mlada pianistka je nastopila v Tolminu

Zlata na Chopinovem zlatem prstanu

Ana Kravanja, najboljša mlada slovenska pianistka na Chopinovem zlatem prstanu, dijakinja iz razreda prof. A. Češnjevar Glavina, drugega letnika Umetniške gimnazije v Kopru, je konec junija pripravila koncert v dvorani Glasbene šole Tolmin in navdušila pretežno strokovno občinstvo iz raznih krajev Posočja.

Ana Kravanja, hči učiteljice Marije Kravanja in zdravnika Zdravka Kravanja, očitno rase iz zdravih korenin.

Ana je doma iz Trente, rojena 10. maja 1994. Svet glasbe je začela spoznavati že kot petletna deklica in njena prva učiteljica je bila prof. Marija Škerl, žena pokojnega prof. in skladatelja Daneta Škerla, ki je prihajal v to dolino desetletja kot alpinist, potem tudi kot pevovodja, v bistvu na oddih med številne domače prijatelje, ki jim je dobrohotno svetoval in pomagal, kjerkoli je mogel.

Ana je nato glasbeno znanje vsrkavala na Glasbeni šoli Tolmin, kjer je svoje znanje pridobivala pri prav tako odličnih glasbenih pedagogih, zadnja leta pri prof. Tatjani Cimprič.

Komaj 12-letna se je udeležila regijskega tekmovanja pianistov Primorske v Postojni, kjer je dosegla zlato priznanje. Naslednjega leta je na regijskem tekmovanju v Kopru prejela zlato priznanje in se uvrstila na državno tekmovanje v Ljubljani, na katerem je dosegla srebrno plaketo. Čez dve leti je na regijskem tekmovanju na Vrhniki prejela zlato priznanje. Še posebej ji je ljub uspeh na državnem tekmovanju mladih pianistov v Velenju. Tam je pod mentorstvom prof. Aleksandre Češnjevar Glavina dosegla zlato plaketo.

Nastop Ane Kravanja v Tolminu

Kaj pomeni v širšem mednarodnem prostoru mladih glasbenikov, pa je dokazala oktobra 2010 na zahtevnem mednarodnem tekmovanju *Chopinov zlati prstan*, na katerem je v močni mednarodni konkurenci pianistov do 16 let dosegla četrto mesto. Kot že ime pove, gre za tekmovanje, posvečeno velikemu poljskemu mojstru klavirja, letos kot hommage 200-letnici njegovega rojstva. Letos je tekmovanje podprla ugledna Fundacija Alink-Argerich. Strokovna žirija je sestavljena iz mednarodno uglednih pianistov. Letos so bila to znana imena: Sijavuš Gadžijev in Sonja Pahor, Aleksei Kornienko iz Avstrije, Francois Weigel iz Francije in Poljak Karel Rodziwonowicz, sicer tudi član enega najprestižnejših pianističnih tekmovanj, vsakoletnega *Chopinovega tekmovanja* v Varšavi. Ana Kravanja je druga primorska udeleženka *Chopinovega zlatega prstana* doslej in ena od le štirih najboljših letošnjih slovenskih tekmovalcev. Gre torej za zelo resno mednarodno tekmovanje za mlade pianiste in ni primerljivo z vrsto tekmovanj, ki jih poznamo, denimo, v Italiji.

Po tem uspehu je na povabilo organizatorja tekmovanja kot prvouvrščena Slovenka letos junija zaigrala na koncertu v Radovljici.

MM

Tudi v poletnem času veliko dogajanja v politiki

Oživljanje duha in izročil strank nekdanje politične pomladi

V slovenski državi, politiki in strankah je tudi v poletnem času, ki naj bi bil pretežno namenjen predvsem oddihu in počitnicam, neobičajno veliko dogodkov. Opazujemo vzdušje, ki odseva možnosti in uveljavljanje posameznikov v posameznih družbenih skupinah in okoljih, kar je značilno za demokracijo, pa tudi nastope, polne sovraštva in predsodkov proti, denimo, sedanji opoziciji in njenemu voditelju Janezu Janši.

Matej Makarovič

Vse politične stranke zatrjujejo in se strinjajo, da bi morali v naši družbi, državi, politiki nasploh v odnosih med ljudmi opustiti kulturni boj, ki se kaže v sovražnem govoru in celo brutalnih težnjah uveljaviti samo tisto resnico ali načelo, ki ustrezata določeni želji, volji ali izbiri, poimenovani kot opcija. Takšno usmeritev je nekajkrat predstavil politični analitik in predavatelj na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici, dr. Matej Makarovič, ki je govoril tudi v imenu drugih osebnosti, ki se zavzemajo za obnovitev duha in izročil političnih strank t. i. slovenske pomladi. Naši bralci vedo in se spominjajo, da gre za tiste stranke t. i. desne sredine, ki so omogočile osamosvojitev Slovenije in tudi njeno vključitev v mednarodne ustanove in povezave. Dr. Makarovič takole razmišlja: "Skrbijo nas razmere v Sloveniji, ko se iz krize sedanje vlade in trenutno vladajoče opcije ustvarja kriza celotne politike in države. Skrbi nas, da za političnimi frazami o nujnosti novih obrazov - za katerimi se skrivajo stara lobistična omrežja - stoji zavračanje preprostega dejstva, da imamo v Sloveniji demokracijo in da ta demokracija že sedaj vključuje vsaj dve politični opciji, ki delujeta kot alternativa druga drugi. Lahko jima rečemo levosredinska in desnosredinska opcija, ali pa ju poimenujemo kako drugače".

Iz dogodkov v preteklih dneh je razvidno, da se premier Borut Pahor s svojo manjšinsko vlado krčevito oklepa oblasti, in bo storil vse, da bi preprečil predčasne parlamentarne volitve. Predsednik vlade je bolj trdoživ in manj občutljiv za javno mnenje, kot pa so v večini političnih okolij domnevali in pričakovali. Zmeraj se samo hvalisa in ne odgovori na vprašanje, ki je zelo pomembno, namreč zakaj se gospodarsko-finančna kriza v Sloveniji nadaljuje in na nekaterih področjih celo širi in poglablja, kljub temu da je v drugih državah evropske povezave omenjena kriza že skoraj premagana. Naš premier se seveda tudi ni odzval na diskusijski prispevek z naslovom *Najslabši za politiko,* ki ga je v časniku Dnevnik objavil 16. julija. V njem je zapisal, "da nihče ni naredil več škode slovenski politiki kot Borut Pahor. Pahor je slabši in hujši od vseh v sicer pisani druščini, ki se je od osamosvojitve države dalje drenjala na političnem prizorišču in si v preteklih dvajsetih letih bolj ali manj zmonopolizirala politično življenje pri nas. Ne pravim, da je najslabši politik, menim pa, da je najslabši za politiko. Za našo državo bi bilo tudi bolje, da bi imeli za ministre bebce, vsakega na svojem ministrstvu, kot da imamo (kvazi) heroje, ki po improvizirani odločitvi premierja vodijo po več ministrstev".

Nasploh pa se v slovenski politiki in strankarskih razmerjih dogajajo dogodki in procesi, ki se zdijo čudni in neprimerljivi s tistimi v državah s trdno demokracijo. Stranka Zares je, denimo, odšla v opozicijo in njeni ministri oz. ministrice so odstopili, vendar njeni predstavniki še zmeraj delujejo v korist aktualne oblasti, to je levosredinske opcije. Predsednik stranke Gregor Golobič je svoj ugled in prestiž Zaresa poizkušal povečati tudi s tem, da je povabil v goste svetovno znanega filozofa Slavoja Žižka. Spominjamo, da je proslavljeni filozof pred nekaj leti dejal, "da bo Gregor Golobič postal slovenski Stalin". Stranka Zares pa je utrpela hud politični udarec, s tem da je parlament zavrnil predlog zakona o medijih, ki ga je v razpravo ponudila njihova nekdanja ministrica za kulturo, Majda Širca. Nov zakon naj bi bistveno zmanjšal samostojnost in avtonomijo časnikarjev, tako da so ga primerjali z zloveščim zakonom o medijih, ki ga je sprejel madžarski parlament. Tega so pozneje morali na zahtevo evropske komisije spremeniti. Kaže, da so predstavniki stranke Zares najbolj dejavni v obtoževanjih in gonji zoper Janeza Janšo. Kot pred skoraj vsakimi državnozborskimi volitvami doslej so ga ponovno začeli obtoževati, da se je v obdobju osamosvajanja finančno okoristil s prodajo orožja Hrvaški ter Bosni in Hercegovini. Te trditve nobena parlamentarna preiskovalna komisija doslej ni mogla dokazati. V sumljivi časovni povezavi z možnimi predčasnimi parlamentarnimi volitvami, se bo v začetku septembra pred okrajnim sodiščem v Ljubljani začela obravnava o zadevi vojaških vozil Patria. Med obtoženimi je tudi Janez Janša. Vendar je tožilka v tem procesu Branka Zobec-Hrastar odstopila s svojega položaja v slovenskem tožilstvu. Dejala je, "da ne namerava več delati na takšni funkciji v državi, ki ne more ali noče zaščititi svojih funkcionarjev". Janša jo je sicer osumil, da je v zadevi Patria ponaredila dokument, ki je temelj obtožnice.

Marijan Drobež

NLB komaj prestala evropski bančni test

Stresni test, ki bi se lahko spremenil v živčni zlom!

Stresni test za banke, živčni zlom za bančnike. Slovenija ga je le prestala. Čeprav je bila ocena Evrope na nivoju šolskega 6-, torej pozitivnega skozi šivankino uho, so si slovenski ekonomisti globoko oddahnili. Slovenski bančni sektor na mendarodni ravni predstavjata v glavnem dve banki, Nova ljubljanska banka (NLB) in Nova kreditna banka Maribor (NKBM). Največjo vlogo igra seveda prva, ki je bila v fazi ocenjevanja tudi tista, ki je največ tvegala. Medtem ko je štajerska banka dokaj ugodno prestala stresni test (če se spet pohecamo s šolskimi ocenami, bi lahko rekli, da je bila NKBM ocenjena z dobro sedmico ali že skoraj osmico), je NLB na ravni dijaka, ki je v naslednji razred priplezal bolj po milosti profesorjev kot po lastnih zaslugah.

Osnova za ocene, ki jih je izdala Evropksa bančna agencija (EBA), je bil t. i. količnik najkakovostnejšega temeljnega kapitala Core Tier 1. Kaj to pomeni? Ta količnik kaže na premoženje banke, ki lahko postane jamstvo za poplačilo upnikov v primerih nepredvidene izgube. Skratka, banka mora imeti vedno na razpolago določeno vsoto kapitala za neželene in nepredvidljive "nesreče". To vsoto je EBA določila v višini 5 odstotkov tehtane tvegane aktive (zneska, ki predstavlja bančno tveganje zaradi kreditiranja) vsake banke. NLB je v tem testu pristal na 5,3 odstotka najkakovostnejšega temeljnega kapitala. Le 0,3 odstotka nad dovoljeno spodnjo mejo. Razlogov za pretirano veselje torej ni, prej bi lahko rekli, da je doseženi rezultat razlog za olajšanje. Olajšanje pred dejstvom, da se je slovensko bančništvo ognilo najhujšemu. Stresni test bank je bil skupaj z rebalansom proračuna, ki ga pripravlja vlada, osrednja ekonomska tema v prejšnjem tednu v Sloveniji. Stresni test bi lahko postal pravi živčni zlom predvsem zaradi dinamike dogajanj, ki smo jim v zadnjih mesecih priča prav okoli NLB. Najprej je šlo za dokapitalizacijo v višini 250 milijonov evrov, ki jo je radodarno ponudila država (seveda iz žepa davkoplačevalcev).

Božo Jašovič

Predsednik uprave Božo Jašovič je pred nekaj tedni napovedal potrebo po novi dokapitalizaciji v višini 250 milijonov, ki naj bi jo tokrat izpeljali zasebni investitorji. Sporočilo je vsekakor v obeh primerih jasno: banka ni imela dovolj sredstev, potrebovala je svežega kapitala. Najbolj negativno pa je v zadnjih tednih odmevala novica o tem, da je bonitetna hiša Moody's znižala oceno trem slovenskim bankam (NLB, NKBM in Abanka). To seveda za slovenske varčevalce najbolj neposredno pomeni višje obroke pri odplačevanju kreditov. Znižana ocena bonitetne hiše našim bankam pa je povezana tudi s stresnim testom EBA, z eno samo razliko. Evropska bančna agencija je bila do bank prizanesljivejša, Moody's pa bolj neusmiljen. V bistvu sta pri izdajanju svojih ocen oba organa ocenjevala podobne parametre: posplošeno povedano, ocenjevala sta kreditno sposobnost bank in njihove reakcije v primeru insolventnih dolžnikov. Najbolj so bila pod udarom seveda t. i. slaba posojila oz. tista posojila, ki z visoko verjetnostjo ne bodo povrnjena. Te so slovenske državne banke (in prvenstveno prav NLB in NKBM) v prejšnjih letih na veliko delile vsem slovenskim tajkunom. Ker so danes pretežno vsi v stečaju, kredita ne morejo vrniti, iz stečajne mase pa banke nimajo povrnjenega vsega, kar so radodarno razmetale. Posojene likvidnosti tako ne dobijo več nazaj in se glede takih zneskov lahko mirno obrišejo pod nos. NLB ima 12,8 milijard evrov vreden portfelj naložb. Po oceni agencije Moody's je slabih posojil vsaj za 14,5 odstotka: to pomeni, da je slabih naložb za 1,8 milijard evrov; oziroma, da smo še bolj brutalni: NLB je zaradi neracionalnega deljenja kreditov, ki so bili vezani na strankarski ključ, "upepelila" za skoraj 2 milijardi evrov. To znaša približno 2,8 odstotka BDP. Poglejmo še v NKBM, ki sicer po ocenah EBA pluje v dosti varnejših vodah: njen posojilni portfelj v višini 4,5 milijard evrov ima za 12,7 odstotka slabih posojil: če pretvorimo to v številke, pomeni približno 570 milijonov evrov ali skoraj 1-odstotna točka BDP.

Drži, da je do bonitetnih hiš zelo kritična celotna evropska javnost, ker so tovrstne institucije večkrat zelo evropskim državam izkopale še globljo luknjo od tiste, ki so si jo države v recesiji izkopale same. In drži, da je stresni test EBA prišel kot naročen, da bi s pozitivnejšo oceno omilil pesimizem, ki je ves prejšnji teden razvnemal evropske borze. V slovenskem primeru pa drži predvsem, da je NLB, od katere je odvisen dobršen del slovenskega gospodarstva, še vedno na zelo spolzkih tleh. Tudi novih 250 milijonov, ki bodo v kratkem napolnili blagajno, ne bo zadostovalo. Potrebna bi bila povsem drugačna strukturna politika. In potrebni bi bili drugačni lastniki, ki bi ne ubogali več ukazom strankarskih veljakov.

Andrej Černic

Kratke

Giannija Rijavca v Beogradu sprejel poglavar srbske pravoslavne cerkve, patriarh Irinej

V petek, 15. julija, je srbski patriarh Irinej sprejel na zasebni avdienci v prostorih "patriaršije" v Beogradu ustanovitelja Mednarodne mirovniške fundacije Beli golob Giannija Rijavca. Ta mu je, tako kot je to storil že pri papežu Benediktu XVI. v Vatikanu in poglavarju armenske pravoslavne cerkve v Erevanu, izročil laternico iz porcelana z Ognjem miru in ljubezni, ki gori v Sloveniji, na Trnovem pri Gorici. Laternico iz porcelana z Ognjem miru in ljubezni prejmejo ljudje, ki so na visokih položajih, imajo vpliv na široke ljudske množice in jih s tem opozorijo, da morajo delati za mir v svetu. Dolgo pričakovano srečanje je potekalo v prijateljskem vzdušju. Gianni Rijavec je patriarhu predstavil delovanje in namen Mednarodne mirovniške fundacije Beli golob. V pogovoru, ki je trajal dobro uro, je patriarh Irinej pozdravil zamisel o mednarodni mirovniški fundaciji, katere osnovni namen je širjenje ideje o miru v svetu. Glede na to, da je Rijavec glasbenik, je patriarh posebej poudaril pomen glasbe pri širjenju miru. Glasba je univerzalni jezik, ki nagovori človeka globlje in hitreje kot govorjena beseda, širi prijateljstvo, povezuje narode med seboj. Pogovor je tekel tudi o morebitnem ustanavljanju oddelčne fundacije Beli golob v Srbiji, kot je bila pred kratkim ustanovljena oddelčna fundacija Beli golob v Italiji s sedežem v Ogleju. Patriarh je pri tem obljubil moralno podporo. Srečanje pomeni nov kamenček v mozaiku prizadevanj za mir na svetu.

Zaradi suše in visokih temperatur že prizadete poljščine v Vipavski dolini

Zaradi suše je v Vipavski dolini najbolj prizadeta koruza, ki je trenutno v fazi cvetenja, zaradi visokih temperatur pa bodo imeli izpad dohodka predvsem pridelovalci zelenjave. Če v naslednjih dneh ne bo dežja, bodo prizadeti tudi sadovnjaki in vinogradi na bolj izpostavljenih legah. Skoraj polovico manjše so količine krme po prvem odkosu na travnikih, je za STA povedala svetovalka specialistka za poljedelstvo na Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica Anka Poženel. Manj krme za živino bo tudi zaradi nižje koruze, ker zaradi suše ne bo zrasla do normalne višine. Če temperature v ozračju presežejo 33 stopinj Celzija, se zaustavi rast zelenjave, rastline ostanejo prizadete v rasti in predvsem številu in kakovosti plodov. Breskovi in hruškovi sadovnjaki v spodnjem delu Vipavske doline so večinoma namakani. Škode za zdaj še niso ocenjevali. Najmanj škode zaradi suše so doslej utrpeli vinogradi. Vendar pa vodja oddelka za varstvo rastlin pri Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica Gabrijel Seljak opozarja, da morajo vinogradniki pazljivo redčiti liste na vinskih trtah, da ne bi prišlo do ožiga grozdja, ki v teh dneh pospešeno zori.

SNG Nova Gorica / Ana Desetnica: Pristni čar uličnega gledališča

Soparna pripeka je v nedeljo, 10. julija, gotovo zvabila v prijeten objem morskih valov tudi marsikaterega ljubitelja gledališča, saj se je na ploščadi med novogoriško knjižnico Franceta Bevka in Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica zbralo manj ljudi, kot bi si jih zaslužila slikovita, globoko sporočilna ulična predstava Exodo, ki so jo odigrali igralci gledališča Teatro taller de Colombia iz Kolumbije. Enourno, vsebinsko zelo intenzivno predstavo o hudih preizkušnjah pregnancev, prisiljenih zapustiti svoje domove in iskati zatočišča in preživetja daleč proč od doma ob medlem upanju v boljšo prihodnost, so z zelo izrazito mimiko, bolečim nadihom preizkušenih in mojstrskimi akrobatskimi in plesnimi koraki prikazali nastopajoči igralci, ki so se izkazali kot spretni obvladovalci visokih hodulj. Čisto naravno so se gibali na njih in zarisovali žalostno pot beguncev, ki prihajajo in odhajajo, ne da bi vedeli, kakšna usoda jih še čaka v tem nenehnem popotovanju, grenko zaznamovanem z žalostnim domotožjem. Predstava z redkimi besednimi trenutki prevzame s svojo ganljivo vizualno podobo. Gledalci, ki so se pred žgočimi sončnimi žarki zatekli pod senčnike kavarne na ploščadi ali pod stebrišče gledališča in knjižnice, so nastopajoče obdarili s prisrčnim ploskanjem. Exodo je bila zadnja predstava letošnje ponudbe festivala uličnega gledališča Ana Desetnica, ki je od 29. junija do 10. julija ponudila v pogled štiri predstave. Cirkuške veščine je predstavil ulični cirkus Cirque Deco Circo Vertigo iz Milana, o antičnem popotniku, ki je potoval v Tesalijo, je spregovorila predstava Zlati osel Gledališča Ane Monro iz Slovenije; posebno Glasbeno skrinjico pa je odigralo gledališče Los Fandangos iz Španije. Festival Ana Desetnica je bil letos drugič v Novi Gorici in upajmo, da ni bil hkrati zadnjič, seveda zaradi zatikanj pri njegovem financiranju. Mestna občina Nova Gorica je lani v celoti finančno podprla čudoviti spektakel Voala' z virtuoznimi 'letečimi' argentinskimi akrobati, letos pa je celotno finančno breme festivala krilo novogoriško gledališče. Gledališka sezona v Novi Gorici bi bila brez tega barvitega uličnega epiloga malce revnejša, zato si gledalci še želijo takih predstav, čeprav letos niso sprejeli vabila gledališča na te brezplačne predstave tako množično kot lansko leto, ko se jih je na omenjeni svojevrstni predstavi Voala' zbralo kar 2.500. / IK

Srečanje profesionalcev SDGZ na Opčinah

Prostor med FJK in Slovenijo priložnost za nov razvoj

Razširjen prostor ob meji ni le krilatica za teoretske razprave politikov in urbanistov, je bila ugotovitev profesionalcev Slovenskega deželnega gospodarskega združenja (SDGZ), ki so se udeležili letnega srečanja - predavanja sekcije svobodnih poklicev SDGZ v gostilni Veto na Opčinah. Predsednik sekcije in podpredsednik SDGZ, geometer Alan Oberdan, je predstavil gosta, trgovca Andreja Prunka, ki je pred kratkim odprl novo poslovalnico Prunk mesnine v Trstu pri Stari mitnici. Mladi podjetnik, predstavnik tretje generacije podjetnikov iz bližnje Lokve na Krasu, je obrazložil razmeroma kratek in obenem zahteven birokratski iter, s katerim so prišli do prostorov, potrebnih dovoljenj, načrtov, izvajalcev preureditvenih del in vse strokovne asistence, komercialne, sanitetne, varnostne idr., da so lahko z uspehom odprli mesnico z izključno slovenskim mesom in jestvinami v Trstu.

Njegovo mnenje je bilo na splošno pozitivno, tudi glede na različne nadzorne veterinarske, davčne in druge prakse in predpise, ki veljajo v Sloveniji in Italiji. Pohvalil je zadržanje trgovinske zbornice in drugih pristojnih uradov, ki so sprejeli slovensko podjetje kar se da naklonjeno. Njegove ugotovitve so sprožile poučno in stvarno izmenjavo izkušenj in pogledov še drugih prisotnih. Arhitekt Danilo Antoni je posredoval svojo študijsko izkušnjo v Sloveniji in Kaliforniji ter vzporedno profesionalno delo v FJK in Sloveniji; vpisan je v obe poklicni zbornici.

Geometer Aleksander Sosič je primerjal, kako se dela na področju javnih del v gradbeništvu, saj je delal za italijanskega izvajalca pri gradnji slovenskih avtocest. Arhitektinja Rosana Pettirosso je po študiju arhitekture v Ljubljani delala v dunajskem biroju Borisa Podrecce, zobozdravnica Suzana Pregarc je opravila specializacijo iz stomatologije v Ljubljani, informatik Dejan Kozina pa pomorsko šolo v Piranu.

Govor je bil o potrebi po sodelovanju med raznimi poklici pri nas in na obeh straneh. Pred odprtim srečanjem sekcije je zasedal odbor svobodnih poklicev in ugotovil, da je to ključno zlasti za vključitev mlajših kolegov. Ob pretežnem individualizmu bi se morali bolj potruditi za povezovanje, ne zgolj pri najemnini in tajništvu, pač pa za dolgoročne skupne pobude. Šolnik in komercialist Boris Valentič ter profesor na oddelku za geometre zavoda Žiga Zoisa Willj Mikac sta ugotovila, da so v Italiji pretiravali s poudarkom na malih podjetjih, da v Trstu sploh niso investirali, ko je prihajal denar nakupovalcev iz Jugoslavije, in da danes v Sloveniji delajo in razmišljajo povsem drugače, denimo, s spodbujanjem številnih mladih v birojih. Nemara bo treba izziv nove obvezne triletne prakse za državni projektantski izpit, tako arhitekt Antoni, izkoristiti prav za kadrovanje in pospeševanje investicij v skupno delo.

Novi "razširjeni prostor" in trg, ki je nastal po širitvi EU, terja od raznih poklicev, storitvenih in specializiranih podjetij, ki delujejo na obeh straneh "ne-meje", večjo povezavo. Na področju nepremičnin, pri nakupu ali dediščini premoženja v sosednji državi, pričakuje stranka usklajen servis storitev raznih strokovnjakov, nepremičninske agencije, odvetnika, geometra, komercialista itd. Če vse to dobi na enem samem mestu, je najboljše.

Predsednik Oberdan je posredoval eno od glavnih ugotovitev odbora, da tovrstno povezovanje lahko poteka preko zbiranja podatkovnih baz o raznih specializacijah včlanjenih poklicev, preko snovanja posebnih poklicnih skupin, kot tista, ki sledi projektu Natura 2000, ki je realizirala publikacijo SDGZ o ekološki gradnji. Le-ta nudi instalacije fotovoltaičnih in drugih obnovljivih energij.

Poleg povezave med raznimi poklici in sekcijami, npr. obrtniki, bi bilo lahko koristno sodelovanje s storitvenim podjetjem Servis, ki ima podružnico v Kopru. Omenjeno je bilo še možno sodelovanje med profesionalci v Italiji in Sloveniji na danih področjih (v gradbeništvu). Goriško je zastopal odvetnik Karlo Primosig (s sinom Sašo) iz istoimenske priznane pisarne, ki ima dolgoletno izkušnjo na področju mednarodnih sporov, tudi med obmejnimi podjetji in osebki.

Zanimivo novo izkušnjo na področju varnosti pri delu je doprinesel upokojeni gasilec Marijan Semec, ki je odprl podjetje in opravlja specializirane tečaje oz. svetovanja za posebne problematike, kot je delo na višini. Posegli so še zobozdravnik Aleksander Harej, grafik Marko Klobas, zavarovalničar Pavel Košuta in geometer Franco Crevatin.

Skratka, bogat diapazon znanja in izkušenj, ki ga premoremo, a je še vedno premalo povezan. Tajnik sekcije Davorin Devetak je omenil prizadevanje organizacije, da bi čim bolj spodbujali to povezovanje v FJK in tudi čez mejo. Omenil je sodelovanje z JAPTI – Javno agencijo za podjetništvo in tuje investicije in Ministrstvom za gospodarstvo RS, ki sta sofinancirala tudi opensko srečanje – predavanje. Predstavil je publikacijo Poslovati v Italiji in nastajajočo novo študijo v italijanščini o predpisih v Sloveniji za italijanska podjetja, ki nameravajo delati čez mejo. Ne nazadnje je orisal projekt iCON in vprašalnik, ki je namenjen prav osveščanju malih in srednjih podjetij (MSP) iz čezmejne regije od Emilie Romagne in Veneta do FJK in Slovenije o možnosti in potrebi sodelovanja za razvoj njih konkurenčnosti. Povabil je krajevne profesionalce, da se vključijo v to. Sledilo je še prijetno srečanje na letnem vrtu gostilne Veto z domačo osvežujočo kapljico in prigrizkom.

D Dev

S kolesom ob Donavi (1)

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Kolesarska pot ob Donavi, vsaj njen nemški in avstrijski del, velja za eno najbolj znanih in najbolje obiskanih kolesarskih poti v Evropi. Zanimiva je zaradi mest z bogato zgodovino, skozi katera vodi. Zaradi pokrajine, ki ji daje reka, žila življenja, svojevrsten pečat. Zaradi dobro urejene in označene kolesarske steze, številnih prenočišč, okrepčevalnic, kolesarskih trgovin in servisov, ki so posejani ob njej. Predvsem pa zaradi svojega ravninskega značaja. Primerna je za kolesarje vseh vrst in idealna tudi za družinske kolesarske izlete.

"Pa pejva", sem rekel Viliju, svojemu zvestemu in trpežnemu biciklu, ko sem si v Donaueschingenu, mestu v nemškem Schwarzwaldu, 2840 kilometrov od izliva Donave v Črno morje, ogledal uradni izvir reke, t. i. Donaquelle. Za seboj sem imel šestnajst ur potovanja z vlakom in komaj sem že čakal, da začnem vrteti pedala. Tako kot pred leti na znameniti Camino po Španiji, me je tudi na kolesarsko pot ob Donavi vlekel neki notranji glas, neka v globini duše rastoča nezavedna potreba, ki jo je težko razložiti. Preprosto moral sem na pot, ki sem jo načrtoval že nekaj let, a je prišlo vedno kaj vmes. Dober mesec pred odhodom sem se začel pripravljati. Malo več sem kolesaril, priskrbel vso potrebno manjkajočo opremo in se seznanil z itinerarijem in zanimivostmi ob poti, čeprav sem se že doma zavedal, da bom prikrajšan za ogled marsičesa, ker bom na poti sam in kolesa z vso prtljago ne bom imel komu zaupati v varstvo. Da bi ga pa vsakič znova raztovarjal in vlekel vso 'robo' s seboj v muzeje, gradove, galerije, pa tudi ne gre. Res je tudi, da me je že v izhodišču zanimala predvsem pot. To, kar bom videl in doživel na kolesu, in tudi tega je bilo na 1350 kilometrov dolgi in 13 dni trajajoči 'kolesarijadi' več kot dovolj.

Prvi kilometri ob baby Donavi

Izvir Donave v Donaueschingenu

Tik pred štartom sem v osemsto kilometrov oddaljeno Novo Gorico poslal sms sporočilo z naslednjo vsebino: "Sem pri izviru D. Je bolj vroče kot v GO. Sonce. Počutim se odlično". Sledilo je še krajše ritualno dejanje. V izvir sem vrgel prvega od desetih kamenčkov, ki sem jih dan pred odhodom v Nemčijo nabral ob Soči. Za srečno pot. Čeprav sem potovanje začel 678 metrov visoko, je sonce malo pred drugo uro popoldne močno pripekalo. Uvodno popoldansko etapo so zaznamovala polja oljne ogrščice, ki so me v presledkih spremljala vse do madžarskih ravnic in skrbela za spodbudno in očem prijetno rumeno kuliso. Donava, za rusko Volgo druga najdaljša reka v Evropi, je bila na svojem začetku precej neugledna rečica, ki bi se jo dalo prebresti, ne da bi voda segla nad kolena. Zaradi utrujajoče dolge vožnje z vlakom, med katero sem bolj slabo jedel, je bilo pedaliranje težje kot navadno. Že po dobrih treh urah sem prvo etapo sklenil v vasi Fridingen, kjer sem našel prenočišče v manjšem, kolesarjem prijaznem hotelčku.

Drugi dan kolesarjenja sem začel s kraljevskim samopostrežnim zajtrkom, dobro zavedajoč se dejstva, da mi bo vsaka zaužita kalorija še kako prav prišla. Ko sem osedlal Vilija, ki je prenočil v hotelski garaži, ga zajahal in pognal, je bilo še precej hladno, saj sem bil še vedno več kot 600 metrov nad morjem. Kot nalašč je pot takoj, ko sem zapustil jutranje umirjeno vasico, posejano s tradicionalnimi švabskimi hišami, zavila v gozd in s tem v senco. Pod krošnjami mogočnih dreves je bilo še toliko bolj mrzlo in vlažno. Asfaltirano podlago je kmalu zamenjala makadamska, potem pa se je začela steza še rahlo vzpenjati. Vožnja navkreber me je ogrela. Globoko v pljuča sem zajemal svež, čist, kisika poln gozdni zrak in užival kot vedno, ko sem v naravi. Vse do mesta Sigmaringen z istoimenskim impozantnim gradom, v katerem je na ogled baje največja zbirka orožja v Evropi, sem prek mostov nekajkrat prečkal Donavo, nad katero so se proti nebu odsekano dvigale skalnate vzpetine. Reka je bila tam široka že kot Vipava. Notranjosti gradu si nisem ogledal. Zadovoljil sem se s pogledom od daleč in s podatki o njem, ki sem jih prebral v kolesarskem vodniku. Z nekajdnevno zamudo pa tudi v knjigi Donava Claudia Magrisa, pravim špehom, ki sem ga kot mučenik tovoril s seboj, a mi ni niti malo žal, saj gre za fantastično knjigo, ki mi je pomagala razumeti marsikaj, pa čeprav sem o krajih, mestih in pokrajinah, skozi katere sem pedaliral, bral, ko so bili že za menoj. Na dan sem v povprečju prekolesaril okrog sto kilometrov. Ob večerih me je zato kmalu pobralo, tako da je bilo prebranih strani bistveno manj od nanizanih kilometrov.

Ob Baby Donavi

Nace Novak

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 19. julija, ob 14. uri.

Na svetovnem trgu tablic

Ipadi naj bi še več let ostali vodilni

Trg tabličnih računalnikov je vse bolj živahen, saj nanj vstopa vse več proizvajalcev, vendar pa bodo ipadi ameriškega proizvajalca Apple, ki so lani tako rekoč oživili ta trg, v naslednjih letih kljub temu ohranili vodilni položaj. Tako po poročanju francoske tiskovne agencije AFP napovedujejo v mednarodni analitski hiši Gartner.

Gartner sicer ocenjuje, da se bo delež ipadov zmanjševal, vendar pa bodo kljub temu še leta 2015 zasedali skoraj polovico trga. V letu 2015 naj bi namreč ipadi zasedali 47% od skupno 294,3 milijona po vsem svetu prodanih tablic. V letu 2012 bo njihov delež sicer predstavljal še 63,5% od skupno 108,2 milijona prodanih, letos pa 68,7% od 69,7 milijona prodanih tablic. V letu 2010, ko je bilo prodanih 17,6 milijona tablic, je lani predstavljeni ipad zasedel 83,9-odstoten delež. Tablice z nameščenim Googlovim operacijskim sistemom Android naj bi svoj delež povečevale postopno - z lanskih 14,2% na 19,9% letos, 24,4% v letu 2012 in 38,6% v letu 2015. Tablice s sistemom QNX podjetja Research In Motion, ki proizvaja pametne mobilnike blackberry, naj bi letos zasedle 5,6-odstoten, prihodnje leto 6,6-odstoten in v letu 2015 10-odstoten delež. Sledil naj bi sistem WebOS ameriškega Hewlett-Packarda, kateremu pa naj bi se delež zmanjševal, z letošnjih štirih na tri odstotke v letu 2015.

Doma in po svetu

Kako smo si različni

Nekaj mojih zvestih bralcev ne bo nič kaj zadovoljnih z vsebino današnjega članka, nekateri bodo zagodrnjali, oh spet o gorečkah (v resnici gre za bršljanke) in usnjenih hlačah, a kaj si hočem, pisanje narekuje srce in pero (računalnik) ne pozna komitentov. In prepričana sem, da je včasih koristno razmišljati o smeteh, ki se zbirajo pred domačim pragom.

Nad kratkimi počitnicami v Avstriji sva bila navdušena ne samo midva z možem, a celo obe najini psički, ki nikoli nista čakali pred pragom restavracije ali pred zasebno plažo na jezeru. In prav nihče ni bil židane volje, ko smo vso prtljago spravili v avto in se že zgodaj zjutraj zapeljali proti domu, kjer nas je čakalo, po napovedih, tja do štirideset stopinj Celzija in veliko drugih problemov.

Saj na dopustu je vedno lepo, boste rekli in je v teh besedah, priznam, veliko resnice. Božansko lepo je tudi na morju, narava je enkratna, hrvaški otoki so polni romantike. Nekatere stvari, odnosi med ljudmi, urejenost in čistoča, pa so enake kot doma in tudi v vsakdanjih navadah ni velikih razlik.

Avstrija pa je drugačna, s prijatelji in znanci se večkrat sprašujemo zakaj, a nihče ne ve za pravi odgovor. Začne se nekje pri odpadkih. Ko smo se utrujeni vrnili domov, se je ob spravljanju prtljage nabralo kar nekaj odpadkov, plastiko in papir sem dala posebej, drugo pa spravila v vrečo in se polna zagona odpravila do domačih zbiralnikov. A zelena, urejena površina, čisti smetnjaki in rožice ob njih so bili v trenutku samo otožen spomin. Plastični kozarci in papirnati robčki na tleh, ostanki stekla in razbitih steklenic, smrad, ki je kot neprijetna sapa vel iz smetnjakov, me je takoj postavil na trdna tla. Tu je pač Slovenija, čisto lahko bi bila tudi Italija, z Avstrijo pa nimamo nič skupnega. Pa ne vem zakaj, res ne, saj se pristojne oblasti trudijo in pošiljajo na dom zgibanke o ločevanju in čistoči. Pred leti je bila tudi svečana otvoritev ekološkega otoka, na novo urejenega in čistega. Tak je na žalost ostal samo nekaj dni. Že po nekaj mesecih je, denimo, z ekološkega otoka v Opatjem selu letel stiropor, umazanija in smeti so ležale vsevprek na travi, le v zabojnikih jih ni bilo. In nekdo je na bližnje drevo pritrdil leseno tablo z napisom NAPOLI. Ja, Napoli v malem, ne da bi imeli veliko kaj zavidati italijanski prestolnici smeti. Resnici na ljubo moram priznati, da ni povsod tako. Notranjska in Gorenjska pa tudi Dolenjska so kar zadeva odpadkov kar lepo urejene, tudi pri nas na Krasu je veliko vasi, kot npr. Pliskovica, kjer vaščani s ponosom skrbijo za red in čistočo okolice. Pri nas pa, zgleda, kar tekmujejo v nečimrnosti.

Pa ni samo to. Na dopustu me je presenetila prijetna tišina, ki je vladala zvečer na vasi. Nikjer kričanja, niti laježa. Psov je v Avstriji veliko, verjetno več kot pri nas, ljudje pa jih imajo za hišne ljubljenčke, ne za to, da kot nori ves dan in vso noč lajajo na mimoidoče in na sosedovo dvorišče in celo napadajo otroke. Nekdo je v Delu ali Dnevniku takoj po osamosvojitvi objavil članek, ki je bil kritičen do napisov kot POZOR, HUD PES, VSTOPAŠ NA LASTNO ODGOVORNOST, PA PAZI NA PSA. Takih napisov še do pred kratkim v naši lepi Sloveniji ni bilo veliko, vajeni smo jih bili v Italiji, kjer so nekateri opozarjali celo na pse, dresirane za napad, Slovenija pa je bila veliko bolj gostoljubna in prijazna do popotnikov in naključnih mimoidočih. No, v Avstriji teh napisov še dandanašnji ni, osebno jih namreč nisem nikjer zasledila, psi živijo z lastniki v hiši in nikogar ne oblajajo, tudi visokih ograj ni, kot v Italiji, pa čeprav so tudi tam ljudje začeli zaklepati svoje domove. Tudi napadalnih psov nisem srečala, vsi so lepo vzgojeni, renčanja in molečih belih čekanov ni videti naokoli. Nekako podobno kot z laježem je tudi z iztrebki. Avstrijci pasje iztrebke pobirajo, ne samo na ulici, ampak tudi na pokošenih travnikih, saj se ravno na travnikih najraje igrajo in zadržujejo otroci. »Hier sind kinder. «, s ponosom povedo, ko iz žepa potegnejo vrečko in počistijo travnik ali rob gozda. Poleg tega pa so ponosni na svojo lepo čisto pokrajino in na to, da so njihovi štirinožni prijatelji čisti in urejeni. Če se pač nekomu ne ljubi pobirati iztrebkov ali če ima raje, da se pes iztrebi pred sosedovim pragom, kot na domačem dvorišču, je pač bolje, da psa sploh nima. Saj noben zdravnik nikomur ni predpisal, da mora nujno imeti rodovniškega psa.

Ob koncu nekajdnevnega letovanja smo odločili, da nakupimo še nekaj hrane za domov. Slovencem in Italijanom, ki živijo ob meji, je dobro znano, da se da v Avstriji kupiti kvalitetno hrano, tudi biološke prehrambene izdelke in pri tem potrošiti tudi za polovico manj kot doma. V vsakem avstrijskem podeželskem marketu je mogoče najti okusno biološko sadje in zelenjavo, dober je tudi polnovreden kruh, da ne govorimo o jogurtih in mlečnih izdelkih. Prijatelj, ki ravno sedaj končuje gradnjo hiše v Renčah, pa je onstran severne meje naročil tudi vse lesene obloge za pod in strop, kajti ponudba je bila veliko kvalitetnejša in cenovno ugodnejša. No, ob vsem tem ni težko razumeti, zakaj so, glede na zadnje raziskave, Avstrijci drugi najsrečnejši narod v Evropi. Kaj bi ne bili, ko povprečna neto plača znaša pri njih okoli 2300 evrov, življenjski stroški so skoraj za polovico nižji, obenem pa se država ponaša z enim izmed najboljših zdravstvenih sistemov v Evropi. Ob vsej tej statistiki se pošten človek seveda spontano vpraša, kam gre pri nas ves denar in kdo bogati na račun revežev.

No, vem, da bo sedaj marsikdo pripomnil, da so Avstrijci rasisti, da ne marajo Slovencev. Tudi to v resnici ne drži. Med dopustom smo srečali kar nekaj ljudi, ki so nam s ponosom povedali, da se učijo slovenskega jezika, veliko so nas spraševali, kako je pri nas doma; mlado dekle pa se je ravno odpravljalo na počitnice v Triglavski narodni park. Izseljencev iz republik bivše Jugoslavije pa je, vsaj na Koroškem, res veliko, vsi so zadovoljni z življenjskim stanjem, v Avstriji so našli svoj novi dom in vsi brez strahu ali sramu s ponosom spregovorijo v svojem jeziku.

Suzi Pertot

'Potres' v domačih nogometnih vrstah

Razporoka odločitev proti toku

Po združenem Zaletu v ženski in Gregorju Jerončiču v moški odbojki je v našem športu v zadnjem tednu kot bomba odjeknila še vest o ločitvi med Zarjo in Gajo ter torej razpustitvi skupnega nogometnega društva, ki je živelo vse od leta 1997. Novica je bila sicer v prejšnjem mesecu tako rekoč v zraku, njena objava v medijih pa je dvignila precej prahu in povzročila v slovenski športni srenji v Italiji na relaciji Gaja – Zarja – Zarja/Gaja – ZSŠDI kar nekaj slabe krvi.

Naj obnovimo razvoj dogodkov. V tiskovnem sporočilu deželne nogometne zveze se je med raznimi formalnimi premiki, ki se poleti dogajajo v primeru spojitev ali ločitev med posameznimi društvi, pojavila tudi informacija, da sta se partnerja v skupnem klubu Zarja/Gaja ločila in da bo Zarja nadaljevala z nastopanjem v drugi amaterski ligi, do katere koristi pravico. Pri Zarji so v Primorskem dnevniku vest potrdili in jo utemeljili s trditvijo, da je društvo Zarja/Gaja pač imelo dolgove, ki jih je pripravljena poravnati le Zarja, ne pa Gaja, od tu sklep o ločitvi. Pri Gaji so odvrnili, da o zadevi ne vedo nič in da bi moral o takem koraku odločati občni zbor. Dodatna replika nekdanjega predsednika in sedanjega športnega vodje Zarje/Gaje 1997 Roberta Kalca pa je bila, da o zadevah v skupnem društvu po statutu odloča izvršni odbor, ne pa občni zbor, ker klub enostavno nima svojih članov (so člani Gaje oziroma Zarje). Glede afere se je oglasilo tudi Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, ki je preko tajnika Igorja Tomasetiga obžalovalo dejstvo, da akterji te poteze krovne organizacije o svoji nameri sploh niso obvestili. Pri zainteresiranih društvih pa trdijo, da so v resnici skušali vzpostaviti stik neposredno s predsednikom Juretom Kufersinom, ki pa je bil nedosegljiv v tujini. Primorski dnevnik je dal tudi besedo tekmovalcem združene ekipe, ki so bolj ali manj soglasno obžalovali odločitev, da se zgodba, ki je veljala za vzorno v našem nogometu zaradi bogatega zastopstva domačih igralcev, iz dneva v dan prekine. Fantje bodo sicer, kot kaže, še naprej nastopali skupaj v isti zasedbi v drugi amaterski ligi pod okriljem društva Zarja v športnem središču v Bazovici.

Zanimiv je bil v dneh po objavi novice obisk v športnem centru na Padričah, kjer je bil športni praznik in je veliko članov Zarje/Gaje iz zadnjih sezon tudi igralo na turnirju v malem nogometu. O razporoki se je seveda veliko govorilo. Prevladujoči vtis je bil, da so snujoči sklep predvsem navzven obrazložili zelo nerodno in neusklajeno, kar je pustilo v splošnem slab občutek. Konkretno se ne bo namreč spremenilo nič, ekipa (novi trener bo Salvatore Bovino) bo še naprej igrala združeno – igralci in spremljevalci prihajajo tako iz Bazovice kot iz Gropade in s Padrič – in bo najbrž privabljala navijače iz vseh treh vasi. Čeprav so odločitev v javnosti ocenili kot nujno negativno, le-ta ne pomeni nobene tragedije, menda je prej pokazatelj naše zamejske duše, ki pač zagovarja pomen vaškega zvonika in pripadnosti ožji domači skupnosti. Mladi Gropajci in Padričarji so se na primer prav na omenjeni 'šagri' izkazali kot tvorni sodelavci ob boku starejših klubskih članov in odbornikov. Ne dvomimo, da bodo odslej z novim elanom tudi sploh angažirani za urejanje domačega športnega središča. Da smo si na jasnem, isto velja za bazovsko mladino, ki si prizadeva za vaško športno središče pri šohtu in se bo ob piščancih in palačinkah za domačo stvar znojila v prihodnjih vikendih pri kalu. Skratka, del stroke in institucije velevajo neko obvezno združevanje, naši ljudje pa v resnici najbolj učinkovito delajo prav, ko jih motivira pripadnost, navezanost na svoje.

In še pripis. Na 'šagri' na Padričah je druženje nogometašev Zarje/Gaje (še nekaj časa jo bomo klicali s tem imenom) izžarevalo iskreno prijateljstvo, sklep z vrha, ki so ga, kot kaže, narekovale predvsem finance, ni navidezno pustil nobene posledice. Mogoče bi si fantje skočili v lase le v 90 minutah morebitnega derbija, ko bi tudi Gaja nekega dne spet sestavila svoje moštvo.

HC

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?** 78

Koliko knjig sem te dni podržal v rokah, se za hip ustavil ob naslovnici, marsikatero sem tudi odprl, ponekod sem našel datum, drugje spet nič, a prav povsod zgovorno belino lista, kamor bi bil lahko napisal kraj in datum nakupa, a tega najbrž takrat zavestno nisem storil. Prav pri vsaki knjigi pa sem pred seboj ujel nekje v času in spominu trenutek, ko sem tisto knjigo prvič vzel v roke; za večino knjig sem se takoj spomnil, kje sem jih kupil, za določene knjige pa sem vedel tudi, zakaj sem jih vzel in (pre) bral. Če je selitev že sama po sebi kot požar, saj pri vsaki selitvi tako ali drugače ogromno izgubiš, večina opreme postane neuporabna, če se že kaj ne zlomi in polomi med prekladanjem, in prav zares se vse banalno pri selitvi pokaže v vsej svoji vulgarni luči!, ne nazadnje tudi del samega sebe in svojega življenja pošlješ zavestno in nezavedno v zgodovino, v preteklost, pa je prav selitev tista, ki te prisili, da knjige ponovno vzameš v roke, najdeš tiste, ki si jih bil iskal, ko so ti nujno rabile, a jih nisi našel, kot ponavadi nikdar ne najdeš knjige takrat, ko je to potrebno, se pa v zameno knjiga navadno najde takrat, ko je ne rabiš, in tisti trenutki so tudi zato izjemno dragoceni: če knjige seveda takrat takoj spet ne odložiš z namenom, da jo boš prebral "nekega lepega deževnega dne", ki ponavadi potem nikdar ne pride, je velika verjetnost, da to knjigo prebereš, prvič ali pa ponovno. In niti ne veš, če je bolje, ko knjigo bereš prvič ali ko jo bereš ponovno. Ob knjižnih policah sem tako minule dni podržal marsikatero knjigo in se ob njihovi ponovni umestitvi na novo knjižno polico večkrat vprašal, ali jo bom sploh še kdaj držal v rokah. Stare izdaje Seneke najbrž nikdar več ne bom bral v latinščini, šla je v prvo vrsto k zidu, za njo bosta še dve vrsti, tudi Vojne in miru najbrž ne bom več bral v celoti, ta sloviti roman je ostal v prvi vrsti, doma bo še prišel prav komu pri branju in tako naprej.

Aleš Berger (foto JMP)

A so tudi knjige, ki ostanejo vedno v prvi vrsti, niti sam ne vem, zakaj je pri meni tako. Pa ne morem reči, da sem posebno navezan nanje, na nekatere, resnici na ljubo, sem še kako navezan!, na druge pa zopet ne toliko, da bi si prvo vrsto zaslužile, a tam so, pa naj sem jih še tolikorat selil. Kar znajdejo se v prvi vrsti in tako roka kar sama večkrat seže po njih.

Ena od takih knjig je gotovo Antologija francoske poezije, v kateri je objavljena pesem, ki nosi naslov Barbara, napisal pa jo je Jacques Prevert, v slovenščino imenitno prelil Aleš Berger, urednik in prevajalec, ne nazadnje tudi človek, o katerem lahko rečem, da sem imel srečo, da sem ga spoznal in kar nekaj let že prijateljujeva, po moško seveda. Kaj je to prijateljevanje po moško, boste takoj vprašali in prav je, da povem, da so taka prijateljstva predvsem prav blagodejna stanja duha, ki se jih obe vpleteni osebi veselita, a niso pretirano obvezujoča in so zato srečanja med takimi osebami žal redka, ko pa so, so zelo lepa, prisrčno prijazna in topla.

Dragega Aleša sem osebno spoznal na tiskovnih konferencah v Ljubljani, ko je predstavljal svojo imenitno zbirko Kondor, ki ji je bil urednik tri desetletja; v njej je izdal, ne samo v njej, a prvenstveno v njej!, skoraj sedemsto naslovov pomembnih knjig, največ seveda prevodov. Čez očala te je pogladal in hudomušno navrgel kako vprašanje, ko si ob njem po končani konferenci postal nekaj časa v družbi avtorjev in prevajalcev. Kakšni spomini na imenitni slovenski Jazz klub Gajo v Ljubljani, ki ga danes ni več, ker je pač tako, da je novi lastnik nasilno izselil Gajota, Petro in njegove jazziste ter vse nas, ki smo tja zahajali! Nesramno in brez vsakega zadržka bi pod to filmsko epizodo slovenskega kulturnega življenja lahko zapisal naslov: Ni dežela za kulturnike!

Pa sem dragega Aleša vzljubil že prej, ob prebiranju njegovih vrhunskih prevodov predvsem francoskih pesnikov in njegova Barbara se mi je tako "usedla v dušo", da sem jo doma večkrat otrokom prebral kot zgled odlično prevedene pesmi in kot zgled pesmi, ki ima tako vrhunsko dodelan notranji ritem, pa čeprav ni napisana v klasičnih verzih, da ji težko najdem podobno pesem v stotinah mnogih, ki sem jih prebral. In zato ni naključje, da sem Alešu, ko je pred leti le prišel na obisk v vas pri Ogleju, kjer imam dom, prebral na glas Barbaro in mu rekel, da je imenitno prevedel slovito poezijo francoskega pesnika, ter nazaj dobil skromno pripombo: "Ja, ta mi je pa uspela, je, ne? Včasih se zgodi". Seveda sem pesem prebral iz Antologije francoske poezije, ki je nekje visoko v prvi vrsti na knjižni polici omare v dnevnem prostoru.

In sem bil zato izjemno vesel, ko me je Aleš konec junija po telefonu poklical, da bi se našla vsaj za nekaj minut, za daljši pogovor in sprehod po solkanskem polju tokrat ni bilo časa, predvsem zaradi mene, ki sem zadnje čase ujet med bolnišnice, uredništvo in tudi mukotrpno selitev, urejajnje dokumentov, ki mu, kot vedno, ni videti konca.

In je deževalo v Solkanu, sicer ne tako kot v Barbarini pesmi nad Brestom, a je deževalo, ko sva v Sabotinu sedla h kavi in mi je Aleš podaril svojo zadnjo knjigo, ki je izšla pri Mladinski knjigi. Na tiskovno konferenco ob njeni predstavitvi na letni vrt Društva slovenskih pisateljev v Ljubljano, kjer sedaj kraljuje Gajo, nisem mogel, vse manj je priložnosti za odhod na lepa srečanja v prestolnico, daleč smo, to je dejstvo. Omara v kleti je naslov knjige, ki je izšla v zbirki Spomini in izpovedi in vanjo je Aleš Berger skušal ujeti spomine na svoje delo, življenje, ljubezen do pesnikov, pisateljev in knjig nasploh.

"Aleš, to bom pa najbrž že nocoj prebral! " sem rekel prijatelju.

A nisem. Naneslo je pač, da sem tistega junijskega večera moral početi vse druge stvari. Pa me je knjiga le počakala, ni zajetna, a pisanje v njej je izjemno slogovno izpiljeno, slovenščina taka, da lahko samo rečeš: "Kapo dol! ", zgoščeno branje je to, prijetno in naporno obenem, lahkotno in tudi zelo globoko, nikdar domačijsko obarvano, vedno napisano z zdravim odmikom zrele osebe, ki družbo, prijatelje in samega sebe gleda od zunaj, a vseeno dodaja tudi iz sebe, vedno dostojno in v slogu gentlemana, ki ve, kaj je občutek za dostojanstvo, in obenem pozna mero dobrega okusa, iskrivo in strokovno jasno, ko gre za gledališče, eno od velikih Aleševih ljubezni, predvsem pa lepo, ja, lepo pisanje! In odstiranje zastorov nad desetletji druženj z velikani in zavezanci besede je lahkotno, a očarljivo obenem, kakšni pokloni so tu in kakšni prebliski. Kdor išče snovi za pikantno opravljanje, seveda tega ne bo našel, Aleš je velik gospod, bo pa bralec v zameno skozi njegovo pisanje uvidel in spoznal, kaj pomeni biti zvest slovenski besedi! O njegovem življenju sredi besed in tistih, ki besede pišejo, bi lahko zapisal vse z enim njegovim stavkom iz knjige, in sicer stoji ta stavek v drugem, a lepem kontekstu na strani 169, ko Aleš Berger zapiše: "Tu se je, skratka, dogodilo več kot marsikaj"!

Še nekaj: Berger v svoji knjigi naredi tak poklon gostilnam, ki jih danes ni več, kakšnega pri nas še nihče ni napisal, s pravilno mero melanholije in nostalgije je zabeleženo tudi zaprtje slovenske gostilne na Placuti v Gorici.

Da, to je knjiga za prvo vrsto, gotovo.

Ker ima prav Aleš Berger, ko mi je v posvetilo knjigi zapisal: "Dragemu Juriju, ki ve', da z leti se marsikaj nabere v kleti, Aleš. "

Potovanje po Nemčiji z Novim glasom (2)

Pogled v germanski svet

Z ladjo smo se popeljali po reki Spree in si ogledali tudi novi del mesta: zvezni parlament, knjižnico, plažo, palače mestnih guvernerjev in 'žendarmov'. Peš smo si ogledali Potsdamer Platz z nebotičnikom in obokano stekleno kupolo, zgradbe, zgrajene po drugi svetovni vojni iz železobetona in stekla, v katerih so najmodernejše svetovne trgovine, supermarketi, izložbe Lafayette in mestna četrt 205 in 206, kjer se vzpenjajo tekoče stopnice z izložbami modernih modnih hiš.

Primer železne konstrukcije v železobetonu in steklu

V Berlinu bi lahko ostali še teden dni ali celo mesec dni, da bi si ogledali vse zanimivosti in znamenitosti, ki so jih obnovili v zadnjih dveh desetletjih.

Iz Berlina smo se odpravili na izlet v Dresden. To je glavno mesto zvezne države Saške. Oddaljeno je nekaj nad 40km od češke meje, zemljepisno severno od Prage. Dresden je bil nekoč slovanska naselbina, še v dvanajstem stoletju so jo imenovali Dreždani. Leži ob reki Elbi; med drugo svetovno vojno je bilo mesto porušeno; zlasti osrednji zgodovinski predel, ki so ga povsem obnovili. Naš obisk se je omejil le na osrednji del mesta, kjer smo si ogledali Frauenkirche, nekdanjo dvorno katoliško cerkev, na trgu palačo Georgenbau in grad, kjer je živel v 16. stoletju vojvoda Bradati Georg, v naslednjem stoletju sta Avgust Močni in njegov sin Avgust III. začela nabirati porcelanaste eksponate tudi z Daljnega vzhoda in numizmatike in dragocenih kamnov, diamantov in rubinov ter biserov, kar so poimenovali Dvor Delhi. Zanimiv je bil pogled na mozaični zid, ki je izdelan iz porcelanastih ploščic in prikazuje sprevod plemičev in plemiških družin iz 17. stoletja. Imeli smo premalo časa, da bi si lahko ogledali še druge znamenitosti.

Ulm - stolna cerkev z zvonikom, visokim 161 m

Proti večeru smo se vrnili v Berlin, kjer smo se srečali s slovenskim župnikom g. Izidorjem Pečovnikom, ki nam je pripravil v cerkvi sv. Elizabete vse potrebno za nedeljsko sv. mašo. Povedal nam je, da je župnik v tej nemški župniji in zato lahko oskrbuje tudi slovenske vernike, ki se redno udeležujejo verskih obredov.

Oglas razstave o Svetih bratih v občinski hiši

Zadnji dan v Berlinu nas je spremljal vodič Angelo. Zjutraj smo se odpeljali v predmestje Potsdam. Najprej smo obiskali grad Charlottenburg, ki je bil poletna rezidenca princese Sophie-Charlotte v 17. stoletju. Velik spomenik prvega pruskega kralja Friderika I. na konju nudi veličasten pogled na vso stavbo v baročnem slogu, park pa je urejen po francoskem Versaillesu.

Potsdam - park urejen po francoskem Versaju

Tudi ogled gradu in okolice Sanssouci je bil prijeten in zanimiv. Mala nevihta z dežjem nas je prepodila v restavracijo, kjer smo imeli kosilo, nato je bilo spet sonce in nadaljevali smo pot v Leipzig oz. Lipnico. Tu smo si ogledali cerkev sv. Tomaža apostola, ki je sedaj evangeličanska in v njej je bil koncert posvečen W. A. Mozartu. Spomenik Bitke narodov spominja na dokončni Napoleonov poraz in ponovno razdelitev Evrope.

Zgodaj zjutraj smo se odpravili na pot, ki nas je vodila do mesteca Ellwangen na Švabsko. Tu je namreč sv. Metod moral preživeti skoro dve leti in pol (870-873) v ječi, kamor so ga vrgli bavarski škofje, med katerimi je bil najbolj krut pasavski škof Hermanrik. Sv. Metodu so že v Regensburgu ob navzočnosti kralja Ludvika Nemškega sodili, češ da širi novo vero na ozemlju Moravske, ki spada pod pasavsko škofijo. Šele zaradi strogega pisma papeža Janeza VIII. in zaradi prizadevanja kneza Koclja so Metoda izpustili iz ječe. V spomin na ta dogodek je mestna občina leta 1970 postavila spominsko ploščo, na kar so to tudi storili Bolgari, Makedonci in Moravci. Stolna cerkev je posvečena sv. Vidu, nekdaj v romanskem slogu katoliška, zdaj evangeličanska.

Dresden - pročelje palače Georgenbau

Zapustili smo Ellwangen in se odpravili mimo Kemptna v Ulm. Spomnili smo se slovenskega pridigarja Primoža Trubarja, ki je deloval v teh krajih in je v Ugnandovi tiskarni natisnil Katekizem in Abecednik v slovenskem jeziku leta 1551. Mesto Ulm slovi po veličastni stolnici z mogočnim zvonikom. Zgrajena je v romanskem slogu, v notranjosti pa je barokizirana. Zvonik je visok 161m. Tudi to mesto je med zadnjo svetovno vojno utrpelo veliko škodo, zgodovinski del še vedno obnavljajo.

Zadnji dan v Nemčiji smo namenili obisku mesta Augsburg na Bavarskem. Rimljani so tu postavili svojo utrdbo leta 15. pr. Kr., ko so premagali Retijce in Vende (Slovane). Mesto leži ob sotočju reke Lech in Wertach. Leta 955 so Madžari oblegali mesto, plemiči so zbežali, le krajevni škof sv. Ulrik ali Urh se je neustrašeno postavil v bran in 10. avgusta 955 premagal sovražnike, ki se niso več vrnili. Sv. Urhu je posvečena stolna cerkev, kjer je grob svetnika; zdaj je protestantska. Zraven stolnice je katoliška cerkev sv. Afre mučenke. Mesto Augsburg slovi tudi zato, ker so tu hiše slavnih rodbin Mozarta, Bertolta Brechta, trgovcev Fugger, Rudolfa Diesla, ki je bil izumitelj znanih motorjev. Mesto se ponaša s spominom na Lutra, na podpis Augsburške veroizpovedi.

Mozartova hiša v Augsburgu

Mesto je lepo in snažno ter prijetno. Premalo časa je bilo, da bi lahko še kaj videli in doživeli; čas nas je preganjal, da smo se morali posloviti in nadaljevati pot preko Avstrije do Trbiža in domačih krajev. V poznih večernih urah smo vsi srečno prispeli na svoje domove.

J. Markuža

S 6. strani

Odlični rezultati ...

Prav tako je na konservatoriju v Ceseni druga desetica s pohvalo razveselila Alexandra Gadjieva, ki je končal srednjo stopnjo študija. Poleg "napornega" študija za pripravo na ta izpit je Alexander tudi veliko nastopal. Med temi nastopi velja opozoriti solistični koncert, ki ga je imel lansko jesen v Gledališču Verdi v Trstu v sklopu 9. Tržaškega klavirskega Festivala, ki ga organizira Društvo Chamber Music iz Trsta, in recital na Festivalu Kras-Druge Strune prejšnji teden v luteranski cerkvi prav tako v Trstu.

Tudi 14-letna Gadjieva učenka Alexandra Tofful je te dni briljantno opravila nižjo stopnjo klavirja na tržaškem konservatoriju in končala poletni rok uspešnih izpitov na Centru Komel.

Vsi učenci profesorja Gadjieva so se izkazali tudi na večeru, posvečenem Franzu Lisztu ob 200-letnici rojstva, ki je bil v maju v Krminski občinski palači in v sklopu letošnjih Snovanj. Na šoli Komel se veseli tudi godalni oddelek. 13-letni Aleš Lavrenčič iz razreda prof. Jurija Križniča si je na izpitu nižje stopnje na tržaškem konservatoriju prislužil desetico. Isti izpit je opravila z dobro oceno tudi Marta Carlesso, učenka prof. Frančiška Tavčarja. Aleš Lavrenčič se je sicer že prej izkazal na tekmovanju v kraju Povoletto, na katerem je prejel 97,68 točk in prvo nagrado. Celoten godalni oddelek je intenzivno študiral skozi celo šolsko leto in obrodil dobre sadove. Šolski orkester je pod vodstvom prof. Luigija Pistoreja nastopal na raznih prireditvah, npr. na Glasbenem Mozaiku v Snovanjih 2011 in na večeru ob 20. obletnici samostojnosti Republike Slovenije, ki ga je organiziral Svetovni slovenski kongres – Konferenca za Italijo v juniju.

Na tržaškem konservatoriju so opravili izpit tudi učenci teorije in solfeggia, ki so se različno, v glavnem dobro odrezali (Nada Tavčar, Matej Hlede, Tina Paljk, Tatjana Devetak, Ivana Cotič in Kristina Pahor).

Center Komel je bil pobudnik tudi srečanj s sorodnimi ustanovami in z nekaterimi italijanskimi konservatoriji. Spomladi so imeli v gosteh konservatorije iz Roviga, Castelfranca Veneta in Reggio Emilie in prav tako so bili naši sodelavci gostje omenjenih ustanov. Srečanja so bila priložnost za izmenjavo, tudi v zvezi z reformo, nudila pa so tudi vez za spoznavanje novih repertoarjev, za gostujoče glasbenike tudi slovenskih oz. goriških. Šola je nadaljevala sodelovanje z glasbenimi šolami v bližnji Sloveniji, saj so bili učenci večkrat izredni gostje na raznih glasbenih večerih v organizaciji Zveze primorskih glasbenih šol.

Učenci in profesorji SCGV E. Komel so bili aktivno angažirani pri raznih drugih prireditvah na Goriškem, kot npr. pri uresničitvi prireditve ob 20. obletnici osamosvojitve Republike Slovenije, večera v organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa. Štirje glasbeni večeri so bili namenjeni baroku, klasicizmu, romantiki in začetku 20. stoletja. Prireditev je organiziralo društvo Incontro iz Podturna. Sodelovali so tudi na odprtju jaslic na Sveti Gori, na različnih odprtjih razstav v središču mesta, na pobratenju mladih glasbenikov v Lignanu, na prireditvi *Pesem mladih* v Trstu, na prireditvi *Naši mladi talenti* v Mirnu, na festivalu druge strune v Trstu.

Šolsko leto je prineslo še veliko veselja za profesorski zbor in za vodstvo šole. Trije profesorji so bili nagrajeni za svoje požrtvovalno delo; ti so prof. **Sijavuš Gadjiev**, ki je prejel *Skerjančevo nagrado*, **Mateja Černic**, dobitnica letošnjega *Zlatega zrna*, **Simone Peraz**, ki je končal višješolski študij klavirja na videmskem konservatoriju in prejel 110 s pohvalo, ter ravnatelj **Silvan Kerševan**, ki je prejel prestižno *Gerbičevo nagrado za izjemne dosežke na glasbenem področju*.

Kljub raznim težavam ostaja SCGV Emil Komel pomembna vzgojna ustanova z izvrstnimi profesorskimi kadri, ki jih odlikujejo med drugim bogate in dragocene pedagoške izkušnje. Upajmo, da bodo uspehi gojencev še naprej bodrili in dajali potrebnih energij in navdušenega zagona učnemu kadru, ki vliva v svoje delo veliko zavzetosti, pa tudi ljubezni in ne vedno poplačane prizadevnosti.